

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om vattentjänster och av markanvändnings- och bygglagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagstiftningen om vattentjänster ändras så att den svarar mot de behov som framkommit sedan lagen om vattentjänster stiftades. Syftet med propositionen är att trygga tillgången till säkra vattentjänster till ett skäligt pris och att förbättra dagvattenhanteringen vid tilltagande extrema väder- och vattenförhållanden samtidigt som markytorna i lokalsamhällena i allt högre utsträckning blir belagda ytor. I propositionen föreslås ändringar i lagen om vattentjänster och i markanvändnings- och bygglagen.

Genom de föreslagna ändringarna förbättras särskilt underhållet av vattentjänstverk samt vattentjänstverkens riskhantering, informationsförsörjningen i fråga om vattentjänster, transparensen i vattentjänstverkens ekonomi och dagvattenhanteringen i samhällen. Vidare främjas möjligheterna att tillämpa de ändamålsenligaste vatten- och avloppslösningarna utanför tätorter.

Lagen om vattentjänster kompletteras enligt förslaget med bestämmelser om vattentjänstverkens beredskap för störningssituationer inom vattentjänsterna.

Enligt propositionen ska vattentjänsterna avskiljas i bokföringen hos den som tillhan-

dahåller tjänsterna och vattentjänstverken ska upprätta en verksamhetsberättelse. Vidare föreslås bestämmelser om ett informationssystem för vattentjänster.

De ändringar som föreslås i lagen om vattentjänster innebär att fastigheter utanför tätorter inte behöver anslutas till vattentjänstverkets ledningsnät om fastigheternas vattenförsörjning och avloppshantering har ordnats på lämpligt sätt innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes. Sådana fastigheter utanför tätorter som inte har vattenklosett behöver enligt förslaget inte anslutas till verkets avloppsnät.

Enligt propositionen ska det i markanvändnings- och bygglagen föreskrivas om helhetshantering av dagvatten. I detaljplaneområden är det kommunen som ska planera och ordna dagvattenhanteringen. Kommunen får ta ut avgifter för hanteringen.

Propositionen är också en del av den lagstiftning som syftar till att förbättra beredskapen för extrema väder- och vattenförhållanden och därigenom bidra till anpassningen till klimatförändringen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 september 2014.

SISÄLLYS

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
SISÄLLYS	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	5
2.1 Lagstiftningen i Finland	5
Lagen om vattentjänster	5
Markanvändnings- och bygglagen	6
Lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder	7
Hälsoskyddslagen	8
Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen	8
Lagen om hantering av översvänningsrisker	9
Vattenlagen	9
Miljöskyddslagen	11
Konsumentskyddslagen	11
Konkurrenslagen	12
Kommunallagen	12
Beredskapslagen	13
Räddningslagen	13
2.2 Nationella strategier	14
Säkerhetsstrategi för samhället	14
Strategi för vattenhushållning	14
2.3 Europeiska unionens lagstiftning	15
Ramdirektivet om vatten	15
Dricksvattendirektivet	16
Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse	16
Direktivet om miljökvalitetsnormer	17
Grundvattendirektivet	17
2.4 Vattentjänstlagstiftningen i vissa länder	17
Sverige	17
Danmark	20
Nederländerna	21
2.5 Internationell rätt	22
Protokollet om vatten och hälsa	22
Förenta nationernas generalförsamlings resolution om att tillgång till rent vatten är en mänsklig rättighet	23
2.6 Bedömning av nuläget	23
Lagen om vattentjänster	23
Markanvändnings- och bygglagen	28
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	29
3.1 Målsättning och alternativ	29
3.2 De viktigaste förslagen	30
Lagen om vattentjänster	30
Markanvändnings- och bygglagen	31

4	PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	32
4.1	Ekonomiska konsekvenser	32
	Hushållen	32
	Vattentjänstverken	33
	Kommunerna och den offentliga ekonomin.....	34
4.2	Konsekvenser för myndigheterna.....	35
4.3	Konsekvenser för miljön	35
4.4	Samhälleliga konsekvenser.....	36
5	BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN.....	36
5.1	Beredningsskeden och beredningsmaterial.....	36
	Arbetsgruppen för revidering av lagen om vattentjänster.....	36
	Den fortsatta beredningen av regeringspropositionen	39
5.2	Remissyttranden och hur de har beaktats	39
	Yttranden om arbetsgruppens rapporter.....	39
	Utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster	41
	DETALJMOTIVERING	44
1	LAGFÖRSLAG.....	44
1.1	Lagen om vattentjänster.....	44
1.2	Markanvändnings- och bygglagen.....	62
2	NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER.....	70
3	IKRAFTTRÄDANDE.....	70
4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING.....	71
	LAGFÖRSLAG.....	73
	Lag om ändring av lagen om vattentjänster	73
	Lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen	81
	BILAGOR	85
	PARALLELLTEXT.....	85
	Lag om ändring av lagen om vattentjänster	85
	Lag om ändring av markanvändnings- och bygglagen	101

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Lagen om vattentjänster (119/2001) trädde i kraft den 1 mars 2001, och sedan dess har bara smärre ändringar gjorts i den. År 2005 fogades genom lag 54/2005 till 16 § i lagen om vattentjänster nya 3 och 4 mom. om tillgången till information ur ett vattentjänstverks handlingar och om överklagande av ett beslut av ett vattentjänstverk, genom vilket ett ärende som gäller rätt att ta del av en handling har avgjorts. Samtidigt ändrades rubriken för 16 §. Vid ingången av 2010 omvandlades de regionala miljöcentralerna till närings-, trafik- och miljöcentraler. I det sammanhanget gjordes också motsvarande ändringar i lagen om vattentjänster.

Ända sedan lagen om vattentjänster trädde i kraft har jord- och skogsbruksministeriet gett akt på verkställigheten av den och hur den fungerat. Som ett led i uppföljningen lät ministeriet hösten 2006 utföra en omfattande enkät för att kartlägga vattentjänstverkens, kommunernas, myndigheternas och de centrala intressentgruppernas syn på hur lagen om vattentjänster fungerar. Arbetsgruppen för tryggnad av vattentjänster i särskilda situationer föreslog i sin slutrapport (JSM 2005:7a) åtgärder för att utveckla beredskapen inför störningssituationer som försvårar och äventyrar tillhandahållandet av vattentjänster. Utredningarna har också visat att de avgifter för vattentjänster som verken tar ut inte täcker kostnaderna för vattentjänsterna alla gånger och de inte nödvändigtvis är skäliga och rättvisa samt att underhållet av vatten- och avloppsnäten inte är tillräckligt till alla delar.

Under de senaste åren har det i offentligheten förts livliga diskussioner om fastigheters skyldighet att ansluta sig till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp. I synnerhet har det förts fram att skyldigheten kan vara oändamålsenlig och oskälig i situationer där vattenförsörjning och avlopp för fastigheter i glesbygden har genomförts med hjälp av lämpliga fastighetsvisa lösningar innan vattentjänstverket byggde ledningsnät i området.

Europeiska kommissionen fäste i samband med den s.k. Palmia-processen vikt vid de kommunala vattentjänstverkens ställning. Om ett kommunalt vattentjänstverk verkar i ett konkurrensläge på marknaden, kan dess verksamhet snedvrida konkurrensen ur EU-konkurrensrättsligt perspektiv på grund av skatteförmåner och konkursskydd. Bestämmelser om kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden som ingår i kommunallagen (365/1995) trädde i kraft den 1 september 2013.

Enligt lagen om vattentjänster ingår det bland vattentjänstverkens uppgifter att leda bort samhällets dagvatten. Verken dagvattenavlopp och övriga avloppsnät är emellertid otillräckliga när det gäller att leda bort vattenmängderna vid rikliga regn. En stor mängd dagvatten kan medföra behov av förbiledning vid avloppsreningsverken. För att stora flödestoppar ska jämnas ut och dagvattenet ska dirigeras kontrollerat i bebyggda områden behövs förutom avlopp också konstruktioner ovan jord och översvämningssvängar samt planering av dessa konstruktioner i samband med att områdesanvändningen planeras.

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 17 september 2008 en arbetsgrupp med uppgift att se över behovet av en revidering av lagen om vattentjänster och den lagstiftning som anknyter till den och att arbeta fram förslag till författningsändringar. Ministeriet såg över arbetsgruppens uppdrag den 13 juli 2009. Arbetsgruppens slutrapport blev klar den 17 juni 2010 (JSM 2010:6a).

Uppföljningen av lagen om vattentjänster och av dess tillämpning pekar på att behov av att utveckla lagen finns. I propositionen föreslås ändringar och tillägg som gäller ett stort antal bestämmelser. De riktar sig särskilt till vattentjänsternas driftsäkerhet, skyldigheten att ansluta fastigheter till vattentjänstverkens ledningsnät, insynen i vattentjänstverkens ekonomi och dagvattenhanteringen.

Det är meningen att ordnandet av dagvattenhanteringen ska regleras i markanvändnings- och bygglagen, som föreslås bli kompletterad i detta syfte.

Genom lagändringarna förbättras vattentjänstverkens verksamhetsbetingelser, kundernas ställning och helhetshanteringen av dagvatten. Propositionen utgör samtidigt också en del av den lagstiftning som syftar till att förbättra beredskapen för förändringar i väder- och vattenförhållandena, i synnerhet störningssituationer som orsakas av extrema fenomen, och på så sätt främja anpassningen till klimatförändringen.

Utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster remissbehandlades i februari–mars 2013. Propositionen har ändrats på vissa punkter utifrån de kommentarer som gavs vid remissbehandlingen.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftningen i Finland

Lagen om vattentjänster

Lagen om vattentjänster trädde i kraft 2001. Den innehåller bestämmelser om utvecklande, ordnande och skötsel av vattentjänsterna samt om förhållandet mellan vattentjänstverken och deras kunder. Med vattentjänster avses vattenförsörjning, dvs. ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten, samt avloppshantering, dvs. avledande och behandling av avloppsvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Syftet med lagen om vattentjänster är att trygga vattentjänster som, till skäligen kostnader, ger tillgång till tillräckligt med hygieniskt och även i övrigt oklanderligt hushållsvatten samt sådan avloppshantering som är ändamålsenlig med avseende på hälso- och miljöskyddet. Lagen tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning samt på sådana vattentjänster i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med vattentjänster i samband med bosättning.

Enligt lagen om vattentjänster svarar ägaren eller innehavaren av en fastighet eller kommunen för ordnandet av vattenförsörjning och avloppshantering. Kommunen ska utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen och ordna vattenförsörjning och avloppshan-

tering, om behovet hos en större grupp av invånare eller sanitära skäl eller miljöskyddsskäl kräver det. För vattentjänstverken inom kommunens område godkänner kommunen verksamhetsområdena, där det är nödvändigt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller avlopp på grund av storleken eller beskaffenheten av bosättningen eller av närings- och fritidsverksamhet som beträffande vattentjänster kan jämföras med bosättning. Vattentjänstverket ska vara kapabelt att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta vattentjänsterna inom verksamhetsområdet. Om kommunen inte svarar för ordnandet av vattentjänster, svarar fastighetens ägare eller innehavare för fastighetens vattenförsörjning och avlopp.

I statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006), som har utfärdats med stöd av miljöskyddslagen och lagen om vattentjänster, finns bestämmelser om de områden som ska omfattas av vattentjänstverkets avloppsnät. Enligt förordningen ska tätorterna inkluderas i de i lagen om vattentjänster avsedda vattentjänstverkens verksamhetsområden som ska omfattas av avloppsnät.

Vattentjänstverket sköter vattentjänsterna i det verksamhetsområde som kommunen har godkänt för verket. Skötseln sker i överensstämmelse med samhällsutvecklingen och i enlighet med kommunens beslut om verksamhetsområdet. Vattentjänstverket svarar för att det hushållsvatten som verket levererar uppfyller kraven i hälsoskyddslagen (763/1994). Verket kontrollerar mängden av och kvaliteten på det råvatten som det använder samt vattensvinnet i verkets ledningsnät. Verket informerar också om kvaliteten på det hushållsvatten som det levererar och om nivån på avloppsvattenreningen samt om hur avgifterna för vattentjänsterna bildas.

En fastighet som finns inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp samt till avlopp för avledande av dagvatten och dräneringsvatten. Fastighetens ägare eller innehavare kan befrias från anslutningsskyldigheten bara om vissa i lagen fastställda förutsättningar som gäller vattentjänstverkets verksamhet och den fastighetsvisa vattenförsörjningen och avloppshan-

ingen uppfylls. För varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät bestämmer vattentjänstverket förbindelsepunkter som ligger i fastighetens omedelbara närhet. Fastighetens ägare eller innehavare svarar för vatten- och avloppsanordningarna ända fram till förbindelsepunkten. Vattentjänstverket och kunden ingår skriftligen eller på elektronisk väg ett privaträttsligt avtal om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät och om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster.

För vattentjänsterna tar vattentjänstverket hos kunderna ut bruksavgift på grundval av mängden vatten och kvantiteten och typen av avloppsvatten. Därutöver kan verket ta ut anslutningsavgift, grundavgift och andra avgifter för sina tjänster. I lagen om vattentjänster ställs det mera ingående krav på avgifterna. För det första ska det genom avgifterna vara möjligt att täcka vattentjänstverkets investeringar och kostnader. För det andra får högst en skälig avkastning på kapitalet ingå i avgifterna. För det tredje ska avgifterna vara skäliga och rättvisa.

I lagen om vattentjänster finns bestämmelser om skyddet för dem som är kunder hos vattentjänstverket. Bestämmelserna ska trygga kontinuiteten hos verkets tjänster och deras goda kvalitet. Ett vattentjänstverk får avbryta en vattentjänst bara om kunden har gjort sig skyldig till en väsentlig försummelse. Om det inte är fråga om en situation som medför överhängande fara eller betydande olägenhet, kan avbrottet börja tidigast fem veckor efter det att verket underrättat kunden om ett hot om avbrott. Om vattentjänsten är behäftad med ett fel, är kunden berättigad till prisavdrag. Vattentjänstverket ersätter också egendomsskada som orsakats av ett fel i vattentjänsterna och ekonomisk skada som kunderna har lidit. Om kunden är en konsument som avses i konsumentskyddslagstiftningen, får det inte avvika till nackdel för kunden från det lagstadgade skyddet för kunden. Om kunden inte är en konsument, tillämpas största delen av bestämmelserna om skydd för kunden bara när inget annat har bestämts.

Närings-, trafik- och miljöcentralen samt den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljövårdsmyndigheten är tillsynsmyndigheter enligt lagen om vat-

tentjänster. Tillsynsmyndigheten kan förbjuda den som bryter mot lagen om vattentjänster att fortsätta eller upprepa överträdelsen eller ålägga denne att fullgöra sin lagstadgade skyldighet. Den kan också förena ett förbud eller ett åläggande med vite. Om kommunen har underlåtit att ordna vattentjänsterna, kan ärendet anhängiggöras hos närings-, trafik- och miljöcentralen av den vars rätt eller fördel saken kan beröra eller av den myndighet som bevakar allmänt intresse i saken.

Markanvändnings- och bygglagen

Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) och markanvändnings- och byggförordningen (895/1999) som utfärdats med stöd av den innehåller bestämmelser om planering, byggande och användning av områden. Vattentjänsterna och ordnandet av dem har många kopplingar till regleringen i markanvändnings- och bygglagen. När områdesanvändningen planeras och vid byggandet gäller det t.ex. att beakta ordnandet av vattentjänsterna, vattentjänsternas behov inverkar på det planeringsbehov som det beskrivs om i lagen och vattentjänstverkens byggnader och konstruktioner behöver i allmänhet bygglov enligt markanvändnings- och bygglagen.

Bestämmelser om beaktande av ordnandet av vattentjänster vid planläggning enligt markanvändnings- och bygglagen finns i de krav som gäller general- och detaljplanernas innehåll samt i de särskilda bestämmelserna om planläggning av strandområden. Också föreskrifterna i byggnadsordningen kan avse ordnandet av vattentjänsterna. Förutsättningarna för att ordna vattentjänsterna ska beaktas när nya bygglov beviljas. Enligt markanvändnings- och bygglagen är det en förutsättning för beviljande av bygglov att vattentillgången och avloppsvattnet kan skötas på ett tillfredsställande sätt och utan olägenheter för miljön. Lagen innehåller dessutom sådana bestämmelser om placeringen av samhällstekniska anordningar som tillämpas också på vattentjänstverkets vattenledningar och avlopp.

Markanvändnings- och bygglagen innehåller bestämmelser som kan tillämpas vid dagvattenhanteringen. Enligt de landsomfattan-

de mål för områdesanvändningen som statsrådet godkänt (statsrådets beslut om landsomfattande mål för områdesanvändningen 30.11.2000) ska man vid general- och detaljplanläggningen ta hänsyn till beredskapen för ökande stormar, störtregn och tätortsöversvämningar. Beaktandet av avledandet av dagvatten regleras bl.a. i planläggningsbestämmelser, bestämmelser om planering av gatuområden och allmänna områden samt bestämmelser om bygga. Avledandet av dränerings- och regnvatten ska framgå av gatuplanen samt vid behov av parkplanen och andra planer för allmänna områden som ska följas när kommunen bygger en gata eller anlägger andra allmänna områden.

Kommunen kan styra fastighetsvis dagvattenhantering med hjälp av planebestämmelserna enligt markanvändnings- och bygglagen, genom byggnadsordningen och genom villkoren i byggloven. Om det på en fastighet som utgör en byggplats eller på ett allmänt område vidtas åtgärder som ändrar det naturliga vattenflödet, ska fastighetens ägare eller innehavare se till att åtgärderna inte medför betydande olägenhet för grannarna. Markanvändnings- och bygglagen innehåller också bestämmelser om anläggande av diken på detaljplaneområden, och dagvattenhanteringen på fastigheter kan främjas genom samreglering och servitut. Vidare bestäms det i miljöministeriets förordning om tillsyn över byggande och teknisk granskning (Finlands byggbestämmelsesamling A1, 2006) om ledningen av regnvatten från byggplatsen.

Vid byggande ska de tekniska krav i markanvändnings- och bygglagen som gäller dagvattenhanteringen följas. Också vissa av miljöministeriets förordningar innehåller tekniska bestämmelser som anknyter till avledande av vatten på fastigheter (Finlands byggbestämmelsesamling del C2 (1998), Fukt och del D1 (2007, 2010) Vatten- och avloppsinstallationer för fastigheter).

Vid projekt som kräver tillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen anges det i en situationsplan i vilken riktning dagvattnet ska ledas bort på fastigheten. I tillståndshandlingarna anges också på vilken höjd ovanför havsytan fastighetens marknivå ska vara.

Lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder

Lagen om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder (686/2004) innehåller bestämmelser om stödjande av vatten- och avloppsåtgärder med anslag som i statsbudgeten beviljas för ändamålet. Vatten- och avloppsåtgärder stöds i allmänhet genom att understöd för åtgärderna beviljas och ibland genom att åtgärderna utförs som statens arbete. Stöd kan beviljas vattentjänstverk som avses i lagen om vattentjänster eller andra sammanslutningar eller samfund som har grundats för vattenförsörjning och avloppshantering eller samkommuner eller kommuner. Vattentjänstunderstöd kan under vissa begränsade förutsättningar beviljas också ägare eller innehavare av bebyggda fastigheter.

De åtgärder som stöds ska betjäna vattenförsörjningen i samband med bosättning eller i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning, samt avledande och behandling av avloppsvatten. Åtgärden ska syfta till att åstadkomma regionalt samarbete inom vattentjänsterna, trygga vattentjänsterna i speciella situationer, skapa i lagen om vattentjänster avsedda vattentjänster i landsbygdssamhällen och på glesbygden eller förebygga förorening av yt- och grundvatten eller förbättra yt- och grundvattnets tillstånd. Vattentjänstunderstöd kan dessutom beviljas ägare eller innehavare av bebyggda fastigheter för anslutning av fastigheterna till vattentjänstnätet, om anslutningen annars skulle medföra exceptionellt stora kostnader.

För att vatten- och avloppsåtgärder ska kunna stödjas förutsätts det att åtgärderna av ekonomiska skäl, sanitära skäl, miljöskyddsskäl eller andra därmed jämförbara orsaker anses behövliga. Vidare ska det ha utarbetats en plan för åtgärderna, och de kostnaderna för åtgärderna ska vara skäligen jämfört med de fördelar som uppnås genom dem. Vid stödjandet ska uppmärksamhet ägnas åt såväl vattenförsörjning som avledande och behandling av avloppsvatten. De kostnader för vilka stöd beviljas ska inte täckas med sådana avgifter för vattentjänsterna som avses i lagen om vattentjänster.

Vattentjänstunderstöd kan beviljas för kostnader för planering och utförande av vatten- och avloppsåtgärder samt kostnader för utredningar som behövs för åtgärderna. Understödet kan inte användas för kostnader för underhåll av vatten- och avloppsanordningar. Huvudregeln är att vattentjänstunderstödet andel kan uppgå till högst 30 procent av kostnaderna.

Hälsoskyddslagen

Hälsoskyddslagen (763/1994) innehåller bestämmelser om anläggningar som levererar hushållsvatten, hushållsvattnets kvalitet och övervakningen av den samt beredskap för exceptionella situationer som hotar hushållsvattnets kvalitet. Syftet med lagen är att upprätthålla och främja befolkningens och individens hälsa samt att förebygga, minska och undanröja sådana i livsmiljön förekommande faktorer som kan orsaka sanitär olägenhet.

I hälsoskyddslagen avses med hushållsvatten med vissa undantag vatten som är avsett för dryck, för matlagning eller för andra hushållsändamål och vatten som används för tillverkning, bearbetning, konservering eller saluföring av livsmedel. Vatten som är avsett att nyttjas som hushållsvatten ska vara oskadligt för hälsan och lämpligt för det avsedda ändamålet. Vattentäkter och anläggningar som levererar hushållsvatten ska planeras, förläggas, byggas och skötas så att hushållsvattnet uppfyller de sanitära kvalitetskraven.

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten övervakar kvaliteten på vattnet från anläggningar som levererar hushållsvatten. Innan verksamheten inleds ska anläggningarna hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ansöka om godkännande av verksamheten, liksom också innan verksamheten i väsentlig grad utvidgas eller läggs om eller då det sker väsentliga förändringar i vattenkvaliteten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten har rätt att förplikta verksamhetsidkaren att kontrollera vattenkvaliteten och rätt att bestämma hur hushållsvattnet ska behandlas eller användas, om detta ska anses nödvändigt med hänsyn till vattnets kvalitet eller för förebyggande av sanitär olägenhet. Avloppsvatten ska ledas och renas samt avlopp plane-

ras, förläggas, byggas och underhållas så att sanitär olägenhet inte uppkommer.

Om hushållsvatten orsakar eller misstänks orsaka en epidemi, ska den anläggning som levererar hushållsvattnet omedelbart informera den kommunala hälsoskyddsmyndigheten om detta och vidta åtgärder för att förbättra kvaliteten på hushållsvattnet. Efter att ha fått vetskap om saken ska hälsoskyddsmyndigheten utan dröjsmål vidta åtgärder för att förhindra att sjukdomen sprids. Vid anläggningar som levererar hushållsvatten för mer än 50 personers behov eller mer än 10 m³ hushållsvatten per dag ska de som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet ha ett av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira utfärdat intyg.

Enligt hälsoskyddslagen ska Social- och hälsovårdens produkttillsynscentral utarbeta en plan för att trygga hushållsvattnets kvalitet vid olyckor och i andra motsvarande exceptionella situationer. Dessutom ska den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått i exceptionella situationer.

I social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (461/2000), vilken utfärdats med stöd av hälsoskyddslagen, föreskrivs det att driftsövervakningen av anläggningar som levererar hushållsvatten ska omfatta tillräcklig uppföljning av råvattnets kvalitet för att det ska kunna säkerställas att vattenbehandlingen är ändamålsenlig. Enligt statsrådets beslut om kvalitetskraven för ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten samt om kontroll av sådant ytvatten (366/1994) ska anläggningar som leder ytvatten kontrollera kvaliteten på det vatten som utvinns i enlighet med ett särskilt kontrollprogram.

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen

Lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen (1299/2004) har syftet att skydda,

förbättra och återställa vattnen och Östersjön. Syftet med vattenvårdsförvaltningen är att hänsyn ska tas inte bara till vattnens kvalitet utan även bl.a. till vattentjänsterna och den ekonomiska analysen av dessa. I lagen och i statsrådets förordning om vattenvårdsförvaltningen (1040/2006), som utfärdats med stöd av lagen, finns bestämmelser om bl.a. övervakning av yt- och grundvattnet och om ekonomisk analys av vattenanvändningen.

I enlighet med lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen samlar närings-, trafik- och miljöcentralen in behövliga uppgifter om områden avsedda för tagande av hushållsvatten, ordnar övervakningen av vattnen och utarbetar ett övervakningsprogram. Den ordnar övervakningen av yt- och grundvatten så att övervakningen ger en sammanhållen och mångsidig helhetsbild av vattnens status. När centralen utarbetar övervakningsprogrammet ska den i tillämpliga delar beakta den övervakning som hör till verksamhetsutövarna enligt någon annan lag. Myndigheterna och andra inrättningar som tillhandahåller offentliga tjänster ska avgiftsfritt ge centralen sådan information som de förfogar över och som centralen behöver för att utarbeta förvaltningsplanen.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna gör ekonomiska analyser av vattenanvändningen. Enligt statsrådets förordning om vattenvårdsförvaltningen ska en ekonomisk analys av vattenanvändningen innehålla en bedömning av den ekonomiska betydelsen av sätten att utnyttja vattnet, långsiktiga prognoser för vattenförsörjningen och vattenbehovet, en ekonomisk analys av vattentjänsterna samt de mest kostnadseffektiva kombinationerna i fråga om vattenanvändningen. Den ekonomiska analysen av vattentjänsterna ska innehålla kalkyler över beaktandet av principen om kostnadstäckning inom vattentjänsterna.

Lagen om hantering av översvämningsrisker

Syftet med lagen om hantering av översvämningsrisker (620/2010) är att minska översvämningsrisker, att förebygga och lindra ogynnsamma följder av översvämnningar och att främja beredskapen för översvämnningar. Med översvämnning avses också tillfälligt vattentäckt mark till följd av ansam-

ling av dagvatten. Planeringen av hur översvämningsrisker ska hanteras gagnar vid sidan om annat hanteringen av de risker som översvämnningarna medför för vattentjänsterna.

Först görs en preliminär bedömning av översvämningsriskerna. Utifrån bedömningen anges områden med betydande översvämningsrisk. För de områdena utarbetas kartor som visar utbredningsområdet för översvämnningar (kartor över översvämningshotade områden) och kartor som visar eventuella ogynnsamma följder av dessa (kartor över översvämningsrisker). Planer för hantering av översvämningsrisker utarbetas för avrinningsområden och kustområden. I planerna anges mål för hanteringen av översvämningsrisker och åtgärder som syftar till att uppnå målen.

Enligt lagen om hantering av översvämningsrisker ska varje kommun göra en preliminär bedömning av riskerna för översvämnning från dagvatten, ange områden med betydande risk för dagvattenöversvämnningar och utarbeta kartor över översvämningshotade områden och kartor över översvämningsrisker. Kommunen ska utarbeta och godkänna en riskhanteringsplan för områden som har angetts som områden med betydande risk för dagvattenöversvämnningar.

Vattenlagen

I vattenlagen (587/2011) föreskrivs det vid sidan om annat om förutsättningarna för uttag av ytvatten, grundvatten och konstgjort grundvatten. Lagen innehåller bestämmelser om uttag av vatten från eget och annans område, sammanjämkning av behoven att ta vatten, placering av vattenledningar och anordningar samt skyddsområden för vattentäkter. Vattenlagens dikningsbestämmelser tillämpas också på avledande av avloppsvatten i enlighet med miljöskyddslagen (86/2000). Tillståndssystemet intar en central ställning i vattenlagen.

Vattenlagens tillståndssystem grundar sig på allmän reglering som gäller tillståndsplikt och på en förteckning över sådana vattenhushållningsprojekt som alltid är tillståndspliktiga. Tillstånd enligt vattenlagen ska sökas för alla verksamheter som kan ändra vattendra-

get, vattenmiljön eller grundvattnet på ett sådant sätt att allmänna eller enskilda intressen kränks. Verksamheter som alltid är tillståndspliktiga är t.ex. uttag av vatten för ett vattentjänstverks behov eller för någon annans behov, om denna levererar vatten till ett vattentjänstverk, eller för att föras bort för användning någon annanstans. Enligt vattenlagen krävs tillstånd för uttag av grundvatten eller åtgärder som inverkar på grundvattnet oberoende av användningsändamålet när den mängd grundvatten som tas eller den mängd som grundvattenförekomsten minskar med är minst 250 m³ grundvatten per dygn.

Tillstånd att ta vatten beviljas, om projektet inte nämnvärt kränker allmänna eller enskilda intressen, eller om projektet medför sådan nytta som är avsevärd i förhållande till de förluster som det medför. Den sökande ska ha rätt till de områden som krävs för projektet eller med stöd av vattenlagen kunna beviljas sådant tillstånd. Tillstånd kan emellertid inte beviljas, om projektet medför avsevärda förluster som avses i vattenlagen, t.ex. orsakar avsevärda skadliga förändringar i vattenaturen och dess funktion.

När tillståndsärenden enligt vattenlagen som gäller uttag av vatten avgörs ska behoven av att ta vatten ur en vattenförekomst vid behov sammanjämkas. Om vattnet inte förslår för alla behov, kommer uttag av vatten för sedvanlig förbrukning på en fastighet i närheten av uttagsplatsen på första plats i företrädesordningen. Näst efter det kommer uttag av vatten för samhällets vattentjänster på orten. På tredje plats kommer uttag av vatten för användning på orten och uttag av vatten för samhällets vattentjänster utanför orten.

Ett tillståndsbeslut som har fattats i enlighet med vattenlagen ska förenas med behövliga villkor om bl.a. sådana åtgärder och anordningar som behövs för att bevara förhållandena i vattendraget och grundvattenförekomsten. Vid behov åläggs tillståndshavaren i beslutet att kontrollera hur projektet genomförs och vilka konsekvenser det har. Syftet med uttaget, uttagsplatsen och maximiuttaget ska framgå av beslutet. I tillståndet meddelas också villkor om placeringen av vattenledningen eller vattentäkten, övervakningen av hur mycket vatten som tas och de åtgärder som är tillåtna för att trygga vattentjänsterna

i särskilda situationer inom vattenförsörjningen.

Ett undantag från den allmänna regleringen i vattenlagen är att det i syfte att säkerställa att ett samhälles vattentjänster inte störs är möjligt att bevilja tillstånd att ta vatten utan att det fastställs en tidsfrist som vattenuttaget måste påbörjas inom. Av samma eller något annat jämförbart vägande skäl får den som har tillstånd att ta vatten i speciella situationer inom vattenförsörjningen utan tillstånd av tillståndsmyndigheten tillfälligt leverera vatten också för sådan användning som inte avses i tillståndet att ta vatten.

Regionförvaltningsverket kan förordna att ett område kring en ytvattentäkt eller grundvattentäkt ska vara skyddsområde, om det är nödvändigt att begränsa användningen av området för att trygga vattenkvaliteten eller vattenförekomstens avkastningsförmåga. I ett beslut om att inrätta ett skyddsområde ska det meddelas sådana bestämmelser som är nödvändiga för att trygga tillgången till vatten. Vattentäktens ägare eller innehavare ska ersätta den förlust av förmån som bestämmelserna orsakar någon annan.

Med avseende på vattenförsörjning och avlopp är det av betydelse att ägaren av ett vattenområde inte kan hindra andra från att ta ytvatten och att ägaren av ett markområde inte kan hindra andra från att ta grundvatten inom ägarens område. Ägaren har rätt till gottgörelse för skada, olägenhet och annan förlust av förmån som uttaget medför, men för vattenämne som tagits betalas inte ersättning till vare sig ägaren eller någon annan.

Vattenlagens dikningsbestämmelser kan bli tillämpliga inom vattentjänstverkets verksamhetsområde. Om syftet med ett vattentjänstverks avlopp är att leda regn- eller dräneringsvatten, anses avloppet vara ett dike som avses i vattenlagen. Om det i ett sådant avlopp leds ut vatten från vattentjänstverkets verksamhetsområde, ska det område som avloppsnätet täcker eller en del av det behandlas som ett särskilt avsnitt av torrlägningsområdet. Vattentjänstverket anses då vara nyttotagare. Vattenlagens dikningsbestämmelser blir i vissa situationer tillämpliga också i detaljplaneområden, t.ex. om det finns behov av att anlägga ett dike på fastigheten eller leda in vatten i en annans dike.

Miljöskyddslagen

I miljöskyddslagen (86/2000) och de förordningar som har utfärdats med stöd av den ingår bestämmelser om förebyggande av förorening orsakad av avloppsvatten. Regleringen omfattar behandling av avloppsvatten såväl vid anläggningar som på enskilda fastigheter. Lagen innehåller bestämmelser om bl.a. allmän skyldighet att rena avloppsvatten, förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd för avledning av avloppsvatten, tillståndsvillkor och sådana förpliktelser som tillståndet ska förenas med, förbud mot förorening av grundvatten och skyldighet att sanera förorenad mark och förorenat grundvatten.

Har en fastighet där det bedrivs verksamhet för vilken miljötillstånd inte krävs inte anslutits till vattentjänstverkets avloppsnät, ska avloppsvattnet med stöd av miljöskyddslagen avledas och behandlas så att det inte uppstår risk för förorening av miljön. För detta ändamål ska fastigheten ha ett system för behandling av avloppsvatten. Statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet (209/2011) innehåller närmare bestämmelser om kraven på behandling av avloppsvatten och behandlingssystemen. Kommunfullmäktige kan meddela miljöskyddsföreskrifter om maximal belastning av det avloppsvatten som leds ut i miljön, varvid det inom de områden som föreskrifterna omfattar tillämpas strängare reningskrav än den reningsnivå för avloppsvatten som avses i miljöskyddslagen.

Bestämmelser om tillståndsplikt för ledande av avloppsvatten finns i miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen (169/2000). Enligt lagen krävs miljötillstånd för verksamhet som kan orsaka förorening av miljön och t.ex. för sådant avledning av avloppsvatten som kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en i vattenlagen avsedd rännil. I miljöskyddsförordningen föreskrivs det att miljötillstånd krävs för behandling av avloppsvatten, om det är fråga om reningsverk som är avsedda för behandling av avloppsvatten där personekvivalenten är minst 100 personer, eller avledning av kommunalt av-

loppsvatten som omfattar minst 100 personer annanstans än till ett allmänt avlopp.

Miljötillståndet innehåller behövliga villkor som gäller bl.a. kontroll. Enligt miljöskyddslagen ska det som i övervakningsprogram för vattnens status som avses i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen har ansetts behövas för övervakningen beaktas när villkor meddelas om kontrollen av verksamhetens påverkan på vattnen. Uppgifterna från kontrollen av verksamheten kan utnyttjas vid övervakningen. Om industriavloppsvatten leds till ett reningsverk för avloppsvatten från tätbebyggelse, förenas miljötillståndet vid behov med villkor om förbehandling av avloppsvattnet.

I statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse, vilken har utfärdats med stöd av miljöskyddslagen och lagen om vattentjänster, preciseras kraven på sådan behandling och sådant avledning av avloppsvatten från tätbebyggelse för vilket miljötillstånd krävs. Enligt förordningen ska kraven på vattenrening beaktas samt bästa tillgängliga teknik användas vid konstruktion, byggnad och underhåll av avlopp. Särskilt ska avloppsvattnets volym och sammansättning, förebyggande av läckor och begränsande av förorening av vatten till följd av bräddvatten beaktas. De krav som gäller för behandling av avloppsvatten från tätbebyggelse specificeras i en bilaga till förordningen.

I miljöskyddslagen föreskrivs det särskilt om förbud mot förorening av grundvatten. Enligt bestämmelsen får ämnen eller energi inte deponeras på eller ledas till ett sådant ställe eller behandlas på ett sådant sätt att grundvattnet på ett viktigt eller annat för vattenförsörjning lämpligt grundvattenområde kan bli hälsofarligt eller dess kvalitet annars väsentligt kan försämrats, att grundvattnet på någon annans fastighet kan bli hälsofarligt eller obrukbart för något ändamål som det kunde användas för, eller att åtgärden genom påverkan på grundvattnets kvalitet annars kan kränka allmänt eller annans enskilda intresse.

Konsumentskyddslagen

Konsumentskyddslagen (38/1978) innehåller bestämmelser om utbud, försäljning och

annan marknadsföring av konsumtionsnyttigheter från näringsidkare till konsumenter. Med konsumtionsnyttigheter avses sådana varor och tjänster samt andra nyttigheter och förmåner som utbjuds till fysiska personer eller som fysiska personer i väsentlig omfattning skaffar för sitt privata hushåll. En konsument är en fysisk person som skaffar en konsumtionsnyttighet huvudsakligen för annat ändamål än den näringsverksamhet som han idkar, medan en näringsidkare är en fysisk person eller en privat eller offentlig juridisk person som i syfte att få inkomst eller annan ekonomisk nytta yrkesmässigt håller till salu, säljer eller i övrigt bjuder ut konsumtionsnyttigheter för anskaffning mot vederlag. Konsumentskyddslagen tillämpas också på förhållandet mellan vattentjänstverk och sådana kunder hos verken som är konsumenter. Förhållandet mellan vattentjänstverk och bostadsaktiebolag ingår inte i lagens tillämpningsområde.

Enligt konsumentskyddslagen får näringsidkare inte vid utbud av konsumtionsnyttigheter använda avtalsvillkor, som med beaktande av priset för konsumtionsnyttigheterna och av övriga på saken inverkan omständigheter bör anses som oskäligt mot konsumenterna. Inte heller bör villkor i avtal om konsumtionsnyttigheter eller rekommendationer eller anvisningar om de villkor som ska användas som en sammanslutning av näringsidkare utarbetar leda till att sådana villkor används som är oskäliga mot konsumenterna. Konsumentskyddslagen innehåller inte särskilda bestämmelser om den rättsliga ställningen för konsumenter som använder nödvändighetstjänster så som vattentjänster.

Konkurrenslagen

Konkurrenslagen (948/2011) innehåller bl.a. bestämmelser om förbud mot missbruk av dominerande marknadsställning. Dominerande marknadsställning har en näringsidkare som inom ett visst område har ensamrätt eller en annars så dominerande ställning att näringsidkaren på ett väsentligt sätt styr prisnivån eller leveransvillkoren för en nytta eller på något annat motsvarande sätt påverkar konkurrensförhållandena i ett visst produktions- eller distributionsled. En närings-

idkare är en fysisk person eller en eller flera enskilda eller offentliga juridiska personer som bedriver ekonomisk verksamhet. Vattentjänstverken har en i konkurrenslagen avsedd dominerande marknadsställning inom sina respektive verksamhetsområden.

Enligt konkurrenslagen är missbruk av dominerande marknadsställning för en eller flera näringsidkare eller en sammanslutning av näringsidkare förbjudet. Exempel på missbruk är att inköps- eller försäljningspriserna är oskäliga eller att andra oskäliga affärsvillkor fastställs direkt eller indirekt.

Konkurrens- och konsumentverket utreder konkurrensbegränsningar och deras verkningar. Om verket anser att en näringsidkare begränsar konkurrensen t.ex. genom missbruk av dominerande marknadsställning, vidtar det åtgärder för att undanröja en konkurrensbegränsning eller dess skadliga verkningar.

Enligt konkurrenslagen ska Konkurrens- och konsumentverket i första hand förhandlingsvägen försöka undanröja ett förfarande eller en verksamhetsstruktur i den ekonomiska verksamhet som t.ex. en kommun eller samkommun eller en enhet som de har bestämmande inflytande över bedriver, om förfarandet eller verksamhetsstrukturen vid erbjudandet av varor eller tjänster snedvrider förutsättningarna för en sund och fungerande konkurrens på marknaden, hindrar att en sund och fungerande ekonomisk konkurrens uppstår eller utvecklas eller står i strid med kravet på marknadsmässig prissättning. Om förhandlingarna inte leder till resultat, ska Konkurrens- och konsumentverket förbjuda användningen av förfarandet eller verksamhetsstrukturen eller som villkor för förfarandet eller verksamhetsstrukturen meddela ålägganden som säkerställer jämlika verksamhetsförutsättningar på marknaden.

Kommunallagen

Kommunallagen (365/1995) innehåller bl.a. bestämmelser om kommunernas uppgifter och om kommunens verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden. Kommunen sköter de uppgifter som den har åtagit sig med stöd av självstyrelsen och som åläggs den i lag. Den sköter uppgifterna själv eller i

samarbete med andra kommuner, och de tjänster som skötseln av uppgifterna förutsätter kan kommunen också beställa av andra tjänsteproducenter.

Med stöd av kommunallagen ska en kommun som sköter uppgifter i ett konkurrensläge på marknaden överföra skötseln av uppgifterna till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse. Denna bolagiseringsskyldighet existerar dock inte t.ex. om verksamheten grundar sig på en lagstadgad monopolställning eller utgör ett naturligt monopol eller producerar tjänster i direkt anslutning till dessa. Kommunen kan i form av egen verksamhet sköta en uppgift som omfattas av bolagiseringsskyldigheten bl.a. om verksamheten ska anses vara obetydlig.

Beredskapslagen

I beredskapslagen (1552/2011) föreskrivs det om myndigheternas befogenheter under undantagsförhållanden och om myndigheternas beredskap inför undantagsförhållanden. Med undantagsförhållanden avses t.ex. en synnerligen allvarlig storolycka och förhållandena omedelbart efter den.

Enligt beredskapslagen ska t.ex. kommunerna, samkommunerna och kommunernas övriga sammanslutningar ha beredskap för undantagsförhållanden. De ska genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder se till att deras uppgifter kan skötas så väl som möjligt också under undantagsförhållanden.

I beredskapslagen finns separata bestämmelser om trygg tillgång till vatten under undantagsförhållanden. I avsikt att trygga vattenförsörjningen i samhällena kan jord- och skogsbruksministeriet genom beslut kräva ett vattentjänstverk att leverera eller tillhandahålla vatten utanför sitt eget verksamhetsområde för tillgodoseende av utomstående behov av vatten samt genom beslut ändra en rätt till vattentäkt som grundar sig på vattenlagen eller ett tillstånd som beviljats med stöd av den. En förutsättning för detta är att beslutet är nödvändigt för att säkerställa en kommuns eller en större konsumentgrupps tillgång till vatten eller för att trygga verksamheten i ett vattentjänstverk som annars är

av betydelse ur allmän synpunkt eller av andra med dessa jämförbara vägande skäl.

Räddningslagen

I räddningslagen (379/2011) föreskrivs det bl.a. om förebyggande av och beredskap för olyckor. Lagen innehåller bestämmelser om kommunens ansvar för att inom sitt område sörja för anskaffningen av släckvatten och om vattentjänstverkets ansvar för att leverera släckvatten för räddningsverkets behov. De uppgifter som hör till räddningsverksamheten sköts av räddningsverket. Kommunerna ansvarar i samverkan för räddningsväsendet inom räddningsområdena.

Enligt räddningslagen ska räddningsverket göra upp en släckvattenplan, dvs. en plan för anskaffning och leverans av släckvatten, i samarbete med de kommuner som hör till räddningsområdet, de vattentjänstverk som bedriver verksamhet inom räddningsområdet och de vattenverk som levererar vatten till dessa. Släckvattenplanen ska göras upp så att anskaffningen och leveransen av släckvatten motsvarar de olycksrisker som fastställts i det servicenivåbeslut som avses i lagen. I servicenivåbeslutet redogörs det för vilka faror som finns i området, bedöms vilka risker de medför, fastställs verksamhetsmål och tillgängliga resurser samt servicen och servicenivån. Beslutet innehåller också en plan för utvecklande av servicenivån.

Kommunen ska inom sitt område sörja för anskaffningen av släckvatten för räddningsverkets behov på det sätt som anges i släckvattenplanen. Kommunen ska beakta anskaffningen av släckvatten i planen för utvecklande av vattentjänsterna enligt lagen om vattentjänster och när den godkänner vattentjänstverkets verksamhetsområde. Kommunen ska dessutom sörja för de släckvattentäkter i naturliga vattenkällor som ska anges i släckvattenplanen. Kommunerna får komma överens om att det lokala räddningsväsendet sköter anskaffningen av släckvatten i kommunernas ställe.

Enligt räddningslagen ska vattentjänstverk och vattenverk som levererar vatten till dem leverera släckvatten från vattenledningsnätet för räddningsverkets behov på det sätt som anges i släckvattenplanen. Leverans av

släckvatten omfattar vattenanskaffning och ledning av vattnet till de brandposter och släckvattenstationer som hör till vattentjänstverkets nätverk. Leveransen av släckvatten omfattar dessutom underhåll och service av brandposter och släckvattenstationer. Grunderna för fördelningen av kostnaderna för leverans av släckvatten överenskomms i släckvattenplanen mellan kommunen eller det lokala räddningsväsendet och det vattentjänstverk som levererar släckvatten.

2.2 Nationella strategier

Säkerhetsstrategi för samhället

I statsrådets principbeslut från år 2010 om en säkerhetsstrategi för samhället behandlas bl.a. de vitala funktionerna, tryggheten av dem och krisledning. Strategin utgör statsrådets styrdokument till ministerierna. Den grundar sig på ett vidsträckt säkerhetsbegrepp som omspannar både normala förhållanden och undantagsförhållanden. Utöver för myndigheterna inom den offentliga förvaltningen ger strategin näringslivet information om och förenhetligar grunderna för planering av beredskapen.

Enligt strategin omfattar den samhällsteknik som är viktig med tanke på att samhället ska fungera vattendistribution och avloppsvattenförsörjning. I strategin konstateras det att riskerna för leveransstörningar ökar i och med att distributionsnätverken blir äldre och man ger avkall på ersättande investeringar. Förorenat hushållsvatten kan medföra omfattande lokala problem för befolkningens välbefinnande, och om avloppsvattensystemet i stora bosättningscentra inte fungerar kan det i värsta fall leda till omfattande epidemier.

Vattenförsörjning och säkerställandet av kvaliteten på hushållsvattnet är av stor vikt när det gäller att tillfredsställa basbehoven. Det strategiska målet är att tillgången på rent hushållsvatten säkerställs och att avloppssystemen och annan avloppsvattenhantering är ändamålsenliga med tanke på hälsan och miljövården samt att vattentillgången för stora bosättningscentra, samhällets vitala funktioner och livsmedelsproduktionen säkerställs. I strategin ställs det upp som mål att beredskapen i fråga om vattenförsörjningen utvecklas

genom att vattenförsörjningslagstiftningen justeras. De praktiska utvecklingsåtgärderna inriktas bl.a. på beredskapsplanering och i dem ingår att ordna tillfällig vattendistribution.

Riktlinjerna i strategin preciseras i försvarets nätpublikation Turvallinen Suomi – Tietoja Suomen kokonaisturvallisuudesta, där vikt fästs vid att bedöma och förebygga riskerna i samband med vattenförsörjning och avlopp samt vid förberedelserna för dem och vid de verkningar som störningarna har. Riskerna bör ses som en helhet från vattenbildningsområdet ända till behandlingen av avloppsvatten. Risker uppkommer t.ex. i form av tätortsöversvämningar som uppstår vid störtregn när avloppsnätens kapacitet överskrids. När klimatet blir varmare blir extremt väder och ovanliga vattenförhållanden vanligare. Verkningarna av störningar i vattentjänsterna kan reduceras objektspecifikt och systematiskt med hjälp av bl.a. planering av förberedande åtgärder och i synnerhet genom investeringar i reservvattentäcker, förbindelseledningar, distribution av reservvatten, desinficering och reservkraft.

Strategi för vattenhushållning

Jord- och skogsbruksministeriets strategi för vattenhushållning fastställdes år 2011 och omspannar åren 2011–2020. Den innehåller riktlinjer för bl.a. skötseln av uppgifter som hänför sig till vattentjänster. Med strategins hjälp är det möjligt att reagera på förändringar i omvärlden och anta utmaningar som i synnerhet beredskapen för klimatförändringen orsakar. En av de ledande principerna i strategin går ut på att förbereda sig för risker som gäller säkerhet, hälsa och miljö.

Strategin för vattenhushållning omfattar fyra övergripande mål och handlingslinjer som stödjer dem. De strategiska övergripande målen är beredskap inför förändringar i klimat- och vattenförhållandena, sammanjämkning i avrinningsområdena av användningen av vatten och målet om en god vattenstatus, kundorienterade handlingssätt som baserar sig på partnerskap samt internationellt sett konkurrenskraftig kompetens inom vattensektorn i Finland.

Med avseende på vattentjänsterna innebär beredskap inför förändringar i klimat- och vattenförhållanden att vattentjänstlösningarna är driftsäkra och energieffektiva. Vattentjänsternas driftsäkerhet i störningssituationer förbättras genom att ledningsnäten kopplas samman och organisationerna sammanförs till större helheter. I glesbygden relateras utbyggnaden av vattentjänstnäten till målen för utveckling av samhällsstrukturen, och utbyggnaden övervägs med hänsyn till livscykelbedömning av konstruktionerna.

För att användningen av vatten och målet om en god vattenstatus ska kunna sammanjämkas behövs bl.a. adekvat hantering av avrinningsvattnet och riskhantering som gäller vattentjänsterna. Vidare bör utvecklingen av vattentjänsterna kopplas samman med målen för områdesanvändningen. När det gäller hantering av avrinningsvattnet betyder detta att målen för vattenförvaltningen och för hanteringen av översvämningssrisker samt naturenliga lösningar beaktas. Särskilt inom hanteringen av dagvatten från tätorter främjas naturenliga metoder som tillämpas ovan jord, samtidigt som man försöker minska översvämningssriskerna och förbättra kvaliteten på det vatten som leds ut i sjöar och vattendrag. Ambitionen är att bemästra riskerna i samband med vattentjänster på ett heltäckande sätt. Målen för områdesanvändningen bör styra vattentjänstlösningarna, inte vice versa.

Att handlingssätten är kundorienterade och baserar sig på partnerskap betyder för vattentjänsternas del för det första att utbudet av köpta tjänster som är avsedda för små vattentjänstverk främjas. För det andra främjas sammanslagningen av vattentjänstverk till enheter som är större än de nuvarande för att kostnaderna för vattentjänsterna ska kunna täckas genom avgifterna. Finansiering i form av statligt stöd styrs i synnerhet efter år 2016 från vattentjänster till hantering av översvämningssrisker och vård av sjöar och vattendrag.

2.3 Europeiska unionens lagstiftning

Ramdirektivet om vatten

I direktivet om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (2000/60/EG, nedan *ramdirektivet om vatten*) finns bestämmelser om en ram för Europeiska unionens vattenlagstiftning. I Finland har direktivet genomförts genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen och vissa andra lagar. Genom direktivet skyddas akvatiska ekosystem, främjas en hållbar användning av vatten och tryggas tillräcklig tillgång på ytvatten och grundvatten av god kvalitet som behövs för en hållbar, balanserad och rättvis vattenanvändning med mera. Centralt med avseende på vattentjänsterna är att medlemsstaterna ska beakta principen om kostnadstäckning för vattentjänster inberäknat miljö- och resurskostnader i enlighet med principen att förorenaren betalar. Medlemsstaterna ska också identifiera alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten, säkerställa behövligt skydd för dem och ordna med förhandsprövning för konstgjord påfyllning eller förstärkning av grundvattenförekomster.

På grundval av direktivet ska prispolitiken för vatten ge vattenförbrukarna tillräckliga incitament till effektiv användning av vattenresurserna. De olika vattenanvändningsverksamheterna, uppdelade på åtminstone industri, hushåll och jordbruk, ska adekvat bidra till kostnadstäckningen för vattentjänster. Medlemsstaterna kan emellertid beakta kostnadstäckningens sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter liksom geografiska och klimatiska förhållanden i den eller de regioner som påverkas.

För att tillämpa direktivet bildar medlemsstaterna avrinningsområdena avrinningsdistrikt som i lagstiftningen i Finland benämns vattenförvaltningsområden. Medlemsstaterna ska för varje avrinningsdistrikt identifiera alla vattenförekomster som används för uttag av vatten som är avsett att användas som dricksvatten och som ger mer än 10 m³ per dag i genomsnitt eller betjänar mer än 50 personer och de vattenförekomster som är avsedda för sådan framtida användning. Sådana vattenförekomster som ger mer än 100 m³ per dag i genomsnitt ska medlemsstaterna övervaka. Medlemsstaterna får upprätta sä-

kerhetszoner för de identifierade vattenförekomsterna.

Medlemsstaterna ska se till att ett åtgärdsprogram och en förvaltningsplan upprättas för varje avrinningsdistrikt, dvs. varje avrinningsområde som avses i lagen om vatten- och havsvårdsförvaltningen. Åtgärdsprogrammet ska inbegripa bl.a. förhandsprövning för uttag av vatten och för konstgjord påfyllning eller förstärkning av grundvattenförekomster samt åtgärder som avses lämpliga för täckning av kostnaderna för vattentjänster och som främjar en effektiv och hållbar vattenanvändning. I förvaltningsplanen ska det redogöras t.ex. för de planerade och de vidtagna praktiska åtgärderna för att tillämpa principen om täckande av kostnaderna för vattenanvändning samt för de olika vattenanvändningsverksamheternas bidrag till en kostnadstäckning för vattentjänster.

Dricksvattendirektivet

Rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (98/83/EG, nedan *dricksvattendirektivet*) syftar till att skydda människors hälsa från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar av dricksvatten. I Finland har direktivet genomförts genom hälsoskyddslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den. På grundval av direktivet ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att dricksvatten, dvs. detsamma som i hälsoskyddslagen benämns hushållsvatten, är hälsosamt och rent. De ska i det syftet också fastställa värden för mikrobiologiska och kemiska parametrar och indikatorparametrar. De nationella myndigheterna ska också upprätta kontrollprogram för allt hushållsvatten.

Enligt direktivet är hushållsvatten sådant vatten som är avsett för dryck eller för hushållsändamål eller används i livsmedelsföretag. De allra minsta och icke-kommersiella privata anläggningarna kan i medlemsstaterna lämnas utanför dricksvattendirektivets tillämpningsområde, men kraven i direktivet ska tillämpas åtminstone på sådana anläggningar som tillhandahåller åtminstone 10 m³ vatten per dag eller försörjer åtminstone 50 personer eller som tillhandahåller vattnet som en del av en kommersiell eller offentlig verksamhet.

Kvaliteten på vatten som ett vattentjänstverk tillhandahåller ska uppfylla de fastställda kvalitetskraven när det tappas ur en kran. Medlemsstaterna anses emellertid ha fullgjort sina skyldigheter om ett bristande iakttagande av parametervärdena beror på fastighetens anordningar, varmed menas det som är installerat mellan kranarna och distributionsnätet. Också i detta fall ska medlemsstaterna informera konsumenterna och vidta övriga åtgärder för att minska eller undanröja risken för att parametervärdena inte iakttas.

Enligt direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att regelbundna kontroller av hushållsvattnets kvalitet utförs, och i det syftet ska de behöriga myndigheterna upprätta kontrollprogram. Samtliga fall av bristande iakttagande av parametervärdena ska omedelbart utredas och nödvändiga åtgärder vidtas så snart som möjligt. Tillhandahållande av vatten som kan äventyra människors hälsa ska förbjudas eller dess användning begränsas, eller så ska andra åtgärder som är nödvändiga för att skydda människors hälsa vidtas.

Konsumenterna ska ha tillgång till tillräckligt med aktuell information om vattenkvaliteten. Medlemsstaterna ska vart tredje år ge ut en rapport om kvaliteten på dricksvattnet. Denna rapport ska omfatta åtminstone sådana enskilda vattentäkter som tillhandahåller mer än 1 000 m³ per dag eller berör minst 5 000 personer.

Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Rådets direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG, ändrat 27.2.1998 genom rådets direktiv 98/15/EG) syftar till att förhindra att miljön tar skada av avloppsvatten från tätbebyggelse och utsläpp av biologiskt nedbrytbart spillvatten från livsmedelsindustrin. I Finland har de bestämmelser som direktivet förutsätter till stor del införlivats med statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse, vilken har utfärdats med stöd av lagen om vattentjänster och miljöskyddslagen.

I direktivet förutsätts det att medlemsstaterna samlar ihop och renar avloppsvatten från tätbebyggelse åtminstone i tätorterna. Med tätort avses ett område där befolkningen

eller de ekonomiska aktiviteterna är så koncentrerade att spillvatten från tätbebyggelse kan insamlas och ledas till ett avloppsreningsverk eller ett slutligt utsläppsställe. Ledningsnät för att ta hand om avloppsvatten från tätbebyggelse, där även rening av avloppsvatten ingår, ska finnas i tätorter vars personekvivalent är åtminstone 2 000. Direktivet innehåller bestämmelser också om särskilda krav på rening av avloppsvatten när avloppsvatten släpps ut i känsliga områden samt om mindre stränga reningskrav, när avloppsvatten släpps ut i mindre känsliga områden.

Direktivet om miljökvalitetsnormer

I Europaparlamentets och rådets direktiv om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (2008/105/EG, nedan *direktivet om miljökvalitetsnormer*) fastställs miljökvalitetsnormer för prioriterade ämnen och andra förorenande ämnen. Direktivet om miljökvalitetsnormer är ett dotterdirektiv till ramdirektivet om vatten, och de förfaranden som anges i de två direktiven är till stor del samordnade.

Direktivet om miljökvalitetsnormer syftar till att uppnå en god kemisk ytvattenstatus i enlighet med ramdirektivet om vatten, och miljökvalitetsnormerna tillämpas på ytvattenförekomster med undantag för eventuellt angivna blandningszoner nära utsläppspunkter. På grundval av direktivet ska medlemsstaterna för varje avrinningsdistrikt upprätta ett register över utsläpp och spill av sådana prioriterade ämnen och andra förorenande ämnen som avses i direktivet.

Grundvattendirektivet

Genom Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (2006/118/EG, nedan *grundvattendirektivet*) inrättas särskilda åtgärder i enlighet med ramdirektivet om vatten i syfte att hindra och reglera förorening av grundvatten och kompletteras ramdirektivets bestämmelser om grundvatten. Grundvattendirektivet syftar också till att förebygga försämring av alla grundvattenförekomsters status. I likhet med direktivet om miljökvali-

tetsnormer är också grundvattendirektivet ett dotterdirektiv till ramdirektivet om vatten, och i Finland har det införlivats med den nationella lagstiftningen genom statsrådets förordning om ämnen som är farliga och skadliga för vattenmiljön (1022/2006) samt genom vissa andra författningar och överenskomelser om gränsvattendrag.

I grundvattendirektivet föreskrivs det om kriterierna vid bedömningen av kemisk status i en grupp av grundvattenförekomster och om fastställande av dem samt om själva bedömningsförfarandet. Utgående från direktivet ska medlemsstaterna vända vissa trender som gäller förorening av grundvatten.

Enligt grundvattendirektivet ska åtgärder som behövs för att förebygga tillförsel av farliga ämnen till grundvatten och för att begränsa tillförseln till grundvatten av andra ämnen som eventuellt medför risk för förorening innefattas i ett åtgärdsprogram som upprättats i enlighet med ramdirektivet om vatten. Om tillförseln av föroreningar till grundvatten emellertid är resultatet av konstgjord påfyllning eller förstärkning av grundvattenförekomster som tillåts i enlighet med ramdirektivet, kan undantag göras från detta krav.

2.4 Vattentjänstlagstiftningen i vissa länder

Sverige

I Sverige trädde lagen om allmänna vattentjänster (2006:412) i kraft den 1 januari 2007. Samtidigt upphävdes den tidigare lagen om allmänna vatten- och avloppsanläggningar (1970:244).

Enligt lagen om allmänna vattentjänster ska kommunen ordna vattentjänster, om det behövs med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön. Behovet av vattenförsörjning och avlopp ska tillgodoses genom en allmän va-anläggning. Bara en va-anläggning över vilken kommunen har ett rättsligt bestämmande inflytande kan vara en allmän va-anläggning, som ska dra försorg om vattentjänsterna. Kommunen kan ordna vattentjänsterna också i samarbete med andra kommuner. För fullgörande av skyldigheten att ordna vattentjänster ska kommunen bestämma

det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsterna behöver ordnas.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster får kommunen inskränka verksamhetsområdet, om fastigheterna och bebyggelsen på det område som utesluts inte behöver omfattas av skyldigheten att ordna vattentjänster. En förutsättning för inskränkningen är att behovet av vattenförsörjning och avlopp lämpligen kan ordnas på något annat sätt som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Huvudmannen för va-anläggningen ska ersätta fastighetsägaren eller ägaren av bebyggelsen för den skada som inskränkningen av verksamhetsområdet medför. När ersättningen bestäms ska hänsyn tas till åtgärder som huvudmannen vidtagit för att tillgodose fastighetens eller bebyggelsens fortsatta behov av vattenförsörjning och avlopp.

Med stöd av lagen om allmänna vattentjänster ska en allmän va-anläggning ordnas och drivas så att den i första hand uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser. I andra hand bör en allmän va-anläggning, när det är förenligt med dess huvudsakliga ändamål, ordnas och drivas så att också andra allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses. På denna grund kan allmänna va-anläggningar t.ex. vara skyldiga att tillhandahålla släckvatten.

Allmänna va-anläggningar ska enligt lagen om allmänna vattentjänster se till att de fyller sitt ändamål. De ska också tillgodose skäliga anspråk på säkerhet. Med det sistnämnda avses att anläggningen är driftsäker i extraordinära situationer och förbereder sig för sådana. Om en va-anläggning inte uppfyller anspråket på säkerhet och detta orsakar användaren skada, ska va-anläggningen ersätta skadorna i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster.

Lagen om allmänna vattentjänster innehåller separata bestämmelser om va-anläggningens skyldighet att i skälig tid underrätta fastighetsägare om planerade vattenavstängningar och andra väsentliga ändringar av förutsättningarna för att använda va-anläggningen. Om en va-anläggning inte

fullgör sin underrättelseskyldighet, kan den bli skyldig att betala ersättning för skador som uppkommit.

I lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (2006:544) föreskrivs det om skyldighet för kommuner och landsting att sammanställa en risk- och sårbarhetsanalys och med beaktande av den för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser. I kommunens plan för hantering av extraordinära händelser ska de verksamheter som kommunen och kommunala bolag ansvarar för, däribland vattentjänsterna, ingå. Risk- och sårbarhetsanalysen för vattentjänster omfattar va-anläggningarnas verksamhetsområden och eventuella fastigheter som har ingått separat avtal med va-anläggningarna. I analysen beaktas alla omständigheter som va-anläggningarna ansvarar för eller som va-anläggningarna har inflytande över. Avsikten är att kartlägga behoven av förebyggande åtgärder och beredskapen för extraordinära situationer samt att med avseende på beredskapsplaneringen fastställa en prioriteringsordning för de hot som konstaterats.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster har fastighetsägare rätt att använda en allmän va-anläggning, om fastigheten finns inom va-anläggningens verksamhetsområde och behövs en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt än genom koppling av fastigheten till ett allmänt ledningsnät. Ingen skyldighet för fastighetsägaren att koppla fastigheten till va-nätet följer av att rätt till detta existerar eller av skyldigheten att betala avgifter för vattentjänster. En fastighet kan åläggas att ansluta sig till ledningsnätet bara med stöd av hälso- eller miljöskyddslagstiftningen. Ingen anslutningskyldighet följer av lagen om allmänna vattentjänster.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, kommunen meddela ytterligare föreskrifter om användningen av allmänna va-anläggningar. Tidigare kunde va-anläggningarna meddela sådana föreskrifter i sina allmänna leveransvillkor, men enligt Sveriges nuvarande konstitution kan en privaträttslig aktör inte meddela sådana juridiskt

bindande föreskrifter. Regeringen har genom en förordning bemyndigat kommunerna att meddela fastighetsägarna föreskrifter om användningen av allmänna va-anläggningar. Vid behov kan kommunerna med hjälp av föreskrifter också begränsa fastighetsägarnas vattenanvändning, t.ex. genom att fastställa att separat avtal ska ingås om användning av vatten för andra ändamål än hushållsanvändning.

Fastighetsägarens skyldighet att betala avgifter för allmänna vattentjänster bestäms i lagen om allmänna vattentjänster på samma grunder som rätten att använda vattentjänster. Om vattentjänster behövs på en fastighet inom verksamhetsområdet, ska fastställandet av skyldighet att betala avgift bedömas med avseende på alternativa sätt att ordna vattentjänsterna. Då ska man fästa särskild vikt vid i vilken utsträckning jämförda alternativ tillgodose intresset av en god hushållning med naturresurser.

De avgifter som tas ut enligt lagen om allmänna vattentjänster är anläggningsavgift och bruksavgift. Enligt lagen om allmänna vattentjänster får avgifterna inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som är nödvändiga för att ordna och driva va-anläggningen. Va-anläggningarna får avsätta medel till en fond för framtida nyinvesteringar, och medlen får tas i anspråk i enlighet med en fastställd investeringsplan. Kostnaderna för va-anläggningen ska fördelas på de avgiftsskyldiga enligt vad som är skäligt och rättvist. Anläggningsavgifterna ska bestämmas på beräkningsgrunder som innebär att en fastighetsägare inte behöver betala mer än vad som motsvarar fastighetens andel av kostnaden för att ordna va-anläggningen.

Kommunen, eller om kommunen så bestämmer va-anläggningen, får enligt lagen om allmänna vattentjänster meddela föreskrifter om taxan. Avgifternas belopp och hur avgifterna ska beräknas ska framgå av taxan. Bestämmanderätten i frågan överföres genom lagen om allmänna vattentjänster till kommunen därför att avgifter till det allmänna som den som förväntas betala är tvingad att betala är sådana åligganden för enskilda som det allmänna ska meddela föreskrifter om.

Lagen om allmänna vattentjänster innehåller bestämmelser om de allmänna va-anläggningarnas bokföringsskyldighet. Av bokföringen ska framgå t.ex. hur kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet har fördelats. Bestämmelsens syfte är att verksamheten i en allmän va-anläggning ska redovisas skild från annan verksamhet som kommunen driver.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster inkluderar begreppet avlopp också bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse. I lagen om allmänna vattentjänster föreskrivs det separat att va-anläggningarna ska ordna anordningar för bortledande av vatten som inte sker genom en förbindelsepunkt som bestämts för fastigheten. En allmän va-anläggning kan inkludera särskilda anordningar för bortledande av dagvatten, t.ex. fördröjningsmagasin och kortare ledningsnät, som inte ansluts till va-anläggningens ledningsnät. Va-anläggningen svarar däremot inte för vägdiken, rännstenar, rännstensbrunnar och ledningar som förbinder sådana brunnar med en allmän avloppsledning i den allmänna va-anläggningen eller för motsvarande konstruktioner som hänför sig till vägar och gator.

Avgift för bortledande av dagvatten från fastigheten som inte sker genom en förbindelsepunkt, dvs. gränsen mellan en allmän va-anläggning och fastighetens va-installation, kan tas ut hos fastigheterna. Den som ansvarar för att allmän platsmark ställs i ordning och underhålls ska betala en avgift till en allmän va-anläggning för bortledande av vatten från den allmänna platsmarken, men också andra fastighetsägare är under vissa förutsättningar skyldiga att delta i kostnaderna för detta, om deras fastigheter behöver, eller har nytta av, bortledande av vatten från allmän platsmark.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster utövar länsstyrelsen tillsynen över att kommunen fullgör skyldigheten att tillgodose behovet av vattentjänster. Länsstyrelsen får förelägga kommunen att fullgöra skyldigheten. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Länsstyrelsens beslut om föreläggande får överklagas av kommunen hos Statens va-nämnd. Statens va-nämnd prövar också i övrigt mål om frågor som regleras i lagen om

allmänna vattentjänster eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

I detaljplaner som avses i plan- och bygglagen (2010:900) är det möjligt att inbegripa bestämmelser som hänför sig till användningen av områden. Bestämmelserna kan reglera t.ex. markytans form, fördröjning av dagvatten och användning av grönområden för infiltrering av dagvatten. I Sverige försöker man genom planläggningen skapa möjligheter för lokalt omhändertagande av dagvatten.

I miljöbalken (1998:808) föreskrivs det att dagvatten som avleds för avvattning av mark inom detaljplan utgör avloppsvatten (9 kap.). Till avloppsvatten hänförs dock inte dagvatten som avleds för sådan avvattning som görs för en viss fastighets eller vissa fastigheters räkning. Regleringen i miljöbalken tillämpas därmed inte på avledande av enskilda fastigheters dagvatten på mark inom detaljplan. Om dag- och dränvatten från tomter, husgrunder, trädgårdar och trafikleder på mark inom detaljplan samlas upp och leds vidare med hjälp av ett gemensamt ledningsnät, är det dock fråga om avledande av avloppsvatten. Likaså utgör dag- och dränvatten som avleds via en allmän va-anläggning alltid avloppsvatten.

Danmark

I Danmark föreskrivs det om leverans av dricksvatten i lagen om vattendistribution (lov om vandforsyning, nr. 635, 7.6.2010) och om avloppshantering i miljöskyddslagen (miljøbeskyttelsesloven, nr. 879, 26.6.2010). Lagen om vattensektorns organisering och ekonomiska förhållanden (lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold, nr 469, 12.6.2009) trädde i kraft den 1 juli 2009, och dess tillämpningsområde inbegriper alla anläggningar som årligen levererar eller behandlar minst 200 000 m³ vatten eller avloppsvatten för mer än tio fastigheters behov.

Med stöd av lagen om vattendistribution ansvarar kommunen för att vattentjänsterna inom dess område planeras och genomförs. Med avseende på störningssituationer som gäller vattenförsörjning och avlopp föreskrivs det att miljöministeriet vid behov får bestämma att ett kommunalt allmänt vatten-

verk ska leverera vatten till ett visst område. I lagen bestäms det också om möjligheten för allmänna vattentjänstverk att meddela föreskrifter om begränsningar i användning av vatten för t.ex. bevattning, när det krävs på grund av driften av verket eller vattenförsörjningsproblem.

De egentliga bestämmelserna om beredskapsplanering som gäller vattenförsörjning och avlopp finns i beredskapslagen (beredskapsloven, nr. 660, 10.6.2009) enligt vilken det gäller att förbereda sig också på störningssituationer som inträffar under normala tider. Med stöd av beredskapslagen godkänner kommunfullmäktige (kommunalbestyrelsen) en samlad plan för kommunens beredskap. Enligt en anvisning som försvarsministeriet har meddelat om beredskapsplanering ska beredskapsplanen innehålla separata delplaner för den viktigaste kommunala servicen såsom vattentjänsterna, och enligt samma anvisning ansvarar kommunen för att vattentjänsterna fungerar i störningssituationer.

Enligt lagen om vattensektorns organisering och ekonomiska förhållanden ska alla vattentjänstverk i kommunal ägo ha formen av bolag som är fristående från kommunorganisationen. Miljöministeriet kan meddela föreskrifter om hur bolagens ingående balans ska bildas, t.ex. om hur egendomsposterna ska värderas, och om avskrivningar. Regleringen syftar till att skilja kommunernas myndighetsverksamhet från serviceverksamheten.

I lagen om vattensektorns organisering och ekonomiska förhållanden föreskrivs det om ett s.k. pristaksförfarande för avgifterna för vattentjänster. Enligt förfarandet fastställs ett pristak med utgångspunkt i de historiska priserna och korrigeras med ett index för kostnadsutvecklingen, ett generellt effektiviseringskrav och ett individuellt effektiviseringskrav. Miljöministeriet fastställer närmare regler för hur pristaket ska beräknas.

Genom lagen om vattensektorns organisering och ekonomiska förhållanden inrättades för de vattentjänstverk som omfattas av pristaksförfarandet ett obligatoriskt resultatorienterat jämförelsesystem (benchmarking, dvs. riktmärkning). Avsikten med det är att främja insynen i verksamheten och verksamhetens effektivitet. Miljöministeriet meddelar när-

mare föreskrifter om jämförelsesystemet och om de uppgifter som ska lämnas in med avseende på det.

En nationell tillsynsmyndighet (Forsyningssekreteriat) utför jämförelsen med stöd av lagen om vattensektorns organisering och ekonomiska förhållanden och tillämpar bestämmelserna om pristak. De vattentjänstverk som omfattas av jämförelse- och pristaksförfarandet betalar kostnaderna för driften av tillsynsmyndigheten och för dess fullgörande av sina uppgifter. Tillsynsmyndigheten sänder årligen en rapport om sin verksamhet till miljöministeriet.

I Danmark föreskrivs det om planläggning i planläggningslagen (lov om planlægning, nr 937, 24.9.2009). I planerna för nya områden är det möjligt att anvisa områdesreserveringar för konstruktioner för regnvattenhantering, t.ex. kanaler och bassänger. I en detaljerad plan beaktas bl.a. anpassningen till klimatförändringen och minskning av översvämningens risk.

Enligt miljöskyddslagen utgör dagvattnet, som definieras som vatten från tak och ytor, avloppsvatten (spildevand). För uppsamling av dagvatten behövs tillstånd för avloppsvatten enligt miljöskyddslagen. Kommunfullmäktige eller vattentjänstverket kan med stöd av miljöskyddslagen förutsätta att dagvatten inte får ledas in i avlopp eller att det ska behandlas där det uppkommit, t.ex. med hjälp av gröna tak, dammar, sänkor, infiltrationskonstruktioner eller avrinningsvägar.

På byggande tillämpas i Danmark bygglagen (bekendtgørelse af byggeloven, nr 1185, 14.10.2010), enligt vilken ett av villkoren för att en byggnad ska få tas i bruk är att regnvattnet avleds i överensstämmelse med miljöskyddslagen. I byggbestämmelsesamlingen (byggningsreglement, 2010) ställs krav på bl.a. regnvattenhanteringen i samband med nya byggnader. Enligt byggbestämmelserna ska fastighetsägaren se till att dagvattnet från taket infiltreras på den egna tomten. Om dagvatten leds bort från fastigheten, får det inte medföra fara för byggnader eller konstruktioner och inte heller medföra annan olägenhet, t.ex. avbrott i trafiken.

Nederländerna

I Nederländerna trädde en ny lag om vattentjänster i kraft den 1 juli 2011 (Wet van 18 juli 2009, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot de productie en distributie van drinkwater en de organisatie van de openbare drinkwatervoorziening (Drinkwaterwet)). Genom lagen regleras leveransen av hushållsvatten. Vattentjänstverket drar försorg om försörjningen med hushållsvatten, medan kommunerna drar försorg om avloppshanteringen. Statliga organ i form av demokratiskt valda vattennämnder för respektive avrinningsområde har hand om behandlingen av avloppsvatten.

Enligt lagen om vattentjänster kan bara en kvalificerad juridisk person som ska vara en offentlig juridisk person eller ett aktiebolag i offentlig ägo dra försorg om tillhandahållandet av hushållsvatten för konsumenter. Vattentjänstverken är i praktiken aktiebolag i den offentliga sektorns, dvs. kommuners och provinsers, ägo.

Enligt lagen om vattentjänster ska vattentjänstverket på begäran ge ett anbud som gäller hushållsvattentjänster. Anslutningsvillkoren ska vara skäliga, genomblickbara och icke-diskriminerande och avgifterna för vattentjänster ska täcka kostnaderna. Med stöd av lagen om vattentjänster grundar sig storleken på avgifterna för vattentjänster på en separat fastställd procentandel av anläggningstillgångarnas värde, som beräknas på basis av historiska kostnader. På beräkningen av kapitalkostnaderna tillämpas ett vägt medeltal av kapitalet. Vattentjänstverkens avkastningsgränser beräknas för en tvåårsperiod i sänder.

I lagen om vattentjänster föreskrivs det om ett jämförelsesystem (riktmärkning). Det används för att jämföra vattenkvaliteten, miljöaspekter på vattentjänsterna, servicenivån, kostnadseffektiviteten samt forskningen och utvecklingen.

Lagen om vattentjänster innehåller ett särskilt kapitel om leveranssäkerhet och trygghet av vattentjänsternas kontinuitet. Vattentjänstverken drar för det första försorg i normala förhållanden om att dricksvatten som är av tillräckligt god kvalitet med avseende på skyddet för hälsan levereras till vattenanvändarna inom verkets verksamhetsområde, och det vidtar lämpliga åtgärder för att

säkerställa att det klarar av att svara för verksamhetsområdets framtida behov av hushållsvatten. För det andra ska verket förbereda sig inför störningssituationer genom en riskbedömning som uppdateras. För det tredje ska verket utifrån riskbedömningen vidta lämpliga åtgärder för att förebygga driftstörningar.

I störningssituationer ska vattentjänstverken enligt lagen om vattentjänster vidta alla åtgärder som behövs för att undanröja störningen. Det finns särskilda bestämmelser om att verket ska tillhandahålla ersättande dricksvatten under störningssituationen enligt vad en inspektör bedömer. Vattentjänstverket ska förhandla med en inspektör som ministeriet har utsett eller någon annan utsedd tjänsteman, om ett avbrott i vattenleveransen har pågått eller det finns anledning att förmoda att det kommer att pågå i mer än ett dygn och hotar människornas hälsa. På begäran av inspektören ska verket lämna en utredning om störningssituationen.

Vattentjänstverket ska utarbeta en vattenleveransplan för att trygga leveranssäkerheten och vattentjänsternas kontinuitet. I planen samlar verket resultaten av riskbedömningen och fastställer utifrån dem t.ex. de åtgärder som behövs i en störningssituation.

I Nederländerna regleras planläggningen genom lagen om planering av områdesanvändningen (Wet van 20 oktober 2006, houdende nieuwe regels omtrent de ruimtelijke ordening (Wet ruimtelijke ordening, WRO)). Enligt den är detaljplanen bindande för markanvändningen och innehåller bestämmelser med anknytning till områdesanvändningen. Föreskrifter kan meddelas bl.a. om dagvattenhantering, t.ex. parkområden som lämpar sig för magasinering av dagvatten, om formen på byggnadstak, om byggtätheten och om förbud att fylla igen diken. Förhållandet mellan planläggning och vattenförvaltning t.ex. med avseende på översvämningar bedöms genom ett test för bedömning av vattenfrågor; det tillämpas vid planläggningen av såväl nya som redan bebyggda områden. Av planhandlingarna ska det framgå hur vattenfrågorna beaktas i planen.

Enligt Nederländernas vattenlag (Wet van 29 januari 2009, houdende regels met betrekking tothet beheer en gebruik van water-

systemen (Waterwet)) svarar fastighetsägaren för hanteringen av fastighetens dagvatten. Om fastighetsägaren inte kan leda in dagvattnet i mark eller ytvatten, övergår ansvaret dock till kommunen. I praktiken svarar kommunen i många fall för uppsamlingen av dagvatten i bebyggda områden. Kommunen ska också dra försorg om dagvattnet från sina egna fastigheter, exempelvis allmänna områden och vägar. En del kommuner och vattennämnder uppmuntrar genom små stödbelopp fastighetsägarna att sluta leda in dagvattnet i dagvatten- eller spillvattenavlopp.

Enligt Nederländernas miljölag (Wet van 13 juni 1979, houdende regelen met betrekking tot een aanta lalgemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne (Wet Milieubeheer)) ska kommunen utarbeta en vattenplan som anknyter också till dagvattenhantering och en kommunal avloppsplan. I lagen förutsätts det emellertid inte att separata dagvattenavlopp byggs. Kommunen kan bestämma att dagvattnet från fastigheter ska ledas in i mark, grundvatten eller spillvattenavlopp. Den kan förbjuda att dagvattnet leds in i spillvattenavlopp, om fastighetsägaren kan ta hand om dagvattnet på den egna fastigheten.

Det enhetliga tillståndssystem som följer av lagen om miljötillstånd (Wet van 6 november 2008, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) innefattar också bygglov. Byggprojekt ska uppfylla kraven i bl.a. byggförordningen (Bouwbesluit 2012) och kommunens byggnadsordning samt detaljplanen. Byggförordningen innehåller bestämmelser om inledande av dagvatten i spillvattenavlopp och om alternativa sätt att leda bort dagvatten.

Enligt Nederländernas kommunallag (Wet van 14 februari 1992, houdende nieuwe bepalingen met betrekking tot gemeenten (Gemeentewet)) tar kommunerna ut en avloppsvattenavgift (rioolheffing) som täcker kostnaderna och inbegriper också dagvattenkostnaderna.

2.5 Internationell rätt

Protokollet om vatten och hälsa

Finland är part i det protokoll om vatten och hälsa (FördrS 82-83/2005) som Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa (ECE) har upprättat. Protokollet hänför sig till konventionen om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar (FördrS 71/1996). Protokollet syftar till att främja skyddet av hälsa och välmående genom att utveckla användning, vård och skydd av vatten samt genom att förebygga, kontrollera och minska vattenrelaterade sjukdomar. Bestämmelserna i protokollet tillämpas på bl.a. dricksvatten (hushållsvatten) och avloppsvatten.

Enligt protokollet ska parterna vidta de åtgärder som behövs för att trygga en tillräcklig mängd rent dricksvatten och säkerställa hygienisering (avloppshantering) som är adekvat med avseende på människors hälsa och miljön. I åtgärderna ingår system för övervakning och bekämpning av vattenrelaterade sjukdomar. Parterna ska också sträva efter att främja en effektiv användning av vatten via ekonomiska instrument och upplysning.

Enligt protokollet ska parterna sträva efter tillgång till dricksvatten för alla och tillhandahållande av hygienisering för alla inom ramen för ett integrerat vattenvårdssystem. I detta syfte ska det uppställas och publiceras nationella eller lokala mål för servicenivån som behöver uppnås eller upprätthållas för en hög skyddsnivå gentemot vattenrelaterade sjukdomar. Mål uppställs när det gäller bl.a. kvaliteten av tillhandahållet dricksvatten, minskning av skalan av epidemier av och tillbud med vattenrelaterade sjukdomar, förbättring av tillhandahållandet av hushållsvatten och hygieniseringen till vissa territoriella områden eller befolkningsmängder, system och andra sätt för tillhandahållande av vatten respektive hygienisering samt minskning av utsläppen av orenat avlopps- och dagvatten. Parterna ska samla in och utvärdera uppgifter om de framsteg som gjorts i uppnåendet av målen samt bedöma framstegens inverkan på förebyggandet, kontrollen och minskningen av vattenrelaterade sjukdomar.

Parterna ska se till att det genom system för kontroll och tidig varning fastställs epidemier av eller tillbud med vattenrelaterade sjukdomar eller allvarlig fara för sådana epidemier

eller tillbud, inbegripet de som orsakats av tillbud med förorenat vatten och extrema väderförhållanden. Nationella och lokala beredskapsplaner för sådana epidemier, tillbud och faror förbereds i tid på lämpligt sätt. Myndigheterna ska ha den nödvändiga kapaciteten för att reagera mot sådana epidemier, tillbud och faror i enlighet med beredskapsplanen.

Förenta nationernas generalförsamlings resolution om att tillgång till rent vatten är en mänsklig rättighet

Förenta nationernas generalförsamling antog år 2010 en resolution som erkänner att tillgång till rent vatten och sanitära anläggningar är en grundläggande mänsklig rättighet. I generalförsamlingen röstade 122 stater, bland dem Finland, för resolutionen medan 41 stater lade ned sina röster.

Resolutionen är tredelad. För det första definieras i den att tillgång till tryggt och rent dricksvatten och sanitära anläggningar är en grundläggande mänsklig rättighet som har en nära koppling till tillgodoseendet av andra mänskliga rättigheter. För det andra betonas vikten av utvecklingsbistånd när det gäller att utveckla tillgången till vatten och sanitära anläggningar. För det tredje uppmuntras i resolutionen en sakkunnig som FN:s råd för mänskliga rättigheter har utsett att utreda förhållandet mellan de internationella förpliktelseerna vad gäller mänskliga rättigheter och tillgången till vatten och sanitära anläggningar.

2.6 Bedömning av nuläget

Lagen om vattentjänster

Bakgrund

Jord- och skogsbruksministeriet har följt verkställigheten av lagen om vattentjänster och lagens funktion ända sedan lagen trädde i kraft. Ett led i uppföljningen var att ministeriet hösten 2006 lät utföra en omfattande enkät där man kartlade vattentjänstverkens, de kommunala myndigheternas och centrala intressentgruppers uppfattning om hur pass väl lagen fungerat. Enligt uppföljningen har la-

gen om vattentjänster allmänt taget fungerat väl, och det har inte framkommit stora problem som gällt tillämpningen av den. Till vissa delar finns det dock behov av att komplettera eller se över regleringen.

Vattenförsörjning och avloppshantering är en nödvändighetstjänst vars tillgänglighet och kvalitet är på god nivå i Finland internationellt sett. Vattentjänstverkens vattenledningsnät omfattar ca 90 procent av hushållen i Finland, medan avloppsnäten omfattar ca 80 procent av hushållen. Även om det inte förekommer betydande brister i tillgången till vattentjänster finns det fortfarande behov av att utsträcka verkens ledningsnät till bebyggda områden. I vissa områden minskar därmed behovet av tjänsterna på grund av avfolkning. I samband med förändringar i behovet av tjänster och i den därpå följande skyldigheten att ordna vattentjänsterna kan oklarheter uppkomma när det gäller att tillämpa lagen om vattentjänster.

Det blir svårare för vattentjänstverken att upprätthålla kvaliteten på tjänster som grundar sig på ledningsnätet när antalet personer som anlitat tjänsterna blir mindre och avstånden mellan fastigheterna samt rörnätets längd ökar. Det gäller att i lagen bättre än nu förbereda sig på olika situationer som uppstår i tämligen glesbefolkade områden dels med avseende på tillgången till vattentjänster, dels med avseende på tryggandet av lösningar som är rationella och skäligen från teknisk och ekonomisk synpunkt.

I syfte att trygga kvaliteten på tjänsterna är det när lagstiftningen om vattentjänster utvecklas nödvändigt att fästa särskild vikt vid riskhantering och beredskap för störningssituationer. Möjligheten att olika störningssituationer uppkommer ökar på grund av att ledningsnäten och anordningarna blir äldre och riskerar att gå sönder om tillräcklig försorg inte dras om underhållet. Också den omständigheten att extremt väder och ovanliga vattenförhållanden blir allmänna ökar behovet av förbättrad riskhantering inom vattentjänsterna.

I Finland finns det ca 1 500 vattentjänstverk som avses i lagen om vattentjänster. Verken verksamhetsformer och organisationssätt varierar kraftigt. En del av verken ingår i kommunorganisationen, en annan del

är kommunala affärsverk, ytterligare en del är aktiebolag och ett stort antal små verk är andelslag. Många av andelslagen köper det vatten de levererar eller avloppsvattenreningen av större verk. Ser man på saken ur EU-konkurrensrättsligt perspektiv kan de kommunala vattentjänstverkens verksamhet snedvräta konkurrensen på grund av skatteförmåner och konkursskydd. Vattentjänstverk har också kopplats ihop med t.ex. energibolag till flerbranschföretag. I de fallen är det inte alltid så att vatten- och avloppssektorns verksamhet och ekonomi är klart åtskild från den övriga verksamheten.

Tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster

Tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster har ansetts vara oklart, särskilt i förhållande till näringsverksamhet och fritidsbosättning. Från näringsverksamhetssynpunkt anknyter frågan om tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster främst till huruvida ersättningsbestämmelserna i lagen är tillämpliga på situationer där företag har lidit skada på grund av avbrott i vattentjänsterna eller bristfällig kvalitet på det hushållsvatten som levererats. Att fritidsbosättningen har koncentrerats och dess utrustningsstandard stigit har ökat ovissheten om i vilken mån lagbestämmelserna om ordnande av vattentjänster och fastigheternas skyldighet respektive rätt att ansluta sig vattentjänstverkets ledningsnät ska tillämpas på fritidsbosättning.

Tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster är snävt i förhållande till behovet av dagvattenhantering. I vattentjänstverkens uppgifter ingår att dra försorg om avloppshantering av dagvatten, men avloppsnäten är inte tillräckliga för att leda bort vattenmängderna vid rikliga regn.

Utveckling och ordnande av vattentjänster

De utvecklingsplaner som kommunerna ska utarbeta med stöd av lagen om vattentjänster har blivit allt viktigare vid utvecklingen av vattentjänsterna, bl.a. för att samhällsstrukturen förändrats, vattentjänstverken blivit fler och deras verksamhet differentierats samt kraven på fastighetsvis behandling

av avloppsvatten skärpts. Med hjälp av utvecklingsplanerna är det också möjligt att förbättra beredskapen för störningssituationer. Kommunernas utvecklingsplaner tjänar dock inte alltid verkställigheten av lagen om vattentjänster på bästa sätt. Planerna fäster på varierande sätt vikt vid skyldigheten att ordna vattentjänster och de olika delområdena inom vattentjänsterna. Utvecklingsplanerna stödjer inte nödvändigtvis besluten om verksamhetsområden i tillräcklig utsträckning.

Kommunernas beslut om vattentjänstverkens verksamhetsområden varierar till sitt innehåll och sina avgränsningskriterier. Många kommuner inbegriper i verksamhetsområdena bara sådana områden där ett vattentjänstverk har anlagt sitt ledningsnät, även om avsikten när lagen stiftades var att beslut om verkets verksamhetsområde ska fattas före byggandet. I vissa fall har verksamhetsområdet inte ritats in på en karta, och därför har de geografiska gränserna för vattentjänstverkets respektive fastighetsägarnas skyldigheter och rättigheter kunnat bli diffusa.

De rättsliga förutsättningarna för att inskränka verksamhetsområdet inom ett område där det finns fastigheter som har anslutits till vattentjänstverkets ledningsnät har varit oklara. Man kan vänta sig att behovet av vattentjänster minskar särskilt i de mest perifera verksamhetsområdena, t.ex. till följd av att bosättningsminskar kraftigt eller förändringar sker i närings- och fritidsverksamhetens volym eller art på så sätt att vattentjänstverket inte längre är kapabelt att sköta vattentjänsterna på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt och att kommunen upphör att vara skyldig att ordna vattenförsörjning och avlopp genom tjänster som vattentjänstverket tillhandahåller.

Skötsel av vattentjänsterna

Det till en del bristfälliga underhållet och den otillräckliga grundliga reparationen av ledningsnäten är ett allvarligt problem. Omkring 6 procent av vattenledningsnätens sammanlagda längd består av vattenledningar i dåligt skick. De avloppsledningar som är i dåligt skick motsvarar ungefär 12 procent av avloppsnätets sammanlagda längd. Led-

ningsnätens bristfälliga skick ökar riskerna för hälsa och miljö och driftskostnaderna. Säkerställandet av att ledningsnäten underhålls hänför sig till såväl vattentjänstverkens omsorgs- och kontrollskyldigheter som avgifterna för vattentjänster.

Vattentjänstverken och de kommuner som äger verken bör axla sitt ansvar för vattentjänstanordningarnas skick i större utsträckning än nu, och kommunen och verket bör efter behov komma överens om ett tillräckligt underhåll. Vattentjänstverkets avgifter bör dimensioneras så att de täcker också reparationsinvesteringar, och vattentjänstverkets resultat bör inte användas till avkastning för ägarna på bekostnad av reparationerna. Under de kommande åren stiger kostnaderna för vattentjänster betydligt eftersom reparationskuldena behöver minskas och stora delar av ledningsnäten uppnår en sådan ålder att sanering blir aktuell.

Vattentjänstverken har i flera lagar och i de tillstånd som utfärdats med stöd av dem ålagts t.ex. skyldigheter att kontrollera råvattnet, och skyldigheterna är delvis överlappande. Syftet med de kontrollskyldigheter som ingår i lagen om vattentjänster är att vattentjänstverket kontrollerar råvattnet för att säkerställa kvaliteten på sin egen verksamhet och de tjänster som det tillhandahåller. Vattentjänstverken kontrollerar dock inte alltid råvattnet systematiskt, och inte heller får myndigheterna nödvändigtvis kännedom om resultatet av kontrollerna.

Beredskap för störningssituationer

Beredskapen för störningssituationer kan betraktas med avseende på både den offentliga sektorns och vattentjänstverkets skyldigheter att vidta förberedelser. Den skyldighet som kommunen enligt lagen om vattentjänster har att utveckla vattentjänsterna omfattar också beredskapen för störningssituationer, och kommunens skyldighet att ordna vattentjänsterna samt verkets skyldighet att sköta vattentjänsterna gäller i såväl normala situationer som störningssituationer. I lagen om vattentjänster föreskrivs det emellertid inte om några mera detaljerade skyldigheter när det gäller beredskapen för störningssituationer.

I kommunernas planer för utvecklande av vattentjänsterna som det föreskrivs om i lagen om vattentjänster skärskådas störningssituationer på varierande sätt. Många utvecklingsplaner innehåller förslag till lösningar vid störningssituationer som omfattar flera kommuner. Reservsystem för vattentjänsterna, t.ex. uttag av reservvatten, granskas i största delen av planerna.

Annanstans i lagstiftningen finns det tämligen heltäckande bestämmelser om statens och kommunernas förberedelser för störningssituationer. Regleringen har dock lett till att olika kommuner har utarbetat divergerande lösningar som gäller planeringen av störningssituationer inom vattentjänsterna. Det finns kommuner som inte har säkerställt samhällenas vattenförsörjning och avlopp inför störningssituationer i tillräcklig utsträckning eller inte har samarbetat tillräckligt mycket med vattentjänstverken i det syftet.

Bestämmelser om vattentjänstverkens förberedelser för störningssituationer finns också i annan lagstiftning. Bestämmelserna om förberedelser är dock vagt formulerade, och vattentjänstverken förutsätts inte direkt upprätta egna system för förberedande åtgärder.

Anslutningsskyldighet

Huvudregeln i lagen om vattentjänster är att fastigheter inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och avlopp. Trots att befrielse från anslutningsskyldigheten kan beviljas under vissa förutsättningar innebär befrielsen en inskränkning av avtalsfriheten. Bestämmelser om anslutningsskyldigheten har utfärdats på grund av hälso- och miljöskyddsskäl och av ekonomiska orsaker.

Kommunerna behandlar rätt många ansökningar om befrielse från anslutningsskyldigheten. Beslut om befrielse fattas utgående från tolkningar som divergerar i någon mån, och befrielse kan beviljas antingen tills vidare eller för en viss tid. På basis av de riktlinjer som förvaltningsdomstolarna dragit upp kan befrielse från anslutningsskyldigheten beviljas bara undantagsvis. Om en stor del av ägarna till fastigheter som ligger inom verksamhetsområdet anser att en anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät är onödig och

om befrielsebesluten skulle äventyra vattentjänstverkets verksamhetsförutsättningar är det tveksamt om förutsättningarna för att godkänna verksamhetsområdet har uppfyllts från första början.

På senare år har anslutningsskyldigheten diskuterats livligt i offentligheten. I synnerhet har det förts fram att anslutningsskyldigheten är oändamålsenlig och oskälig i situationer där vattenförsörjning och avlopp för en fastighet i glesbygden har genomförts genom adekvata fastighetsvisa lösningar innan vattenlednings- och avloppsnät byggdes i området.

Bedömningen av anslutningsskyldighetens eventuella oskälighet påverkas för sin del av förbindelsepunkternas placering. Det är en fråga om tolkning från fall till fall på vilket avstånd från fastigheten förbindelsepunkten ska finnas, enligt lagen om vattentjänster. I praktiken har förbindelsepunktens placering ändå medfört tolkningsproblem bara i enstaka fall.

Dagvattenhantering

Tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster är snävt i förhållande till behoven av dagvattenhantering. I vattentjänstverkens uppgifter ingår att sköta avloppshantering av dagvatten, men verkens dagvattenavlopp och andra avloppsledningsnät är otillräckliga för bortledning av vattenmängderna vid rikliga regn. En stor mängd dagvatten kan medföra behov av förbiledning vid avloppsreningsverken. För att stora flödestoppar ska jämnas ut och dagvattnet ska styras kontrollerat i bebyggda områden behövs förutom avlopp också konstruktioner ovan jord och översvämningssvågar som bör planeras i samband med att områdesanvändningen planeras.

Tillsyn över iakttagandet av lagen om vattentjänster

De myndigheter som nämns i lagen om vattentjänster övervakar att de offentlighetsrättsliga skyldigheter som följer av lagen iakttas. I tillsynen över de privaträttsliga skyldigheterna deltar Konkurrens- och konsumentverket inom ramen för sitt lagstadgade ansvarsområde. Gränserna för de i lagen om vatten-

tjänster nämnda tillsynsmyndigheternas befogenheter har i viss mån föranlett förvirring bland vattentjänstverken, deras kunder och myndigheterna.

Tillsynen över de privaträttsliga bestämmelser i lagen om vattentjänster som anknyter till avtalsförhållandet mellan vattentjänstverken och deras kunder, t.ex. tillsynen över bestämmelserna om avgifter för vattentjänster, hör i egentlig mening inte till någon myndighet. Tillsynen i samband med verkens publicering av information försvåras för sin del av att uppgifterna om verkens verksamhet och ekonomi vanligen inte är vare sig lättillgängliga eller jämförbara. Vattentjänstverkens kunder kan bestrida vattentjänstavgifter genom att väcka talan i tingsrätten. Talan av detta slag har inte väckts, något som till en del kan bero på att risken för att rättegången ska bli kostsam är stor i förhållande till kundens intressen. Konkurrensverket och konsumenttvistenämnden har behandlat tvister som gällt vattentjänster bara från konkurrenslags- och konsumentskyddslagssynpunkt, och kommunalbesvär över avgifterna kan rikta sig bara mot ett taxebeslut som kommunen eventuellt har fattat.

Vattentjänstverkens avgifter och ekonomi

Ett vattentjänstverk är ett naturligt monopol, därför har verkets kunder inte möjlighet att konkurrensutsätta dem som tillhandahåller tjänsterna. Avsikten med de avgiftsbestämmelser som finns i lagen om vattentjänster är att trygga dels verkets ekonomiska verksamhetsbetingelser, dels kundens ställning som brukare av en nödvändighetstjänst. Genom bestämmelserna strävas det inte bara efter att säkerställa att kostnaderna för vattentjänsterna täcks utan också efter att skydda vattentjänstverkets kunder från oskäligen avgifter och förhindra missbruk av verkets dominerande marknadsställning samt dold beskattning.

Även om tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster täcker bara vattentjänster i samband med bosättning och sådan närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med bosättning ska alla sektorer av vattenanvändning som anlitat ett vattentjänstverks tjänster delta i tillräcklig utsträckning i täck-

andet av kostnaderna för vattentjänsterna. Denna princip grundar sig på Europeiska unionens ramdirektiv om vatten, som genomförts genom lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltning, men också på att det i annat fall skulle förhålla sig så att de avgifter som tas ut hos kunder som avses i lagen om vattentjänster täcker andra sektorers kostnader för vattenförsörjning och avlopp.

Olika områden uppvisar stora skillnader när det gäller täckandet av kostnaderna för vattentjänster genom avgifter. I fråga om många små vattentjänstverk på landsbygden täcks kostnaderna inte genom de avgifter som verken tar ut, i stället subventionerar kommunerna verkens ekonomi. Däremot förekommer det att vattentjänstverken i stora städer genererar avsevärda belopp som kommer ägarkommunen till godo.

Det har inte definierats hur stor den skäligen avkastning på kapitalet som avses i lagen om vattentjänster är. Enligt utredningar är avkastningen för många stora vattentjänstverk på en nivå av 10–15 procent, och ofta beräknas den på hela kapitalet, inte bara på det kapital som ägaren har investerat. När verksamhetsformen för vattentjänstverk ombildas internt inom en kommun eller flera fastställs ofta värdet på den egendom som överförs så att det är en och en halv gång eller två gånger så stort som bokföringsvärdet. Räntorna på vissa ägarlån överstiger klart marknadsräntorna, och amorteringarna till ägarna kan vara stora.

Vattentjänstverkens ekonomi är inte alltid genomblickbar, och de avkastningskrav som kommunerna ställer på verken kan inte jämföras och utredas tillförlitligt. Beroende på vattentjänstverkets verksamhetsform ställer lagstiftningen i viss mån olika krav på verkets ekonomi och bokföring. Till en del försvåras uppföljningen av vattentjänstverkens ekonomi av att en växande del av verken är s.k. flerbranschföretag som förutom att de tillhandahåller vattentjänster bedriver också annan affärsverksamhet, t.ex. eldistribution. Lagen innehåller inte bestämmelser som förpliktar till att skilja åt vattentjänstverkets bokföring från den övriga bokföringen i ett flerbranschföretag.

Uttag av bruksavgift enligt lagen om vattentjänster är ett ändamålsenligt sätt att täcka

kostnaderna för leverans av hushållsvatten och bortledande av spillvatten. Det är däremot problematiskt att ta ut bruksavgift för bortledande av dagvatten, eftersom mängden dagvatten tidvis är stor och det inte är kostnadseffektivt att mäta hur stora mängder som uppkommer. Många vattentjänstverk tar ut en separat dagvattenavgift, men i praktiken bakas kostnaderna för dagvatten också in i avgifterna för spillvatten. Om både dagvatten och spillvatten leds in i ett och samma avlopp, kan dagvattnets andel av de sammanlagda kostnaderna för avloppshantering och behandling av avloppsvattnet vara stor.

Prisavdrag och skadestånd

De allmänna leveransvillkor som hänförs till vattentjänstverkets avtal med kunderna innehåller beträffande fel i vattentjänsterna och skadestånd text om oöverstigliga hinder (force majeure), oförutsedda tillfälliga avbrott och tillfälliga avbrott på grund av servicearbete. Avbrott i vattentjänsterna kan berättiga till prisavdrag eller skadestånd. Bestämmelserna är tvingande i förhållande till konsumentkunder men inte i förhållande till exempelvis dem som bor i bostadsaktiebolag. Största delen av bestämmelserna om prisavdrag och skadestånd tillämpas på andra än konsumentkunder bara om inget annat har avtalats.

Den definition av begreppet fel som används i lagen om vattentjänster och i de allmänna leveransvillkoren för vattentjänster lämnar rum för tolkning när det gäller vattentjänstverkets ansvar i situationer där vattentjänsterna är avbrutna, eftersom det är oklart när kriterierna för oöverstigligt hinder uppfylls och vilket förhållande mellan oöverstigligt hinder, prisavdrag och skadestånd är.

Prisavdragets nuvarande minimistorlek är kopplad till grundavgiften för vattentjänster och kan vara otillräcklig i proportion till de förluster som kunderna drabbas av vid avbrott i vattentjänsterna. Grundavgiftens storlek varierar från ett vattentjänstverk till ett annat, och den årliga grundavgiften kan vara mycket liten. För ägare eller innehavare av egnahemshus kan prisavdragets minimistorlek vara av storleksordningen två euro.

De kommunala vattentjänstverkens konkurrensrättsliga ställning

Vattentjänstverken sköter vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde i form av naturliga monopol. En stor del av verken är kommunala inrättningar, dvs. kommunala affärsverk eller kommunala balansenheter.

Om ett verk sköter vattentjänsterna i en annan kommun eller har en affärsrelation med andra vattentjänstverk och industrianläggningar, är det inte nödvändigtvis längre fråga om verksamhet i form av ett naturligt monopol, utan motsvarande tjänster kan tillhandahållas också av andra tjänsteleverantörer. Det kommunala vattentjänstverket kan då verka i ett konkurrensläge på marknaden och få sådant statligt stöd i form av skatteförmåner och konkursskydd som inte är förenligt med den gemensamma marknaden.

I lagen om vattentjänster begränsas vattentjänstverkens organisationsform inte med avseende på situationer av detta slag. Kommunallagen innehåller dock bestämmelser om bolagiseringsskyldighet, utifrån vilka en kommun som sköter uppgifter i ett konkurrensläge på marknaden ska överföra skötseln av uppgifterna till ett aktiebolag, ett andelslag, en förening eller en stiftelse.

Markanvändnings- och bygglagen

När områdesanvändningen planeras i enlighet med markanvändnings- och bygglagen ägnas uppmärksamhet åt dagvattenhanteringen. När en generalplan utarbetas gäller det att beakta möjligheterna att ordna vattentjänsterna på ett ändamålsenligt sätt, och i planen görs vid behov sådana områdesreserveringar som anknyter till dagvattenhanteringen. Områdesreserveringarna preciseras i detaljplanen. Också gatuplaner samt planer för parker och allmänna områden beaktar efter behov aspekter som hänför sig till dagvattenhanteringen.

Med stöd av markanvändnings- och bygglagen har det meddelats föreskrifter om dagvattenhantering. Likaså har general- och detaljplanebestämmelser använts för att främja dagvattenhanteringen. I detaljplaner har det t.ex. kunnat föreskrivas om fördröjning av

dagvattnet från tätbebyggda områden, om det varit befogat med utgångspunkt i planen. Också kommunala byggnadsordningar innehåller föreskrifter om dagvattenhantering. De direkt på lag baserade skyldigheterna för fastighetsägare och fastighetsinnehavare att hantera dagvattnet har knutits till att det är fråga om en byggplats eller ett allmänt område och att ändring av det naturliga vattenflödet medför betydande olägenhet för grannarna.

Enligt Finlands byggbestämmelsesamling och bygglovsvillkoren för enskilda byggprojekt ska vattnet från taken ledas in i fastighetens eget dagvattensystem, en lösning som kan finnas antingen ovan eller under jord. I byggloven ägnas uppmärksamhet också åt bortledandet av vatten från närheten av byggnaden.

Ordandet av dagvattenhanteringen anknyter i kommunorganisationen till flera kommunala organs ansvarsområde och förutsätter samarbete mellan dem. I största delen av kommunerna har det utarbetats strategier eller program som styr dagvattenhanteringen. Kostnader som hänför sig till dagvattenhanteringen täcks genom kommunalskatten.

Regleringen i markanvändnings- och bygglagen ger kommunerna möjlighet att främja dagvattenhanteringen. Bestämmelserna om kommunens uppgifter i detta avseende är dock inte tydligt formulerade, och inte heller innehåller markanvändnings- och bygglagen styrinstrument som är avsedda särskilt för dagvattenhantering. Utgående från lagen ska också dagvattnet beaktas i förfaranden som anknyter till områdesanvändning och byggande, men markanvändnings- och bygglagen innehåller inte bestämmelser om planmässig helhetshantering av dagvattnet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning och alternativ

Propositionen har två mål. För det första är målet att säkerställa tillgången till trygga vattentjänster till ett skäligt pris. För det andra är målet att förbättra helhetshanteringen av dagvatten vid tilltagande extrema väderfenomen och vattenförhållanden i samhällen där de belagda ytorerna blir allt större.

De föreslagna bestämmelserna är till stor del sådana att de preciserar eller kompletterar den nuvarande regleringen. De principer i lagstiftningen om vattentjänster som är centrala för utveckling, ordnande och skötsel av vattentjänsterna samt de olika aktörernas ansvar förblir i stort sett likartade som nu. Alternativet till rättslig reglering ska vara att utveckla praxis i fråga om vattentjänsterna med hjälp av frivillig vägledning. När man tar hänsyn till vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänst och de förändrade omständigheterna är det ändamålsenligt att ändra lagstiftningen.

Ett alternativ till att föreskriva om dagvattenhanteringen i markanvändnings- och bygglagen är att man stiftar en separat lag om dagvattenhantering. Dagvattenhanteringen är lämpad att beaktas i planeringssystemet för områdesanvändning och vid byggande. Därför är det ändamålsenligt att ta in bestämmelser om dagvattenhantering i markanvändnings- och bygglagen.

Vattentjänsterna ska vara säkra från både hälso- och miljösynpunkt. Vattentjänstverken behöver ha tillgång till tillräckligt med råvatten av god kvalitet, deras ledningsnät och andra anordningar måste vara i skick och verken ska klara av att tillhandahålla vattentjänster utan avbrott. Vattentjänsternas säkerhet och leveranssäkerhet förbättras genom att det föreskrivs mera detaljerat än nu om verkens skyldighet att hålla sig informerade och om deras kontrollskyldigheter, om beredskapen för störningssituationer och om följderna av fel i vattentjänsterna. Ett av målen för bestämmelserna om dagvattenhantering är att minska utsläppen av avloppsvatten till sjöar och vattendrag.

Priset på vattentjänster bör vara skäligt med beaktande av alla avgifter för vattentjänster när hänsyn tas till vattentjänsternas karaktär av nödvändighetstjänst och fastigheternas skyldighet att ansluta sig till vattentjänstverkets ledningsnät inom verksamhetsområdet. I glesbefolkade trakter har kostnaderna för vattentjänstverkets tjänster ställvis växt sig stora. Propositionen syftar till att hindra att de totala kostnaderna för vattentjänster blir oskäligt stora från fastighetsägarnas synpunkt när också eventuella kost-

nader för att ordna vatten- och avloppsfrågorna fastighetsspecifikt beaktas.

Med avseende på att vattentjänsterna måste vara säkra och stå till buds till ett skäligt pris är det väsentligt att vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi sköts som sig bör. Enligt propositionen förbättras transparensen i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi. Avsikten är att dels förbättra möjligheterna att ge akt på verkens verksamhet och ekonomi samt publicering av information, dels säkerställa verkens förutsättningar att dra försorg om driftsäkerheten.

Med hänsyn till vattentjänsternas driftsäkerhet är det viktigt att hela produktionskedjan, från vattenförsörjning till behandling av avloppsvatten, har säkerställts. Många vattentjänstverk köper numera sitt vatten av andra verk som idkar partiförsäljning av vatten, och det förekommer att avloppsvatten leds från verken till separata enheter för rening av avloppsvatten. Ett av propositionens syften är att till behövliga delar utsträcka regleringen i lagen om vattentjänster till hela produktionskedjan för vattentjänster.

Det gäller att förbereda sig för slagregn redan vid den planering av områdesanvändningen och den styrning av byggandet som det föreskrivs om i markanvändnings- och bygglagen. Det är varken tekniskt möjligt eller ekonomiskt rationellt att utöka dagvattenavloppens avledningskapacitet i överensstämmelse med de ökade dagvattenmängderna. I stället för rörnät är det nödvändigt att för att hantera dagvattnet ta i bruk i större utsträckning än nu konstruktioner ovan jord såsom öppna fåror, områden för kvarhållning och infiltrering av vatten samt sådana avrinningsvägar som följer terrängen. Propositionen syftar till att det sker en övergång från avloppshantering av dagvatten till heltäckande helhetshantering av dagvatten, så att i synnerhet konstruktioner ovan jord utnyttjas och dagvattnet om möjligt infiltreras redan på den plats där det ansamlas. Kommunerna har de bästa förutsättningarna att genomföra utrymmeskrävande dagvattensystem och att ge anvisningar om fastighetsvis dagvattenhantering.

3.2 De viktigaste förslagen

Lagen om vattentjänster

Ett stort antal ändringar, tillägg och preciseringar föreslås i fråga om den nuvarande lagen om vattentjänster. Grunderna i lagen förblir likartade som nu, utom när det gäller dagvattenhanteringen, och lagen om vattentjänster föreslås inte bli upphävd.

Kommunens förpliktelser i samband med utvecklingen och ordnandet av vattentjänster ändras för det första genom att de samarbetskyldigheter som hänför sig till utveckling av vattentjänsterna utökas. För det andra slopas bestämmelserna om en utvecklingsplan. För det tredje föreslås det i grunderna för avgränsning av vattentjänstverkens verksamhetsområden bli hänvisat till den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen, och den i lagen avsedda målinriktade tidsplanen för när vattentjänstverkets ledningsnät ska anläggas i de olika delarna inom verksamhetsområdet knyts fastare till samhällsutvecklingens behov.

Också bestämmelserna om godkännande av verksamhetsområdet föreslås bli preciserade. I propositionen betonas att man ska informera om saken och att avgifterna för vattentjänster ska vara skäliga. Dessutom möjliggörs det i propositionen att vattentjänstverkets verksamhetsområde inskränks under vissa förutsättningar, om kommunen har upphört att vara skyldig att ordna tjänster som tillhandahålls av vattentjänstverket.

Vattentjänstverkens skyldigheter preciseras genom att det föreskrivs om förberedelser för störningssituationer och om verkets skyldighet att hålla sig underrättat och kontrollskyldigheter samt genom att grunderna för avgifterna för vattentjänster förtydligas. Vattentjänstverken ska enligt propositionen utarbeta förberedelseplaner för störningssituationer och utgående från dem vidta åtgärder för att trygga vattentjänsterna. Verken ska känna till dels de risker som hänför sig till mängden av och kvaliteten på råvatten, dels i vilket skick verkens anordningar är. Vid sidan av kontrollerna av mängden av och kvaliteten på råvattnet ska verken kontrollera anordningarnas skick och mängden läckvatten. I lagen poängteras det att avgifterna för vattentjänster

måste täcka både nyinvesteringar och reparationsinvesteringar. Vidare ska verket omvandla uppgifterna om sina ledningsnät till elektronisk form.

En uppluckring av skyldigheten för fastigheter att ansluta sig till vattentjänstverkets ledningsnät föreslås när det gäller vattentjänstverkens verksamhetsområden utanför tätorter. Samtidigt preciseras grunderna för befrielse från anslutningsskyldigheten. Enligt förslaget behöver fastigheter utanför tätorter inte anslutas till ett verks ledningsnät, om fastigheten har försetts med adekvat vattenförsörjning och avlopp innan verkets verksamhetsområde godkändes. Fastigheter utanför tätorter behöver enligt förslaget inte anslutas till spillvattenavlopp om de inte har någon vattenklosett och om de behandlar sitt spillvatten på lämpligt sätt. Grunderna för befrielse preciseras så att befrielsen kan beviljas tills vidare eller för en viss tid och att kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar ska beaktas när det bedöms om anslutningen till ledningsnätet skulle vara oskälig.

Enligt propositionen ses bestämmelserna i lagen om vattentjänster om fel i vattentjänsterna över på så sätt att avbrott i vattentjänsterna som beror på normalt reparations- eller underhållsarbete inte utgör fel i vattentjänsterna. Minimiprisavdraget vid fel binds till den årliga grund- och bruksavgiften i stället för som nu till enbart grundavgiften och till att avbrottet i vattentjänsterna har pågått i mer än 12 timmar.

Transparensen i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi utvecklas genom att skyldigheten att avskilja vattentjänstverkens bokföring utsträcks från att gälla enbart de kommunala verken till att gälla också verk som utgör delar av flerbranschföretag. För vattentjänsterna och avloppshantering av dagvatten ska det enligt förslaget upprättas en separat balans- och resultaträkning samt en verksamhetsberättelse. Verket ska publicera bokslutet, verksamhetsberättelsen och leveransvillkoren samt nyckeltalen för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet och kvalitet. I lagen föreslås också bestämmelser om ett informationssystem för vattentjänster till vilket verken ska lämna uppgifter om priserna på sina tjänster och grunderna för faststäl-

lande av dem samt de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltal för verksamheten och ekonomin.

Den största principiella ändringen av lagen om vattentjänster består i att avloppshantering av dagvatten och dräneringsvatten lös-görs från det vattentjänstbegrepp som används i lagen om vattentjänster. Detta påverkar tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster på så sätt att de flesta bestämmelserna i lagen efter ändringen inte tillämpas på avloppshantering av dagvatten. I stället föreskrivs det om helhetshantering av dagvatten i markanvändnings- och bygglagen.

Enligt propositionen kan kommunen efter att ha förhandlat med vattentjänstverket och när vissa förutsättningar är uppfyllda besluta att verket ska ha hand om avloppshantering av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov, som ett led i den dagvattenhantering som avses i markanvändnings- och bygglagen. Vattentjänstverket ska enligt förslaget bestämma förbindelsepunkterna för de fastigheter som ansluts till dagvattenavloppet och ta ut avgifter hos fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna för avloppshantering av dagvatten. Enligt huvudregeln får dagvatten inte ledas in i vattentjänstverkets spillvattenavlopp.

Markanvändnings- och bygglagen

Det föreslås att markanvändnings- och bygglagen kompletteras med ett nytt kapitel som innehåller särskilda bestämmelser om dagvatten, och vissa andra paragrafer förelås bli ändrade i någon mån till följd av kapitlet.

Enligt propositionen ska det nya kapitlet för det första innehålla bestämmelser om definitioner som hänför sig till dagvattenhantering och målen för dagvattenhantering, om fastighetsägarens respektive kommunens ansvar samt om meddelandet av föreskrifter och förordnanden om dagvattenhantering. Dagvattenhantering ska enligt förslaget bestå av fastigheternas dagvattensystem, för vilka fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna ansvarar, samt av kommunens och vattentjänstverkens dagvattensystem. Kommunen föreslås ansvara för att ordna dagvattenhantering i detaljplaneområden. Kommunen ska se till att dess dagvattensystem

genomförs i överensstämmelse med behoven hos sådan markanvändning som är förenlig med detaljplanen, om kostnaderna för att genomföra dagvattensystemet inte är oskäligen. Ett kollegialt organ som kommunen utser får meddela fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna förordnanden att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten.

Dagvatten från en fastighet ska ledas in i kommunens system, om inte en myndighet som kommunen utser beviljar befrielse från detta. Den myndighet som kommunen utser anvisar de gränspunkter i fastighetens omedelbara närhet som behövs för att passa ihop fastighetens dagvattensystem med kommunens dagvattensystem och meddelar förordnanden om avledandet. För de anordningar och konstruktioner som används för att leda bort dagvatten från fastigheten ansvarar fastighetens ägare eller innehavare ända fram till gränspunkten.

För det andra föreskrivs det i det nya kapitlet om dagvattenplaner. En dagvattenplan är en ny plan som kan jämföras med tekniska planer. Den kan också vara en del av en gatuplan eller av en plan för allmänna områden. Dagvattenplanen ska uppta de lösningar och konstruktioner för dagvattenhantering som ingår i kommunens dagvattensystem. Dagvattenplanen ska utarbetas så att den tar hänsyn till ökade nederbörds mängder, detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden och fyller kraven på funktion, säkerhet och trivsel.

För det tredje kan kommunen enligt det föreslagna kapitlet besluta att ta ut avgifter för dagvattenhanteringen. Genom avgifterna kan kostnaderna för byggande av kommunens dagvattensystem samt kostnaderna för användning och underhåll av systemet täckas. Avgifterna tas ut hos ägarna eller innehavarna av fastigheter inom verkningssområdet för kommunens dagvattensystem. Alternativt kan kommunen täcka kostnader för dagvattenhanteringen med skattemedel.

De föreslagna bestämmelserna om dagvattenhantering genomförs för sin del en ståndpunkt som riksdagen den 22 maj 2013 godkände när den behandlade revisionsutskottets betänkande om fukt- och mögelproblem i byggnader 1/2013 rd. I ståndpunkten förutsätter riksdagen bl.a. att regeringen tar större

hänsyn till byggnaders inomhusmiljö i den pågående beredningen av ändringar i markanvändnings- och bygglagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Hushållen

Propositionen bedöms inte ha några stora konsekvenser för hushållens ekonomiska ställning eller beteende. Å ena sidan betonas vattentjänstverkets skyldigheter i propositionen, och det betonas också att kostnaderna för vattentjänster ska täckas långsiktigt genom avgifter som tas ut hos kunderna, något som med tiden kan öka hushållens utgifter. Å andra sidan väntas den ökade insynen i vattentjänstverkets verksamhet och ekonomi effektivisera produktionen av vattentjänster och säkerställa att det i avgifterna för vattentjänster inte bakas in en sådan avkastning på kapitalet som är större än vad som är skäligt, t.ex. på grund av överstora överföringar till ägaren. Detta förbättrar kostnadsmotsvarigheten för avgifterna för vattentjänster.

Uppluckringen av anslutningsskyldigheten utanför tätorter minskar anslutningen av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät. Följden kan å ena sidan bli att avgifterna för vattentjänster höjs för de fastigheter som ansluts till ledningsnäten. Å andra sidan minskar förslaget onödiga kostnader i sådana situationer där fastigheten var en egen vatten- och avloppslösning som uppfyller kraven. Uppluckringen av anslutningsskyldigheten har inte retroaktiv verkan i fråga om verksamhetsområdesbeslut som har träffats före reformens ikraftträdande; i de områden som de omfattar följs de nuvarande bestämmelserna om anslutningsskyldighet till utgången av 2018, om det i dem har vidtagits åtgärder för att ha hand om vattentjänsterna. Antalet fastighetsägare och fastighetsinnehavare som är villiga att ansluta sig till ledningsnäten och skäligheten i fråga om kostnaderna per fastighet som ansluts kan beaktas när beslut fattas om verksamhetsområdet och tidpunkten för när ledningsnätet börjar byggas.

Inte heller väntas vare sig preciseringen av bestämmelsen om förbindelsepunktens läge

eller den nya bestämmelsen om inskränkning av verksamhetsområdet ha någon stor inverkan på hushållens ekonomiska ställning eller beteende. Den föreslagna preciseringen av bestämmelsen om förbindelsepunktens läge kan i enskilda fall medföra att anslutningskostnaderna jämkas. Om ett vattentjänstverks verksamhetsområde inskränks ska kommunen eller vattentjänstverket dra försorg om kontinuiteten för hushållens vattentjänster, varvid hushållen inte drabbas av stora ekonomiska konsekvenser när inskränkningen genomförs.

De föreslagna bestämmelserna om att binda prisavdragets minimistorlek till inte bara grundavgiften utan också bruksavgiften och till mer än 12 timmar långa avbrott i vattentjänsterna förtydligar vilket slag av gottgörelse som ska betalas till hushåll och bostadsaktiebolag, om tjänsten avbryts för en längre tid. Detta väntas minska den tid som åtgår till att reda ut vilka följder för avgifterna avbrotten har. Kunden är alltså berättigad till ett prisavdrag som motsvarar felet också i felsituationer av annat slag.

Den avgift för dagvattenhantering som föreslås i markanvändnings- och bygglagen är ny för fastighetsägare och fastighetsinnehavare. I den är det möjligt att inkludera t.ex. kostnader för konstruktioner ovan jord och andra konstruktioner som behövs för dagvattenhantering.

Införandet av en dagvattenavgift enligt markanvändnings- och bygglagen ska inte öka hushållens kostnader betydligt. Det är frivilligt för kommunerna att införa avgiften. Enligt en förhandsbedömning kommer åtminstone de kommuner som har de största invånarantalen att införa dagvattenavgiften.

Vattentjänstverken

Propositionen medför vissa ekonomiska och organisatoriska konsekvenser för vattentjänstverken och produktionskedjan för vattentjänster. På grundval av de bestämmelser som föreslås kan det bli nödvändigt för verken att göra investeringar, t.ex. för att förbereda sig för störningssituationer. Utanför tätorter försvagas de ekonomiska förutsättningarna för vattentjänstverkens verksamhet till följd av att anslutningsskyldigheten luckras

upp. Vattentjänstverkens ekonomi stärks genom ersättningarna för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden.

Det sammanvända informationssystem för vattentjänster som föreslås väntas å ena sidan minska de administrativa kostnaderna, i synnerhet när det gäller de små verken. Å andra sidan medför täckandet av kostnaderna för systemet kostnader för verken som står i proportion till deras kundantal, och i sista hand smärre kostnader för kunderna. Enligt en grov uppskattning kommer kostnaderna för drift och underhåll av systemet att vara cirka 300 000 euro om året.

Om vattentjänstverkens ansvar utökas och förtydligas på föreslaget sätt kan speciellt små vattentjänstverk försättas i en situation där de i större utsträckning än nu behöver uppgå i större verk eller ingå partnerskap. Bestämmelserna i lagen om vattentjänster utsträcks tydligare än nu till hela produktionskedjan för vattentjänster, vilket kan leda till stigande kostnader också för vattenleverantörer och för anläggningar som behandlar avloppsvatten.

Genom regleringen säkerställs det att kvaliteten på vattentjänsterna tryggas långsiktigt. Avsikten är att vattentjänstverken ska förbättra sin beredskap att reagera på störningssituationer och driftstörningar samt se till att ny- och reparationsinvesteringarna är tillräckliga. Beredskapsplaneringen och betalningen av prisavdrag ökar verkens kostnader, speciellt om verken tidigare inte har förberett sig tillräckligt väl för störningssituationer och inte har beredskap att åtgärda leveransavbrott i tjänsterna. Prisavdrag betalas inte, om avbrottet har berott på ett oöverstigligt hinder.

Det föreslagna förbättrandet av insynen i vattentjänstverkens ekonomi skapar förutsättningar för att rikta tillräckliga resurser till investeringar i vattentjänsterna. Förberedelserna för störningssituationer kan förutsätta att verken investerar t.ex. i reservvattenkällor eller reservkraft.

Utanför tätorterna krymper inkomstbasen för nya vattentjänstverk i och med att anslutningsskyldigheten luckras upp. I tämligen glesbefolkade områden blir det, om förslaget genomförs i sin nuvarande form, nödvändigt att mer ingående än nu överväga vatten-

tjänstverkens ekonomiska och tekniska förutsättningar att bygga ledningsnät. Detta framhäver vikten av att klarlägga anslutningsvilligheten innan investeringar genomförs. Anslutningsvilligheten återspeglar behovet av vattentjänstverkets tjänster i området. Utgående från förslaget kan olönsam vattentjänstverksamhet också läggas ned, om de förutsättningar som anges i lagen uppfylls. Det antas att vattentjänstverk utanför tätorter kommer att investera mindre, vilket är i linje med att övergångsperioden för att sätta de fastighetsvisa systemen för avloppsbehandling i skick löper ut år 2016.

Digitaliseringen av uppgifterna om ledningsnäten kan öka verkens kostnader i någon mån. Den bidrar dock till att förhindra skador på ledningsnäten i samband med byggprojekt och andra motsvarande åtgärder.

Förändringar i affärsverksamheten kan orsakas av att det av förslaget följer att kommunens uppgifter inom dagvattenhanteringen preciseras och att vattentjänstverkens relativa andel inom hanteringen sjunker.

Om propositionen godkänns i föreslagen form kan vattentjänstverken bättre än nu koncentrera sig på att sköta och utveckla sina kärnuppgifter. Detta kombinerat med att investeringskostnaderna täcks, förberedelser för störningssituationer vidtas, vattentjänstverken håller sig underrättade samt upprätthållandet av kontrollfunktionerna och funktionsförmågan förbättras väntas förbättra vattentjänsternas nivå. Vattentjänstverkens verksamhet väntas också bli effektivare tack vare bättre insyn i ekonomin.

Kommunerna och den offentliga ekonomin

Propositionen preciserar kommunernas uppgifter inom dagvattenhanteringen. Kommunerna kan välja om de tar ut den föreslagna dagvattenavgiften eller om hushållen betalar avgiften via kommunalskatten. Kommunerna kan genom sin planering också medverka till att dagvattnet infiltreras i större utsträckning än nu.

Enligt propositionen ska kommunerna utarbeta en dagvattenplan vid behov. Det är fråga om en ny plan som kan jämföras med tekniska planer. Dagvattenhanteringen ska planeras redan i nuläget, och dagvattenplanen

kan t.ex. vara en del av en gatuplan eller av en plan för allmänna områden. Om en fristående dagvattenplan inte behövs, är kommunen inte skyldig att utarbeta en sådan. Det innebär att dagvattenplanen inte väntas öka kommunens utgifter i stor utsträckning.

Enligt propositionen ska kommunen utgående från en framställning besluta om det område inom vilket en anläggning ska ha hand om avloppshanteringen av dagvatten. Som det nu är fattar kommunen motsvarande beslut i form av ett beslut om godkännande av verksamhetsområdet. Enligt en övergångsbestämmelse kan ett verk ha hand om avloppshanteringen av dagvatten på basis av ett tidigare beslut om godkännande av verksamhetsområdet, därför har beslutandet om området för avloppshantering av dagvatten inga stora ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Propositionens direkta konsekvenser för kommunerna är rätt små när det gäller annat än dagvattenhantering. De ovan beskrivna konsekvenserna för vattentjänstverken riktar sig emellertid indirekt också till kommunerna, som äger verken.

Att skyldigheten att utarbeta en utvecklingsplan slopas i lagen om vattentjänster så som nu föreslås innebär ökad flexibilitet för kommunerna när det gäller att planera utvecklingen av vattentjänsterna. Detta minskar kommunernas lagstadgade uppgifter och kan medföra besparingar för dem.

Den omständigheten att bestämmelserna om godkännande av verksamhetsområdet preciseras föranleder inga stora förändringar i fråga om kommunens uppgifter. Att uppmärksamhet fästs vid spridningen av information om saken, hur avgifterna för vattentjänster uppkommer och angivandet av verksamhetsområdet på en karta kan också förhindra oklarheter och tvister som gäller verksamhetsområdet. Vidare kan omsorgsfullt förberedda beslut om verksamhetsområdet minska antalet ansökningar om befrielse från anslutningsskyldigheten som riktas till den kommunala miljövårdsmyndigheten. Genom propositionen möjliggörs det under vissa förutsättningar också att verksamhetsområden som mist sin betydelse inskränks.

Också den uppluckring av anslutningsskyldigheten som föreslås innebär att kommunen

noggrannare än förr bör överväga ordnandet av vattentjänster och godkännandet av verksamhetsområden utanför tätorter. Om en stor del av fastigheterna i ett område inte behöver anslutas till vattentjänstverkets ledningsnät och villigheten att ansluta fastigheter inte är tillräcklig, kan det inte heller i övrigt påvisas något stort behov av att bygga vattenlednings- och avloppsnät i området. Uppluckringen av anslutningsskyldigheten väntas i någon mån minska vattentjänstverkens byggande av ledningsnät utanför tätorter, men inte i betydande grad försvåra skötseln av kommunens uppgift att ordna vattentjänsterna.

Genom propositionen främjas investeringar i underhållet av ledningsnäten och insynen i vattentjänstverkens ekonomi. Överföringar till ägarkommunerna ska göras först när verkens behov av reparationsinvesteringar har täckts. Kommunerna ska också betala verken för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden. Detta innebär ingen förändring, eftersom lagen redan nu förutsätter att kostnaderna för vattentjänsterna täcks genom att det tas ut avgifter för dem.

Det är meningen att kostnaderna för informationssystemet för vattentjänster ska täckas genom avgifter som tas ut hos vattentjänstverken. Utvecklingen av systemet har stötts med centraliserade produktivitätsanslag som finansministeriet beviljat.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Enligt förslaget ska närings-, trafik- och miljöcentralen inte längre ges tillfälle att bli hörd innan befrielse från anslutningsskyldigheten beviljas. Detta minskar centralens uppgifter i någon mån.

De kommunala miljövårds- och hälsoskyddsmyndigheterna och räddningsmyndigheterna ska samarbeta med vattentjänstverket för att förbereda sig för störningssituationer.

Den ökade insynen i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi bidrar t.ex. till att klarlägga om verken investerar tillräckligt i reparation och underhåll av ledningsnäten. Tillsynen över vattentjänstverkens ekonomi är dock inte något som en myndighet görs ansvarig för i egentlig mening.

Det föreslås att Finlands miljöcentral börjar förvalta informationssystemet för vattentjänster, vilket innebär en ökning av centralens uppgifter. Med hjälp av informationssystemet får olika myndigheter bättre än nu fram uppgifter om vattentjänsterna med avseende på utredningar och rapportering. I det avseendet underlättar reformen myndigheternas skötsel av administrativa uppgifter.

Enligt propositionen betonas ställningen som tillsynsmyndighet enligt markanvändnings- och bygglagen i dagvattenfrågor för den myndighet som kommunen har utsett, när lösningar för dagvattenhantering ovan jord utnyttjas i större utsträckning än nu. Kommunen kan bestämma vilken myndighet som ska vara behörig. Tillsynen över vattentjänstverkets lösningar för avloppshantering av dagvatten hör enligt propositionen fortfarande till miljövårds- och hälsoskyddsmyndigheten, eftersom den är en tillsynsuppgift som det föreskrivs om i lagen om vattentjänster.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen har inga stora konsekvenser för användningen av naturresurser och energi. På grundval av den ägnas uppmärksamhet dock åt ledningsnätens skick, vilket bör minska mängden läckvatten och därmed förbrukningen av vatten, kemikalier och energi samt utsläppen av avloppsvatten till miljön. Också de skador som orsakas den byggda miljön till följd av att vattenledningar går sönder minskar på lång sikt.

Effektiviserad dagvattenhantering och den omständigheten att vattentjänstverken hanterar störningssituationer bättre gör det möjligt att minska bräddningar av obehandlat spillvatten i ledningsnäten och förbiledningarna vid avloppsreningsverken. De situationer där avloppsreningsverken överbelastas minskar, när dagvattnet inte leds in i spillvattenavloppen och den vägen till reningsverken.

Genom konstruktioner för dagvattenhantering är det också möjligt att göra miljön trivsammare och mera mångformig. Vid behov ska man i samband med områdesplaneringen reservera utrymme för sådana konstruktioner ovan jord som är avsedda för dagvattenhantering.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Anslutningsskyldigheten kan särskilt utanför tätorter ses som en fråga om jämlikhet och egendomsskydd. När anslutningsskyldigheten luckras upp kan man å ena sidan anse att de ovan nämnda dimensioner som handlar om grundläggande fri- och rättigheter stärks och att avtalsfriheten och den ekonomiska handlingsfriheten tilltar i fråga om vattentjänsterna. Å andra sidan är det möjligt att från jämlikhetssynpunkt uppfatta det som problematiskt om vattentjänster som är på motsvarande nivå som i tätorterna inte är tillgängliga utanför tätorter. Inga betydande förändringar i tillgången till den nödvändighetstjänst som vattentjänsterna utgör bedöms dock vara att vänta, eftersom kommunens ansvar för att ordna vattentjänsterna förblir likartat som tidigare och eftersom vattentjänsterna i vanliga fall går att genomföra också med hjälp av fastighetsvisa lösningar.

I och med att anslutningsskyldigheten luckras upp väntas behovet av att inrätta nya vattentjänstverk som har formen av andelslag minska utanför tätorter. Detta kan bidra till att minska de tvister som anknyter till byggandet av ledningsnät och till anslutningsskyldigheten. Enskilda fastighetsägare och fastighetsinnehavare utanför tätorter kan påverka den egna fastighetens vatten- och avloppslösning i större utsträckning än nu och, i det fall att de förutsättningar som anges i förslaget uppfylls, avgöra om det är skäl att ansluta fastigheten till verkets ledningsnät. Vattentjänstverken blir i större utsträckning än nu tvungna att bedöma förutsättningarna att finansiera sina investeringar utanför tätorter utifrån frivilliga avtal med kunderna.

De bestämmelser om dagvattenhantering som föreslås bli fogade till markanvändnings- och bygglagen har också kopplingar till frågorna om jämlikhet och egendomsskydd. Det är möjligt att hos ägarna och innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet ta ut en årlig avgift för kommunens dagvattensystem som ägarna till och innehavarna av fastigheter utanför verkningsområdet inte behöver betala. Fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna blir skyldiga att ta hand om dagvattnet från sina fastigheter så

att fastighetens dagvattensystem kan passas ihop med kommunens dagvattensystem.

Propositionen har ingen generellt betydande inverkan på sysselsättningen.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Arbetsgruppen för revidering av lagen om vattentjänster

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 17 september 2008 en arbetsgrupp med uppgift att se över behovet av en revidering av lagen om vattentjänster och den lagstiftning som anknyter till den och att arbeta fram förslag till författningsändringar. Ministeriet såg över arbetsgruppens uppdrag den 13 juli 2009. Arbetsgruppen tillsatte den 4 juni 2009 en sektion för vidareberedning av förslag till bestämmelser om hantering av dagvattnet. Enligt uppdraget skulle arbetsgruppen fästa särskild vikt vid planerna för utveckling av vattentjänsterna, beredskapen inför störningssituationer, besluten om godkännande av vattentjänstverkets verksamhetsområde, vattentjänstverkets ekonomi och tillsynen över den, rapportering och avgifter, kontrollen av råvatten, avledningen av dagvatten, skyldigheten att ansluta fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät och tryggheten av att vattentjänstanordningarna underhålls på behörigt sätt.

I arbetsgruppen ingick företrädare för jord- och skogsbruksministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, Finlands miljöcentral, de regionala miljöcentralerna (numera närings-, trafik- och miljöcentraler), Konsumentverket (numera Konkurrens- och konsumentverket), Finlands Kommunförbund samt Vatten- och avloppsverksförbundet (numera Finlands Vattenverksförbundet rf). Arbetsgruppen hörde under arbetets gång sakkunniga som företrädde jord- och skogsbruksministeriet, Energimarknadsverket, Statistikcentralen, Finlands miljöcentral, Åbo handelshögskola samt vattentjänstverk och konsulter i branschen. Under arbetsgruppens arbete lät jord- och skogsbruksministeriet göra två utredningar om avgifterna för

vattentjänster och tillsynen över vattentjänstverkens ekonomi.

Arbetsgruppen gav den 17 december 2009 en halvtidsrapport (JSM 2009:13) som innehöll förslag om tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster, om tillsynsmyndigheterna, om utveckling av vattentjänsterna, om vattentjänstverkens verksamhetsområden och godkännandet av de, om revidering av bestämmelserna om verkens kontrollskyldigheter samt om bestämmelser som gäller förberedelser för särskilda situationer inom vattentjänsterna. I halvtidsrapporten gav arbetsgruppen också preliminära förslag till utveckling av regleringen om dagvattenhanteringen. I halvtidsrapporten behandlades dessutom vissa sådana förslag till revidering av lagen om vattentjänster som inte hade lett till några förslag till bestämmelser. Jord- och skogsbruksministeriet gav över hundra myndigheter, kommuner, vattentjänstverk och andra aktörer inom sektorn samt organisationer tillfälle att ge sitt utlåtande om halvtidsrapporten. Utlåtandena beaktades vid den fortsatta beredningen av arbetsgruppens förslag.

Arbetsgruppens slutrapport (JSM 2010:6a) färdigställdes den 17 juni 2010. De viktigaste ämnesområdena i den gällde beredskapen för särskilda situationer, tryggande av underhållet av vatten- och avloppsanordningarna, insynen i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi, vattentjänstverkens verksamhetsområden och dagvattenhanteringen. Arbetsgruppen ansåg det vara befogat att utveckla bestämmelserna om dessa helheter och lade fram ett stort antal förslag till ändringar av lagen om vattentjänster och markanvändnings- och bygglagen.

I syfte att utveckla beredskapen för störningssituationer inom vattentjänsterna föreslog arbetsgruppen att vattentjänstverken och de inrättningar som levererar vatten till dem eller behandlar deras avloppsvatten, liksom också kommunerna, i lagen om vattentjänster åläggs att göra upp planer som gäller förberedelse för särskilda situationer. Kommunernas planering inför särskilda situationer avsågs gälla områdena utanför vattentjänstverkens ledningsnät. Arbetsgruppen föreslog en bestämmelse om standardgottgörelse, som vattentjänstverket ska vara skyldigt att betala

kunderna vid ett minst 12 timmar långt avbrott i vattentjänsterna, om det inte är fråga om ett oöverstigligt hinder som vattentjänstverken inte har möjligheter att påverka (force majeure). Arbetsgruppen föreslog också preciseringar av vattentjänstverkets skyldigheter att kontrollera råvattnet.

Med tanke på tryggheten av vatten- och avloppsanordningarnas skick föreslog arbetsgruppen att det i lagen om vattentjänster skulle tas in bestämmelser om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig underrättat om i vilket skick dess anordningar är och ge akt på det. Bestämmelserna om avgifter för vattentjänster skulle enligt arbetsgruppen förtydligas så att avgifterna täcker kostnaderna för investeringar som gäller både nyanskaffningar och reparationer. Också förslagen om större insyn i vattentjänstverkets ekonomi och verksamhet främjar enligt arbetsgruppens synsätt underhållet av vatten- och avloppsanordningarna.

Arbetsgruppen föreslog med tanke på förbättrad transparens i vattentjänstverkets ekonomi och verksamhet att lagen om vattentjänster kräver att alla vattentjänstverk och de anläggningar som levererar vatten till dem eller behandlar deras avloppsvatten ska upprätta och publicera ett bokslut över och en verksamhetsberättelse om vattentjänsterna och dagvattenhanteringen. Enligt förslaget ska verken publicera nyckeltal för prisnivån, effektiviteten, kvaliteten och lönsamheten vad gäller vattentjänsterna. De föreslogs lämna in de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltalen till ett informationssystem för vattentjänsterna som Finlands miljöcentral får i uppdrag att upprätthålla.

Arbetsgruppen föreslog att bestämmelserna om verksamhetsområdet ska preciseras så att tidsplanen för när vattentjänstverkets ledningsnät ska anläggas i de olika delarna av verksamhetsområdet kopplas närmare samman med behoven av vattentjänster enligt samhällsutvecklingen. Dessutom föreslogs separata bestämmelser om att kommunen under vissa förutsättningar kan besluta att inskränka vattentjänstverkets verksamhetsområde efter att först ha bestämt hur man ska trygga tillgången till vattenförsörjning och avlopp för de fastigheter som anslutits till ledningsnätet tidigare.

Arbetsgruppen föreslog att kommunerna i markanvändnings- och bygglagen ska åläggas att sköta hanteringen av dagvatten i detaljplaneområden och att bestämmelser som preciserar hanteringen skulle utfärdas. Samtidigt ska enligt förslaget avloppshanteringen av dagvatten och dräneringsvatten separeras från vattentjänsterna som regleras i lagen om vattentjänster. Om en separat överenskommelse om saken ingås eller om det i vissa planer har visats att dagvattnet från området leds in i avlopp, och vattentjänstverket är kapabelt att sköta detta, kan kommunen för verket godkänna ett verksamhetsområde för avloppshantering av dagvatten.

Vidare ansåg arbetsgruppen i sin rapport att den inte ansåg det nödvändigt att göra kommunens plan för utveckling av vattentjänsterna juridiskt mer bindande än i nuläget. Inte heller ansåg den att det finns behov av att i lagstiftningen ingripa i fastigheternas anslutningsskyldighet eftersom det t.ex. med hjälp av tillsyn är möjligt att förbättra enhetligheten vad gäller besluten om befrielse från anslutningsskyldigheten. Arbetsgruppen konstaterade emellertid att det vid den fortsatta beredningen kunde finnas behov av fortsatt granskning av anslutningsskyldigheten och befrielsen från den. Vidare ansåg arbetsgruppen att det inte är ändamålsenligt att i lagen om vattentjänster reglera hur principen om kostnadstäckning ska genomföras så att de olika vattenanvändningsverksamheterna beaktas och inte heller att det meddelas föreskrifter om att principen om förorenarens ansvar ska beaktas bättre i avgifterna för vattentjänsterna, utan dessa mål ska man sträva efter att nå genom att förbättra insynen i vattentjänstverkens ekonomi.

Arbetsgruppen föreslog inte att en särskild myndighet ska inrättas för tillsyn över vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi. Arbetsgruppen ansåg det dock att Energimarknadsverket ska kunna bli den myndighet som övervakar vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi. Den föreslog ett särskilt projekt för undersökning av om Energimarknadsverkets tillsynsmodell är lämplig för tillsyn över vattentjänsterna.

Utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster

Den respons som framkommit i utlåtandena om den slutrapport som arbetsgruppen för revidering av lagen om vattentjänster hade gett beaktades vid den fortsatta beredningen av regeringspropositionen, som skedde i form av samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet. Jord- och skogsbruksministeriet arrangerade hösten 2011 och våren 2012 diskussionsmöten för samma parter som varit företrädare i arbetsgruppen för revidering av lagen om vattentjänster. Våren och sommaren 2011 arrangerades två seminarier på bred bas som handlade om tillsynen över vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi.

Jord- och skogsbruksministeriet lät göra fyra utredningar till stöd för den fortsatta beredningen. I dem granskades den av arbetsgruppen föreslagna standardgottgörelsen, utvecklingen av och tillsynen över den affärsverksamhet som bedrivs inom vattentjänsterna, vattentjänstverkens verksamhetsberättelse och nyckeltal samt vattentjänstverkens elektroniska verksamhetsberättelse.

Vid beredningen av utkastet diskuterades i synnerhet skyldigheten att ansluta fastigheter till vattentjänstverkens ledningsnät, bolagiseringen av vattentjänstverk och den geografiska informationen om ledningsnäten. Att anslutningsskyldigheten blev aktuell hänförde sig delvis till att tidsfristen för när de fastighetsvisa avloppsvattensystemen ska vara förenliga med miljöskyddslagen och statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet löper ut den 15 mars 2016. Behovet av att bolagisera vattentjänstverken togs vid tiden för beredning av utkastet upp vid förhandlingar med Europeiska kommissionen om de kommunala affärsverkens konkurrensrättsliga ställning, och insamlingen av geografisk information om ledningsnäten bottnar i riktlinjer som finanspolitiska ministerutskottet drog upp den 13 december 2011 och som innebär att informationen om ledningsnäten under jord ska digitaliseras före utgången av år 2014.

Jord- och skogsbruksministeriets utkast till en regeringsproposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster färdigställdes den 11 februari 2013. I utkastet föreslogs ändringar i lagen om vattentjänster och ett nytt kapitel om dagvattenhantering i markanvändnings- och bygglagen. Utkastet syftade till att säkerställa vattenleveranserna och avloppshanteringen av spillvatten i alla situationer. Andra mål var att öka valfriheten inom vattentjänsterna på glesbygden och att avvärja olägenheter som orsakas av regn- och smältvatten.

I utkastet föreslogs det att vattentjänstverken ska utarbeta en förberedelseplan som gäller störningssituationer inom vattentjänsterna. Om ett sammanhängande avbrott i vattentjänsterna pågår i mer än 12 timmar, ska verket enligt utkastet betala standardgottgörelse till kunderna. Verket ska vara på det klara med i vilket skick dess ledningsnät är, och underhållet ska täckas med avgifter som tas ut hos kunderna. Enligt utkastet skulle också insynen i vattentjänstverkens ekonomi och avgiftsanvändningen bli större än den nu är.

Vidare föreslogs det att fastigheter utanför tätorter inte ska behöva ansluta sig till ett vattentjänstverks ledningsnät om deras vattenförsörjning och avloppshantering har varit adekvat innan de kom att ingå i verkets verksamhetsområde. Fritidsfastigheter utanför tätorter ska enligt utkastet inte behöva anslutas till verkets avloppsnät, om fastigheterna saknade vattenklosett. Det var meningen att vattentjänstverket ska säkerställa fastighetsägarnas behov och villighet att ansluta fastigheterna till ledningsnätet innan ledningsnäten byggs.

Enligt utkastet skulle kommunen planera och ordna hanteringen av dagvatten, dvs. regn- och smältvatten, i detaljplaneområden. Meningen var att dagvattnet inte enbart skulle ledas in i avlopp utan ledas ovan jord och infiltreras. Detta behövs för att det ska vara möjligt att förebygga tätortsöversvämningar vid störtregn. Enligt utkastet ska kommunen kunna ta ut avgifter för dagvattenhanteringen.

Vidare föreslogs det att kommunala vattentjänstverk som verkar i ett konkurrensläge på marknaden ska bolagiseras. Ett konkurrens-

läge ska kunna vara i fråga om ett kommunalt verk t.ex. skulle tillhandahålla andra vattentjänstverk tjänster eller sköta deras ledningsnät. Kommunen ska fortfarande kunna äga det bolagiserade verket.

Den fortsatta beredningen av regeringspropositionen

Den respons som framkommit i utlåtandena om utkastet till en regeringsproposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster beaktades vid den fortsatta beredningen av propositionen, som fortgick i form av samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet.

Jord- och skogsbruksministeriet arrangerade den 5 mars 2013 ett samråd som gällde utkastet. Sex aktörer höll ett förberett kommentarinlägg vid tillställningen. Till stöd för den fortsatta beredningen lät jord- och skogsbruksministeriet också göra en utredning om konsekvenserna av en skyldighet att bolagisera vattentjänstverken.

Utgående från utlåtandena om utkastet har beredningen fortgått också i samarbete med centrala intressentgrupper. Vid beredningen har regeringens beslut av den 29 november 2013 om genomförande av det strukturpolitiska programmet beaktats. Därtill har utkastet till regeringspropositionen behandlats den 10 december 2013 i delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Yttranden om arbetsgruppens rapporter

Jord- och skogsbruksministeriet gav över hundra myndigheter, kommuner, vattentjänstverk och andra inrättningar samt organisationer tillfälle att yttra sig om den halvtidsrapport som arbetsgruppen för revidering av lagen om vattentjänster hade sammanställt och om samma arbetsgrupps slutrapport. Dessutom lades begäran om yttranden fram för allmänheten på ministeriets webbplats. Omkring 90 yttranden om halvtidsrapporten och 65 yttranden om slutrapporten gavs. Den samlade respons som gällde halvtidsrappor-

ten och slutrapporten har också varit tillgänglig på ministeriets webbplats.

I utlåtandena om halvtidsrapporten lyftes bl.a. tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster och dagvattenhanteringen fram. En del av dem som gav utlåtanden om halvtidsrapporten understödde och andra motsatte sig att tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster utvidgas så att det också gäller annan näringsverksamhet än sådan som beträffande vattentjänsterna kan jämföras med boställning. I fråga om dagvattenhanteringen skilde sig åsikterna i utlåtandena åt på så sätt att vattentjänstverken och förvaltningen understödde alternativet att kommunen i lagstiftningen ges ansvar för hanteringen, medan däremot många kommuner motsatte sig detta särskilt på den grund att det då skulle behövas en ny kommunal enhet för att ha hand om dagvattenhanteringen och samla in dagvattenavgifter.

I utlåtandena om slutrapporten ansågs det allmänt taget att rapporten och ändringsförslagen i den hade beretts och underbyggts väl. Det ansågs att de främjar en planmässig utveckling av vattentjänsterna och återspeglar de utmaningar för vattentjänstsektorn som kommer att bli aktuella. Lagstiftningsändringar ansågs vara behövliga. Särskild uppmärksamhet ägnades åt tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster, utvecklingen av vattentjänster, vattentjänstverkens verksamhetsområden, skyldigheten att ansluta fastigheter till ledningsnätet, vattentjänsternas driftsäkerhet, insynen i ekonomin, informationssystemet för vattentjänster, dagvattenhanteringen och avloppshanteringen av dagvatten samt ett projekt för utredande av tillsynen över vattentjänsterna. Kritiska kommentarer gjorde gällande att det utgående från förslagen alltför kommer att vara svårt att sammanjämka vattentjänsterna och markanvändningen, att rapportberedningen hade varit för snäv och att många av förslagen ger kommunerna rätt att bestämma över hur vattentjänstverkens tillgångar ska användas. Förslagen ansågs också öka arbetsbördan för dem som ansvarar för vattentjänsterna och därmed vattentjänstverkens och kommunernas kostnader.

I sina utlåtanden ansåg vattentjänstverken och kommunerna att arbetsgruppens förslag

till precisering av tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster var bra. De ansåg att den primära uppgiften för lagen om vattentjänster är att säkerställa vattentjänsterna för boställning. I synnerhet livsmedelsindustrin ansåg emellertid att tillämpningsområdet var oklart och snävt formulerat.

Remissorganen förhöll sig positiva till arbetsgruppens förslag om ökat samarbete vid utvecklingsplaneringen. I en del utlåtanden anfördes det att kommunens ansvar för att utarbeta en utvecklingsplan måste skärpas. Vattentjänstsektorn ansåg å sin sida att det är viktigt att hörandet av tillsynsmyndigheterna när planen utarbetas inte utformas så, att det påminner om förhandstillsyn.

Största delen av statsförvaltningen och kommunerna samt en del av vattentjänstverken understödde arbetsgruppens förslag till föregripande fastställande av verksamhetsområdena. En annan del av vattentjänstverken ansåg däremot att ett föregripande fastställande är problematiskt med avseende på ansvarsförhållandena och förfarandena. Miljöministeriet fann det viktigt att fastställandet av verksamhetsområdena kopplas närmare än nu till byggande och styrning av områdesanvändningen i enlighet med markanvändnings- och bygglagen. Behov av bestämmelser om inskränkning av verksamhetsområdet ansågs förekomma.

I kommentarerna till anslutningsskyldigheten har det i utlåtandena ansetts för det första att förutsättningarna för att ansluta fastigheter till vattentjänstverkets spillvattenavlopp för bortledning av dagvatten måste skärpas. För det andra fördes det fram att besluten om befrielse ska vara enhetligare. Det ansågs också finnas behov av att luckra upp anslutningsskyldigheten. Vattentjänstverken motsatte sig en precisering av bestämmandet av förbindelsepunktens läge, men andra remissinstanser som företrädde fastighets- och byggnadsägare understödde den. Kommunerna understödde möjligheten att ta ut avgift för att behandla ansökningar om befrielse, medan många andra motsatte sig den.

Inställningen till de av arbetsgruppen föreslagna bestämmelserna om främjande av vattentjänsternas driftsäkerhet var till stor del positiv, utom när det gällde standardgottgörelsen. Vattentjänstverken önskade sig dock

anvisningar om planeringen inför störningssituationer och om verkens skyldighet att hålla sig underrättade. Livsmedelssektorn krävde att verkens förberedelser utsträcks till att beakta behoven hos sådana kunder som är kritiska från hälsoskyddssynvinkel, medan vattentjänstverken ansåg att skyldigheterna att vidta förberedande åtgärder ska riktas direkt till dessa kunder.

Kommentarerna angående standardgottgörelsen var tudelade. En stor majoritet bland vattentjänstverken motsatte sig bestämmelserna om standardgottgörelse, ansåg tidsgränserna för den vara för strama och ersättningsbeloppen för stora, medan vissa andra som t.ex. Konsument- och konkurrensverket fann den föreslagna regleringen lämplig men ersättningsbeloppen alltför små. I utlåtandena framhölls det också att bestämmelserna om standardgottgörelse eventuellt kan vara oskäliga för de små verken.

Kommentarerna till arbetsgruppens förslag om ökad insyn i ekonomin och bättre informationsförsörjning var över lag positiva, men preciseringar föreslogs. I kommentarerna framhölls det att informationssystemet ska gagna alla berörda parter, från vattentjänstverk till kunder och myndigheter. Finansministeriet föreslog att konkurrensneutralitetsaspekterna och de resurser som informationssystemet kräver skulle beaktas närmare vid den fortsatta beredningen. Å ena sidan understöddes förslaget att vattentjänstverkens ekonomi skulle bli föremål för myndighetstillsyn, å andra sidan ansågs det att förbättrad transparens i ekonomin måste vara tillräcklig och varnades för tillsynskostnaderna.

I utlåtandena ingick divergerande uppfattningar om de förslag som gällde dagvattenhantering och avloppshantering av dagvatten, men på det stora hela ansågs den föreslagna helheten med bestämmelser om dagvatten vara en godtagbar kompromiss. I kommentarer till de enskilda bestämmelserna konstaterades det att dagvatten måste få ledas in i spillvattenavlopp bara i undantagsfall och att förhållandet mellan dagvattenplanen och de existerande planeringssystem som är förenliga med markanvändnings- och bygglagen tedde sig oklart. Miljöministeriet föreslog att man skulle överväga att stifta en särskild lag om dagvattenhantering. Många kommuner

och Finlands Kommunförbund uppfattade förslaget om att godkänna ett verksamhetsområde för avloppshantering av dagvatten som behövligt och angeläget, men en del av vattentjänstverken oroade sig för kommunens bestämmanderätt i sammanhanget.

Utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster

Utlåtanden om utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om vattentjänster kunde ges under perioden 11.2–12.3.2013. Jord- och skogsbruksministeriet gav över hundra myndigheter, kommuner, vattentjänstverk och andra inrättningar samt organisationer tillfälle att yttra sig om utkastet. Dessutom publicerades en allmän begäran om utlåtande på ministeriets webbplats. Omkring 90 yttranden lämnades in.

Ett sammandrag av de utlåtanden som getts om utkastet har gjorts, och det har varit tillgängligt på jord- och skogsbruksministeriets webbplats. Sammandraget inkluderar såväl en tematisk översikt som en översikt som gäller de enskilda paragraferna.

I yttrandena om utkastet kommenterades i synnerhet förslagen om anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät, tryggnad av vattentjänstverkets tjänster i extraordinära situationer, bolagisering av vattentjänstverk, informationssystemet för vattentjänster, standardgottgörelse samt dagvattenhantering. Allmänt taget var inställningen till lagstiftningsändringarna positiv i yttrandena, men det rådde på flera punkter oenighet om det mer detaljerade innehållet i ändringarna. I yttrandena avspeglades också den omständigheten att vattentjänstverkens verksamhetsbetingelser är starkt divergerande beroende på verkens storlek och verksamhetsmiljö.

I yttrandena fördes det angående anslutningsskyldigheten fram bl.a. att det ändamålsenliga i att bygga ledningsnät ska bedömas grundligt redan när beslut om verksamhetsområdet fattas. Förslagen om uppluckring av anslutningsskyldigheten utanför tätorter rönt både beröm och kritik. Också kritiken var tudelad såtillvida att den riktades

dels mot att byggandet av vattentjänster försvåras, dels mot att de föreslagna övergångsbestämmelserna ansågs vara alltför långa. I flera utlåtanden föreslogs det att också andra fastigheter än fritidsfastigheter ska befrias från skyldigheten att ansluta sig till avlopp utanför tätorter om de är försedda med bara torrklosett.

Vid den fortsatta beredningen har förslagen om att uppluckra anslutningsskyldigheten ändrats i vissa avseenden. För det första avses övergångsbestämmelserna bli tillämpade inom ett tidigare godkänt verksamhetsområde bara om det inom området har vidtagits åtgärder för att ha hand om vattentjänsterna. För det andra är det meningen att anslutningsskyldigheten i fråga om avlopp ska omfatta inte bara fritidsfastigheter utan också andra fastigheter med torrklosett när fastigheterna ligger utanför tätorter. Vid godkännandet av verksamhetsområdena ska man dessutom fästa särskild vikt vid att man ger ut information om saken och att avgifterna för vattentjänster är skäliga och rättvisa.

I utlåtandena understöddes allmänt bestämmelser av förslagen typ om vattentjänstverkens förberedelser för extraordinära situationer. I dem framfördes emellertid också oro över samordningen av de planer och den begreppsapparat som förekommer i olika lagar samt över samordningen av olika aktörs åtgärder i samband med förberedelserna. Vid den fortsatta beredningen har uppmärksamhet ägnats åt samarbetet mellan olika aktörer, och termen störningssituation har använts i stället för termen extraordinär situation (särskild situation, speciell situation). En separat paragraf om kommunernas beredskap har slopats eftersom den till stor del överlappade annan reglering.

Förslaget om att bolagisera vattentjänstverk väckte intensivt motstånd i många yttranden men understöddes i några andra. I ett stort antal yttranden ansågs det att bolagiseringen av vattentjänstverk måste regleras bara i kommunallagen. Därutöver konstaterades det att man i stället för att föreskriva om bolagisering av vattentjänstverk ska föreskriva över huvud taget bara om bolagisering av verksamhet på marknader där konkurrens råder. Vid den fortsatta beredningen frångicks utfärdandet av bestämmelser om bolagisering.

Till detta bidrog yttrandena, de nya bolagiseringsbestämmelserna i kommunallagen och de riktlinjer om saken som delegationen för kommunal ekonomi och kommunal förvaltning drog upp vid sitt sammanträde den 10 december 2013.

Remissorganens inställning till informationssystemet för vattentjänster var huvudsakligen positiv. Den föreslagna regleringen om inlämnande till systemet av geografisk information som gäller ledningarna kritiserades dock på många håll. I någon mån kritiserades också förslaget att ta ut avgift hos vattentjänstverken för att täcka kostnaderna för informationssystemet, eftersom det ansågs att systemet betjänar närmast myndigheterna. Vid den fortsatta beredningen har bestämmelserna om inlämnande av geografisk information strukits, i stället föreslås det på annat håll i lagen om vattentjänster bli föreskrivet att uppgifterna om ledningsnätens läge ska omvandlas till elektronisk form.

I många yttranden motsatte man sig den föreslagna regleringen om standardgottgörelse i sådana situationer där vattentjänsterna är avbrutna i mer än 12 timmar. I synnerhet såg vattentjänstverken ett stort antal problem och tolkningssvårigheter i samband med den. Också förslaget om en möjlighet att utesluta verkets ägare från standardgottgörelsen fick ett motstridigt bemötande, eftersom man var rädd för att den skulle försätta kunderna i ojämlig ställning. Vid den fortsatta beredningen frångicks förslaget om standardgottgörelse, men element som hör ihop med den föreslagna regleringen har fogats till bestämmelserna om prisavdrag.

Avsikten att klargöra helhetshanteringen av dagvatten bemöttes positivt i yttrandena. I synnerhet konstaterades det att det ska vara möjligt att minska förbiledningarna vid avloppsreningsverk och att det för dagvattenhanteringen behövs också andra lösningar än sådana som grundar sig på avloppshantering. Förslaget att dagvattenavgifterna ska vara enbart offentligrättsliga kritiserades dock i flera yttranden, bl.a. på den grund att det skulle innebära att allt ansvar för dagvattnet överförs till kommunerna. Också behovet av att möjliggöra att användningen av s.k. blandavlopp fortgår i vissa områden lyftes fram i yttrandena. Vid den fortsatta bered-

ningen har det gjorts möjligt både att vatten-
tjänstverken tar ut privaträttsliga avgifter för
avloppshantering av dagvatten och att kom-

munen tar ut offentligrättsliga avgifter för
dagvattenhantering.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om vattentjänster

2 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att 1 mom. förtydligas så att närings- och fritidsverksamheten kan jämföras med bosättning just när det gäller vattentjänster. Med närings- och fritidsverksamhet som jämföras med bosättning i fråga om vattentjänster avses sådan närings- och fritidsverksamhet vars behov av hushållsvattenförsörjning och avloppshantering kan jämföras med bosättningens behov. Andra slag av närings- och fritidsverksamhet föreslås inte ingå i lagens tillämpningsområde. Det föreslås att lagen om vattentjänster inte tillämpas på t.ex. vattentjänsterna för industrianläggningar som använder betydligt större mängder hushållsvatten än bosättningen gör eller producerar spillvatten som till typ eller kvantitet inte kan jämföras med spillvatten från bosättning.

Att fastställa tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster i förhållande till närings- och fritidsverksamhet förutsätter alltså prövning från fall till fall. Ett viktigt prövningskriterium är om vattentjänstverket för att sköta vattentjänsterna för närings- eller fritidsverksamhet behöver vidta särskilda åtgärder som inte skulle behövas annars. Inom t.ex. livsmedelsindustrin och husdjursskötseln har trenden varit allt större produktionsenheter vars behov av vattenförsörjning och avloppshantering kan skilja sig från bosättningens behov. En stor del av näringsfunktionerna i tätorter försiggår dock i anslutning till bostads- eller fastighetsaktiebolag, och företagets vattenförsörjning och avloppshantering förutsätter då i sig vanligen inte några särskilda åtgärder. Behovet av särskilda åtgärder är till en del också beroende av vattentjänstverkets storlek och kapacitet.

I det nya 2 mom. föreskrivs det att lagen om vattentjänster ska tillämpas på avloppshantering av regn- eller smältvatten (dvs. dagvatten) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden, till den del det hör till vattentjänstverkets uppgifter. I momentet utvidgas därtill regleringen om dagvatten till att gälla också

dräneringsvatten. I praktiken sker avloppshantering av dräneringsvatten tillsammans med avloppshantering av dagvatten.

Det nya 2 mom. behövs eftersom 3 § föreslås bli ändrad så att begreppet vattentjänster inte längre inbegriper bortledning och behandling av dagvatten och dräneringsvatten. Bestämmelserna i lagen om vattentjänster avses bli tillämpade på avloppshantering av dagvatten och dräneringsvatten bara till den del det separat bestäms om dagvatten. I huvudsak kommer det i markanvändnings- och bygglagen ingå bestämmelser om dagvattenhantering, dvs. åtgärder som inverkar på ansamlingen av dagvatten eller gagnar bortledandet och behandlingen av dagvatten.

3 §. Definitioner. De begrepp som definieras i paragrafen kursiveras. Därutöver ses de nuvarande definitionerna över, definitionen av vattentjänstverkets verksamhetsområde som nu finns i 4 punkten slopas och paragrafen kompletteras med två nya definitioner av begreppen avloppshantering av dagvatten respektive tätort, vilka blir 7 och 8 punkten.

Enligt förslaget ändras 1 punkten så att bortledning och behandling av dagvatten och dräneringsvatten utgår ur begreppet vattentjänster. Dessutom slopas i punkten begreppen vattenförsörjning och avloppshantering såsom onödiga. Till följd av ändringarna omfattar vattentjänsterna i fortsättningen ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten samt bortledning och behandling av spillvatten. Den svenskspråkiga versionen av definitionen ändras också så att ordet avloppsvatten ersätts med ordet spillvatten. Det finns behov av att tydligt skilja mellan de två eftersom bestämmelserna om avloppshantering av spillvatten respektive avloppshantering av dagvatten och dräneringsvatten i denna proposition skiljs åt. Avloppsvatten inbegriper spillvatten samt dag- och dräneringsvatten.

Ändringarna i 1 punkten avspeglas i de paragrafer i lagen om vattentjänster som nu innehåller orden vattentjänster, avloppshantering eller avloppsnät. De bestämmelser där begreppet vattentjänster ingår kommer inte att gälla avloppshantering av dagvatten, om inte en särskild hänvisning görs. Till exempel

kommer kommunens ansvar för att ordna vattentjänsterna enligt 6 § inte att gälla avloppshantering av dagvatten. Det föreslås att bestämmelser om kommunens uppgifter vid dagvattenhanteringen ska ingå i markanvändnings- och bygglagen.

Bestämmelserna om avloppshantering och avloppsnätet preciseras i den mån det behövs så att det anges om det är fråga om spill- eller dagvattenavlopp. Om dagvatten leds i ett spillvattenavlopp är det fråga om avloppshantering av spillvatten (avloppsvatten). Så kallade blandavlopp (kombinerade avlopp) som har konstruerats för bortledning av dagvatten och spillvatten i ett anses vara spillvattenavlopp, och bortledning av dagvatten i dem är inte liktydigt med avloppshantering av dagvatten.

Den enda ändringen i 2 punkten består i att ordet hushållsvatten kursiveras.

I 3 punkten preciseras definitionen av vattentjänstverk på så sätt att det anges att ett vattentjänstverk som avses i lagen har ett verksamhetsområde som kommunen har godkänt. Genom preciseringen förtydligas det att lagbestämmelserna om vattentjänstverkens verksamhet och kundförhållanden tillämpas bara på sådana anläggningar för vilka ett verksamhetsområde har godkänts.

Definitionen av begreppet vattentjänstverks verksamhetsområde, vilken ingår i den nuvarande 4 punkten, slopas. Definitionen behövs inte när den föreslagna ändringen av 3 punkten beaktas.

De nuvarande 5, 6 och 7 punkten blir 4, 5 och 6 punkten och orden kund, konsument och allmänna leveransvillkor kursiveras.

I 7 punkten föreslås en ny definition som gäller begreppet avloppshantering av dagvatten. Med det avses bortledning av dagvatten och dräneringsvatten i vattentjänstverkets dagvattenavlopp och behandling av detta vatten. Bortledning och behandling av dräneringsvatten föreslås för tydlighetens skull ingå i definitionen, även om det redan av det föreslagna 2 § 2 mom. framgår att det ingår i begreppet avloppshantering av dagvatten.

Vattentjänstverkens dagvattenavlopp består av röravlopp och eventuellt av öppna avlopp med direkt anknytning till dem. Begreppet avloppshantering av dagvatten inbegriper inte sådana lösningar för dagvattenhantering

ovan jord som baserar sig på att markytans former utnyttjas.

I 8 punkten föreslås med anknytning till den föreslagna ändringen av 10 § en ny definition av begreppet tätort. Med tätort avses enligt förslaget ett område där det bor åtminstone 200 invånare i byggnader som finns nära varandra. Detta motsvarar definitionen av begreppet statistisk tätort, dvs. en förtätning av byggnader med minst 200 invånare, där avståndet mellan byggnaderna i allmänhet inte överstiger 200 meter.

Definitionen av begreppet statistisk tätort bygger på den avgränsning av tätorter som används i uppföljningssystemet för samhällsstrukturen (YKR). Avgränsningen baserar sig på ett rutnät om 250 x 250 meter, och vid den beaktas förutom invånarantalet också antalet byggnader, våningsytan och hur koncentrerat byggnadsbeståndet är. Definitionen av begreppet statistisk tätort är närbesläktad med den allmänna nordiska tätortsavgränsningen, enligt vilken byggnadsgrupper med minst 200 invånare där avståndet mellan byggnaderna inte överstiger 200 meter är tätorter.

4 §. Myndigheter. Paragrafrubriken tillsynsmyndigheter ändras till myndigheter. Den föreslagna rubriken beskriver paragrafens innehåll bättre.

Enligt det nya 1 mom. hör den allmänna styrningen och uppföljningen av verkställigheten av lagen om vattentjänster till jord- och skogsbruksministeriets uppgifter. Den omständigheten att jord- och skogsbruksministeriets nuvarande uppgifter konstateras i momentet förtydligar förhållandena i verksamhetens styrning särskilt ur vattentjänstverkens, kommunernas och medborgarnas perspektiv. Genom momentet ändras inte den nuvarande arbetsfördelningen mellan ministerierna om styrning av vattentjänsterna. Den allmänna styrning som hör till jord- och skogsbruksministeriet och som avses i momentet är av administrativt slag, riktar sig närmast till närings-, trafik- och miljöcentralerna och gäller inte enskilda situationer där lagen om vattentjänster tillämpas. Styrningen av kommunerna avses alltså inte till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Det nuvarande 1 mom. blir 2 mom. Samtidigt preciseras momentet så att de myndigheter som nämns i det är tillsynsmyndigheter

enligt lagen om vattentjänster, var och en av dem inom sitt ansvarsområde. I närings-, trafik- och miljöcentralens samt den kommunala hälsoskyddsmyndighetens och den kommunala miljöförvaltningsmyndighetens ansvarsområde ingår på grundval av lagstiftning och nuvarande praxis närmast att ha tillsyn över de offentligt rättsliga bestämmelserna i lagen om vattentjänster följs, vilka förekommer särskilt i 2, 3 och 3 a kap. Tillsynen över att lagens privaträttsliga bestämmelser följs, vilka närmast är placerade i 4–6 kap., kommer till stor del alltså inte att vara en uppgift för de tillsynsmyndigheter som avses i momentet.

Närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet vid tillsynen över de offentligt rättsliga bestämmelserna i lagen om vattentjänster avses vara allmän, medan den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har tillsyn över att lagen om vattentjänster följs med avseende på deras respektive ansvarsområden.

I det nya 3 mom. preciseras konsumentombudsmannens tillsynsbefogenheter med anknytning till avtal om vattentjänster. Enligt momentet ska konsumentombudsmannen övervaka att villkoren i avtalen om vattentjänster som avses i 5 kap. är lagenliga när det gäller konsumentskyddet. Konsumentombudsmannens tillsynsbefogenheter utökas därmed så att de täcker inte bara de allmänna leveransvillkoren utan avtalen om vattentjänster över huvud taget.

5 §. Allmän utveckling av vattentjänster. I 1 mom. införs kravet att kommunen ska utveckla vattentjänsterna i samarbete med vattentjänstverken inom kommunen, dem som levererar vatten till verken och behandlar verkens avloppsvatten samt andra kommuner. Bestämmelser om samarbetet med vattentjänstverk och andra kommuner vid utarbetandet av utvecklingsplaner finns för närvarande i 2 mom., vilket enligt förslaget ska strykas. Samarbete också med dem som levererar vatten till vattentjänstverken och behandlar verkens avloppsvatten gagnar hela verksamhetskedjan för vattentjänster när vattentjänsterna utvecklas. Särskilt inom avloppsvattenhanteringen har det skett en uppdelning i vattentjänstverk som leder bort av-

loppsvatten och reningsverk som behandlar avloppsvatten.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. om planer för utveckling av vattentjänsterna föreslås bli slopade. Dessa utvecklingsplaner är inte juridiskt bindande. Genom ändringen ökas kommunerna valfrihet när det gäller sättet att fullgöra skyldigheten i 1 mom. att utveckla vattentjänsterna generellt. Om kommunen så vill kan den alltså utarbeta och uppdatera en utvecklingsplan. Genom ändringen minskar antalet lagstadgade skyldigheter som kommunerna har enligt regeringens beslut av den 29 november 2013 om genomförandet av det strukturpolitiska programmet.

Hänvisningar till planer för utveckling av vattentjänsterna ingår också i 30 § i räddningslagen (379/2011), där det sägs att kommunen ska beakta anskaffningen av släckvatten i planen för utveckling av vattentjänsterna enligt lagen om vattentjänster. Eftersom kommunerna fortsatt kan utarbeta och uppdatera utvecklingsplaner, föreslås det inte i propositionen att räddningslagen ändras.

7 §. Vattentjänstverkens verksamhetsområden. Paragrafen föreslås bli ändrad så att de områden som verksamhetsområdena täcker kopplas samman med den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen. Dessutom används i paragrafen ordet spillvattenavlopp i stället för ordet avlopp eftersom det i det föreslagna 3 a kap. föreskrivs särskilt om avloppshantering av dagvatten i dagvattenavlopp.

Med beaktande av att också vattentjänstverkets skyldighet i 9 § att sköta vattentjänsterna är kopplad till samhällsutvecklingen är det ändamålsenligt att i 7 § använda uttrycket 'den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen'. Med samhällsutveckling avses utvecklingen av bosättning och sådan närings- och fritidsverksamhet som med tanke på vattentjänsterna kan jämföras med bosättning, vilket framgår av den föreslagna ändringen av 2 § 1 mom.

Syftet med att ändra paragrafen är att bidra till ett föregripande fastställande av verksamhetsområdena och planmässighet i områdesanvändningen. Därför kopplas de områden som verksamhetsområdena täcker till inte bara den faktiska utan också den planerade samhällsutvecklingen. När den planera-

de samhällsutvecklingen bedöms beaktas planerna för områdesanvändning och det förväntade fullföljandet av dem. Kommunen ska anamma ett föregripande synsätt redan i fråga om utvecklingen av vattentjänster enligt 5 §.

Föregripande fastställande av verksamhetsområdena inverkar inte på ett rättsligt bindande sätt på tidsschemat för byggande av ledningsnät för vatten och avlopp, utan detta avgörs alltfjämt utifrån vattentjänstverkens skyldighet i 9 § att sköta vattentjänsterna.

8 §. Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde. Det föreslås flera ändringar i 1 mom. För det första föreslås det att kommunen ska godkänna verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk, medan den enligt den nuvarande bestämmelsen godkänner verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk inom sitt område. För det andra ska godkännandet kunna ske på framställning av en anläggning som lämpar sig för att sköta vattentjänsterna, och inte som nu på framställning av ett vattentjänstverk.

Genom dessa två ändringar förtydligas det att verksamhetsområdet kan godkännas i fråga om en annan anläggning och också på framställning av en anläggning som inte är ett sådant vattentjänstverk som redan är verksamt inom kommunen. Genom hänvisningen till en anläggning som lämpar sig för att sköta vattentjänsterna understryks det att det finns anledning att fastställa ett verksamhetsområde för en anläggning som utgör ett ändamålsenligt alternativ när det gäller skötseln av vattentjänsterna i området.

För det tredje fogas till 1 mom. kravet att information ska ges i tillräcklig utsträckning innan beslut att godkänna eller ändra verksamhetsområdet fattas. På så sätt tryggas särskilt möjligheten för fastighetsägare och fastighetsinnehavare i området att få information och bli hörda i saken. Informationsspridningen kan ordnas t.ex. via kommunens webbplats, dagstidningar som utkommer i kommunen och separata meddelanden.

För det fjärde ändras singularisformen tillsynsmyndigheten i 1 mom. till pluralisformen tillsynsmyndigheterna eftersom det finns flera tillsynsmyndigheter. Vidare slopas formuleringen att utlåtande inhämtas, i stället ges tillsynsmyndigheterna tillfälle att ge ett

utlåtande. Till följd av denna ändring är det inte nödvändigt för en tillsynsmyndighet att yttra sig i ett ärende, om den inte anser att utlåtande behöver ges.

Bestämmelserna i 2 mom. omformuleras tekniskt och kompletteras med att det är en förutsättning för godkännande av verksamhetsområdet att de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna kan anses bli skäligen och rättvisa. På så sätt läggs det i samband med godkännandet av verksamhetsområdet vikt vid att de avgifter för vattentjänster som verkets kunder betalar motsvarar bestämmelserna i 4 kap. och vid att godkännande eller ändring av verksamhetsområdet behövs för att ordna vattentjänsterna i området. Om man redan i samband med godkännandet av verksamhetsområdet fäster tillräcklig vikt vid att avgifterna blir skäligen, ska enstaka befrielser från anslutningsskyldigheten inte heller riskera en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom verksamhetsområdet.

På grund av att bestämmelserna om dagvatten föreslås bli ändrade hänvisas det i 3 mom. till spillvattennät i stället för till avloppsnät. Verksamhetsområdet godkänns inte längre för avloppshantering av dagvatten. I 17 a § föreslås separata bestämmelser om kommunens rätt att besluta att vattentjänstverket inom det område som kommunen fastställer ska ha hand om avloppshantering av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. Efter denna ändring är det möjligt att leda in dagvatten i spillvattenavlopp bara om förutsättningarna i det föreslagna 17 d § 2 mom. uppfylls.

Den målinriktade tidsplanen i 3 mom. för när ledningsnäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet föreslås bli sammankopplad med samhällsutvecklingens behov. Detta förtydligar fastställandet av tidsplanen, betonar sambandet mellan tidsplanen och den skyldighet för vattentjänstverket att sköta vattentjänsterna som avses i 9 § samt inriktar uppmärksamheten på behovet av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar. En tidsplan för att bygga ledningsnäten som utarbetas tillräckligt tidigt gynnar i synnerhet fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna som utgående från planen

kan bestämma när det är aktuellt att ansluta fastigheten till vattentjänstverkets ledningsnät. Om samhällsutvecklingen är långsammare än vad som förväntats, är den målinriktade tidsplanen fortfarande inte bindande för vattentjänstverket.

I det nya 4 mom. tas in en skyldighet att markera verksamhetsområdet, tätorterna inom det och de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvatten-nätet på en karta som ska vara allmänt tillgänglig i ett datanät. Kartan ger en entydig uppfattning om verksamhetsområdenas gränser. Att markera tätorterna på en karta har ett samband med de föreslagna ändringarna av anslutningsskyldigheten i 10 §, samt med att tätorterna enligt statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006) ska inkluderas i de områden som hör till vattentjänstverkets verksamhetsområden och som ska omfattas av avloppsnät.

Enligt 4 mom. ska kommunen dessutom informera i tillräcklig utsträckning om godkännande av verksamhetsområdet. Eftersom godkännandet av verksamhetsområdet har stor inverkan på rättigheterna och förmåner för ägarna av och innehavarna till de fastigheter som finns inom området, ska man i synnerhet se till att fastighetsägarna och fastighetsinnehavarna alltid får information om beslutet och möjligheten att söka ändring.

8 a §. Tryggande av vattentjänster vid inskränkning av ett verksamhetsområde. I paragrafen preciseras förutsättningarna för att inskränka verksamhetsområdet i en situation där det inom det område som utesluts ur verksamhetsområdet finns fastigheter som är anslutna till vattentjänstverkets ledningsnät. Beslut om inskränkningen fattas enligt 8 § 1 mom. i form av ett beslut att ändra verksamhetsområdet.

När kommunen fattar beslutet att inskränka ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska den enligt paragrafen samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät men kommer att ligga utanför verksamhetsområdet. För att ett beslut att inskränka ett verksamhetsområde ska kunna fattas är det en förutsättning att vattentjänsterna för de fastigheter som är anslutna till vattentjänstverkets ledningsnät tryggas.

Innan ett beslut att inskränka verksamhetsområdet fattas ska kommunen bedöma om den enligt 6 § 2 mom. fortfarande är skyldig att för området ordna andra behövliga vattentjänster i stället för sådana tjänster som tillhandahålls av ett vattentjänstverk. Närmare bestämmelser om uppsägningen av avtal om vattentjänster efter att verksamhetsområdet har inskränkts och om tryggheten av fastighetens vattentjänster föreslås i 24 § 5 mom.

Efter inskränkningen kan fastigheternas vattentjänster tryggas genom arrangemang som är fastighetsvisa eller gemensamma för flera fastigheter. Det är också möjligt för en fastighetsägare eller fastighetsinnehavare och ett vattentjänstverk att avtala om att verket tillhandahåller tjänster trots att fastigheten inte längre kommer att ingå i verksamhetsområdet när bosättningen som helhet minskar. Minimikraven när det gäller att trygga vattentjänsterna avses vara att det hushållsvatten som fastigheten har tillgång till uppfyller hälsoskyddslagstiftningens kvalitetskrav och att avloppshanteringen går att ordna på det sätt som avses i statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avloppsnätet.

10 §. Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät. I paragrafen tas in två nya moment om anslutningsskyldigheten utanför tätorter. Genom ändringarna minskar kravet på fastigheter att ansluta sig till vattentjänstverkets vattenledning och spillvattenavlopp i dessa områden.

Ytterligare föreslås det ändringar i de nuvarande momenten. Begreppet tätort definieras i den nya 8 punkt som föreslås i 3 §.

På grund av revideringen av bestämmelserna om dagvatten används i paragrafen ordet spillvattenavlopp i stället för ordet avlopp. Bestämmelser om inledande av dagvatten från fastigheter i vattentjänstverkets dagvattenavlopp finns i det föreslagna 3 a kap., och bestämmelser om inledande av dagvatten från fastigheter i kommunens dagvattensystem finns i den föreslagna 103 f § i markanvändnings- och bygglagen.

I 1 mom. slopas bestämmelsen om undantag från fastighetens anslutningsskyldighet när det är fråga om att leda in dagvatten och dräneringsvatten i spillvattenavlopp. Liknande bestämmelser föreslås i 17 d § 2 mom.

Enligt 2 mom. behöver en fastighet utanför tätortsbebyggelse inte anslutas till vattentjänstverkets vattenledning om förutsättningarna i momentet uppfylls. Den första förutsättningen föreslås vara att fastighetens vatten- och avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes. För det andra ska fastighetens vatten- och avloppsanordningar vara adekvata på så sätt att fastigheten förfogar över tillräckligt med hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven enligt hälsoskyddslagen.

Enligt 3 mom. behöver på motsvarande sätt en fastighet utanför tätortsbebyggelse inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om fastighetens vatten- och avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och om bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledande och behandling av spillvatten från fastigheten. Dessutom behöver en fastighet utanför tätortsbebyggelse inte heller anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om den inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledande och behandling av spillvatten från fastigheten.

Undantag från anslutningsskyldigheten kan med stöd av 2 och 3 mom. gälla anslutning till både vattenledning och avlopp eller endera. Genom regleringen förhindras särskilt uppkomsten av situationer där en fastighet som haft adekvata fastighetsvisa anordningar innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes åläggs att ansluta sig till vattentjänstverkets ledningsnät.

Genom regleringen i 3 mom. 2 punkten uppluckras dessutom anslutningsskyldigheten beträffande vattentjänstverkets spillvattenavlopp bara i fråga om fastigheter med torrklosett, oberoende av när fastigheten eller dess system för behandling av spillvatten har byggts. Det finns inga särskilda hälso- eller miljöskyddsgrunder för att ansluta sådana fastigheter utanför tätorter till avloppet. Att en vattenklosett på en fastighet inte är i bruk är ingen grund för undantag från anslutningsskyldigheten.

Fastigheter som bebyggs efter att beslut om verksamhetsområdet har fattats och sådana fastigheter vars vattenförsörjning och avlopp före beslutet om verksamhetsområdet inte

uppfyllde förutsättningarna i 2 eller 3 mom. avses inte bli omfattade av möjligheten till undantag från anslutningsskyldigheten, bortsett från den grund som gäller torrklosett. Dessutom föreslås det i en övergångsbestämmelse att anslutningsskyldigheten fram till utgången av 2018 inom verksamhetsområden som godkänts med stöd av den nuvarande lagen ska vara förenlig med den nuvarande 10 § om verket har vidtagit åtgärder inom verksamhetsområdet för att sköta vattentjänsterna.

Vid utgången av 2011 bodde 84,4 procent av Finlands befolkning i tätorter. Samtidigt omfattades uppskattningsvis 85 procent av befolkningen av vattentjänstverkens spillvattenavlopp och drygt 90 procent av vattentjänstverkens vattenledningar. Därmed är tätorternas täckningsgrad procentuellt sett nära avloppsnätens, men gränserna för tätorterna och avloppsnäten sammanfaller ändå inte överallt. Vattenledningsnät har i tämligen stor utsträckning anlagts utanför tätorter. I alla händelser omfattas ett begränsat antal fastigheter av de undantag från anslutningsskyldigheten som föreslås. Undantag föreslås inte i fråga om fastigheter i tätorter eftersom det i tätorter vanligen är motiverat att fastigheterna ansluts till vattentjänstnäten dels på grund av bosättningens storlek, dels av hälso- och miljöskyddsskäl, och anslutningskostnaderna i regel är lägre än utanför tätorter.

I en del fall kan ett område som ligger utanför tätortsbebyggelse bli en tätort, varvid undantagen från anslutningsskyldigheten inte längre är tillämpliga på fastigheter inom området. I så fall kan fastighetsägare och fastighetsinnehavare vid behov ansöka om befrielse från anslutningsskyldigheten. Enligt den föreslagna 11 § kan befrielse beviljas också för en viss tid, och kostnaderna för att bygga fastighetens vatten- och avloppsanordningar ska beaktas när ärendet prövas.

11 §. Befrielse från anslutningsskyldigheten. Ett stort antal ändringar föreslås i paragrafen, men de centrala principerna för befrielse från anslutningsskyldigheten ändras inte. Ändringarna föreslås träda i kraft utan någon övergångsperiod.

I 1 mom. betonas möjligheten att bevilja befrielse antingen tills vidare eller för en viss tid. I nuläget finns det ingen separat bestäm-

melse om befrielsebeslutets giltighetstid, men i många kommuner har befrielse beviljats för en viss tid. Förutsättningarna för befrielse för en viss tid kan uppfyllas om t.ex. fastighetsvisa vatten- och avloppsanordningar har varit i bruk under bara en kort tid. Befrielse kan beviljas för en sådan viss tid att investeringarna i de fastighetsvisa anordningarna kan utnyttjas under en rimlig tid. Befrielse som beviljas tills vidare avses gälla så länge som de omständigheter som ligger till grund för befrielsen inte förändras i väsentlig utsträckning.

I 1 mom. slopas kravet att närings-, trafik- och miljöcentralen ska höras innan befrielse beviljas. Avsikten är att minska centralernas arbetsmängd så att de bättre än förr kan koncentrera sig på att sköta sina tillsynsuppgifter i fråga om vattentjänsterna. I praktiken har det inte varit möjligt för närings-, trafik- och miljöcentralerna att tillräckligt detaljerat sätta sig in i de omständigheter som hänför sig till ansökningar om befrielse. Hörandet har närmast ansetts öka förvaltningens arbetsmängd utan att hörandet haft någon reell inverkan på den kommunala miljöskyddsmyndighetens ståndpunkt.

I 1 mom. föreslås också en teknisk ändring som innebär att befrielse inte beviljas fastigheter utan från fastighetens anslutningsskylighet.

Enligt förslaget fogas till 2 mom. ett krav att kostnaderna för att bygga fastighetens vatten- och avloppsanordningar ska beaktas när man bedömer ledningsnätsanslutningens skälighet för ägaren till eller innehavaren av fastigheten.

Det nuvarande 2 mom. föreslås också bli uppdelat i ett 2 och ett 3 mom. Detta görs för att tydligheten ska öka.

I det föreslagna 3 mom. preciseras kraven på bortledande och behandling av spillvatten från fastigheter som befrias från anslutningsskyldigheten. I momentet används verbet bortledande i stället för uppsamling. I den svenskspråkiga texten ersätts ordet avloppsvatten med ordet spillvatten. Det finns behov av att tydligt skilja mellan spillvatten och avloppsvatten eftersom bestämmelserna om avloppshantering av spillvatten respektive avloppshantering av dagvatten och dräneringsvatten i denna proposition skiljs åt. Avlopps-

vatten inbegriper spillvatten samt dag- och dräneringsvatten. I momentet hänvisas till att bortledandet och behandlingen av fastighetens spillvatten ska ordnas i enlighet med kraven i miljöskyddslagen. Vid prövningen är det möjligt att beakta också de med miljöskyddslagen förenliga möjligheterna att avvika från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten. Enbart den omständigheten att undantag från kraven på behandling av hushållsavloppsvatten kan göras med stöd av miljöskyddslagen betyder ändå inte att befrielse från anslutningen till spillvattenavlopp beviljas. Alla förutsättningar för befrielse måste uppfyllas för att befrielse ska kunna beviljas.

I det nuvarande 2 mom. slopas 3 c-punkten som handlar om befrielse från anslutning till ett avlopp för bortledande av dagvatten och dräneringsvatten. Bestämmelser om anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp och befrielse från anslutningen föreslås i 17 b och 17 c §.

12 §. Förbindelsepunkter. Paragrafen föreslås bli kompletterad med en precisering enligt vilken förbindelsepunkternas läge inte får orsaka oskäligen kostnader för den som ansluter sig. I den nuvarande paragrafen är det redan underförstått att oskäligen kostnader ska undvikas.

Med hjälp av ändringen säkerställs det att kostnaderna för att bygga eller underhålla fastighetens vatten- och avloppsanordningar inte blir oskäligen i enskilda fall. Avsikten är att som kostnader beakta närmast kostnaderna för att bygga anordningar som placeras utanför fastighetsgränsen. Oskäligen kostnader kan emellertid uppstå t.ex. om byggandet av fastighetens anordningar förutsätter att man utanför fastighetsgränsen gräver eller schaktar eller river upp belagda ytor i betydligt större utsträckning än vad som är vanligt.

Det finns också andra sätt att se till att kostnaderna är skäligen än genom valet av förbindelsepunkternas placering. Verken kan i likhet med nu i enskilda fall jämka prissättningen för tjänsterna för byggande och sanering av fastigheternas vatten- och avloppsanordningar som placeras utanför fastighetsgränsen.

När man bedömer vad som är oskäligen, jämför man kostnaderna med bygg- och sa-

neringskostnaderna för vatten- och avloppsanordningar på andra fastigheter som finns inom samma del av verksamhetsområdet och där liknande förhållanden råder. Det ska t.ex. inte finnas stora skillnader i anslutningsavstånden och anslutningskostnaderna för fastigheter på en och samma gata eller i ett och samma grannskap. Sådana kostnader som inte kan påverkas genom valet av förbindelsepunktens läge, t.ex. kostnader som beror på fastighetens höjd, interna höjdskillnader eller avstånd, ingår inte i bestämmelsens tillämpningsområde. Med stöd av bestämmelsen kan det inte krävas att förbindelseavstånden eller kostnaderna för anslutningen ska vara lika stora i en och samma del av verksamhetsområdet eller för fastigheter som ansluter sig till verkets ledningsnät vid olika tidpunkter.

15 §. Vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet. På grund av de ändringar som föreslås ska i paragrafrubriken anges att vattentjänstverket ska hålla sig informerat. Vidare tas singularformen i bruk i rubriken.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om inte bara om de nuvarande kontrollskyldigheterna utan också om kontroll av skicket hos vatten- och avloppsanordningarna och mängden läckvatten i avloppsnätet samt om verkets skyldighet att känna till dels de risker som hänför sig till kvantiteten av eller kvaliteten på råvatten, dels i vilket skick verkets anordningar är. Skyldigheten att hålla sig informerat innebär att vattentjänstverket ska vara medvetet om de faktorer som är centrala för både verksamheten och dess konsekvenser. Verkets kontrollskyldigheter ska dimensioneras utifrån skyldigheten att hålla sig informerat. Med vattentjänstverkets anordningar avses alla anordningar och konstruktioner som behövs för verkets verksamhet, såsom vattentäcker, vattenbehandlingsanläggningar, distributionsnätet med cisterner och anordningar för det, pumpstationer, reningsverk och avloppsnät med brunnar och anordningar för det. Särskild vikt ska fästas vid verkets ledningsnät.

Ändringarna bidrar till att förebygga och beakta risker i vattentjänstverkets verksamhet och planering samt till att hålla verkets anordningar i skick. Verket ska t.ex. kartlägga de riskfaktorer som anknyter till verkets rå-

vatten i den utsträckning realiseringen av riskerna kan inverka på kvaliteten på eller mängden av det vatten som verket levererar. Ändringarna bottnar i målet i 1 § att trygga vattentjänsterna, och de har ett nära samband med beredskapen för störningssituationer i 15 a §.

Enligt 1 mom. ska vattentjänstverket omvandla uppgifterna om ledningsnätets placering till elektronisk form. Bland dessa ingår också uppgifter om var verkets dagvattenavlopp finns. Bestämmelsen bottnar i finanspolitiska ministerutskottets riktlinjer av den 13 december 2011 att omvandlingen av uppgifter om nät som finns under jord ska omvandlas till elektronisk form före utgången av 2014. Uppgifterna om ledningsnätets placering ska omvandlas till elektronisk form så att de är tillgängliga för alla som behöver denna information, men bestämmelsen förutsätter i sig inte att de befintliga uppgifterna om ledningsnäten preciseras.

För att hela produktionskedjan för vattentjänster ska täckas i 2 mom. utvidgas det som bestäms i 1 mom. till att gälla anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om verkets skyldighet att hålla sig informerat och om kontrollskyldigheten utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 a §. Tryggande av vattentjänstverkets tjänster i störningssituationer. Paragrafen innehåller bestämmelser om tryggande av vattentjänstverkets hushållsvattenförsörjnings- och avloppstjänster i störningssituationer. Med störningssituationer avses alla störningssituationer som försvårar eller riskerar produktionen av vattentjänster, utom sedvanliga driftstörningar. Exempel på störningssituationer är sådana skador på anordningar som har omfattande följder, andra allvarliga störningar i anordningar, system eller tjänster som hänför sig till vatten och avlopp, störningar som drabbar tekniska system samt störningssituationer som drabbar vattenförsörjning samt energi- och informationssystem. Störningar kan orsakas av bl.a. naturkatastrofer, extremt väder, lokala eller landsomfattande olyckor, ofog och brott. Med störningssituationer avses störningssituatio-

ner i såväl normala förhållanden som undantagsförhållanden.

Med stöd av 1 mom. ska vattentjänstverket i samarbete med olika aktörer trygga vattentjänsterna i störningssituationer för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät. Denna skyldighet går tillbaka på verkets skyldighet enligt 9 § att sköta vattentjänsterna inom sitt verksamhetsområde. Verkets ansvar sträcker sig dock till det område som verkets ledningsnät omfattar, och detta område sammanfaller inte nödvändigtvis helt och hållet med verkets verksamhetsområde. Ansvaret inbegriper i första hand skötseln av sedvanliga vattentjänster. Om en störningssituation medför ett avbrott i verkets tjänster, ska verket ordna ersättande tjänster efter behov.

Vattentjänstverkets samarbete med olika aktörer enligt 1 mom. bidrar till att samordna verkets och aktörernas verksamhet i och beredskap för störningssituationer.

Samarbetet med kunderna tar fasta på verksamheten i störningssituationer, medan verket tillsammans med de andra aktörer som nämns i momentet ska planera också beredskapen för störningssituationer. Samarbetskyldigheterna gäller därmed också att utarbeta en beredskapsplan för störningssituationer enligt 2 mom. Samarbetet hjälper att utarbeta en fungerande och korrekt dimensionerad plan och att samordna den med myndigheternas övriga planer.

Samarbete med andra vattentjänstverk som är anslutna till samma ledningsnät möjliggör hantering av störningssituationer och beredskapsplanering som omfattar helheten av ledningsnät inom hela verksamhetskedjan. Beredskapsplanen kan t.ex. utarbetas på så sätt att den omspanner en funktionell helhet bestående av flera verk. Vid samarbetet med kommunen, de kommunala tillsynsmyndigheterna och räddningsmyndigheten ska i synnerhet den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten samt det lokala räddningsverkets räddningsmyndighet som avses i 26 § i räddningslagen vara samarbetsparter. Myndigheternas roll vid tryggheten av vattentjänsterna begränsar sig till att styra och stödja verkets beredskap och verksamhet i stör-

ningssituationer i överensstämmelse med ansvarsområdena.

Med avtalsparter avses i 1 mom. t.ex. anläggningar som levererar vatten till vattentjänstverket eller behandlar verkets avloppsvatten, energiverk samt sådana kunder hos vattentjänstverket som inte ingår i tillämpningsområdet för lagen om vattentjänster, till exempel industrianläggningar. Vattentjänstverket ska se till att det får tjänster av avtalsparterna så störningsfritt som möjligt och att det snabbt får information om störningssituationer eller hot om sådana samt om de eventuella konsekvenserna. I gengäld ska verket se till att det tillhandahåller sina avtalsparter vattentjänster så störningsfritt som möjligt och omedelbart informerar dem om olika störningssituationer eller hot om sådana. I det syftet ska verket framför allt ta hänsyn till sådana särskilda kunder såsom livsmedelsföretag och sjukhus för vilka tillgången till kontinuerliga och högklassiga vattentjänster är särskilt viktig. En väsentlig del av samarbetet med avtalsparterna kommer att bestå i att samordna beredskapsåtgärderna och kriskommunikationen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om att utarbeta och uppdatera vattentjänstverkets beredskapsplan. Planen ska uppdateras med regelbundna mellanrum och alltid när det vid verket sker förändringar som inverkar på planen. Planen ska ses över efter varje störningssituation. Uppdatering av planen hjälper dels att förebygga olägenheter som störningssituationer medför, dels att effektivt använda planen medan störningssituationer pågår.

Verket ska göra upp planen utifrån en bedömning av de risker som hänför sig till verkets verksamhet. Planen är ett viktigt hjälpmedel när det gäller att säkerställa verkets tjänster i störningssituationer. När planen görs upp ska verkets särdrag och storlek beaktas.

Enligt 2 mom. ska vattentjänstverket vidta de åtgärder som behövs på basis av beredskapsplanen för att verksamheten ska fortgå så störningsfritt som möjligt i störningssituationer. Med dessa åtgärder avses förebyggande åtgärder som anges i beredskapsplanen och t.ex. övningar som gäller verksamheten i störningssituationer. Utgående från planen

kan åtgärderna riktas och dimensioneras med hänsyn till verkets särdrag och storlek.

Enligt 2 mom. ska vattentjänstverket ge in beredskapsplanen till tillsyns- och räddningsmyndigheten samt kommunen. Dessa kan använda planen t.ex. vid den planering av beredskapen för exceptionella situationer som hälsoskyddsmyndigheterna ska utföra enligt 8 § 2 mom. i hälsoskyddslagen (763/1994) och vid den beredskapsplanering som kommunerna ska utföra enligt beredskapslagen (1552/2011).

Enligt 3 mom. ska skyldigheten att vidta förberedande åtgärder också i tillämpliga delar börja gälla anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten. Dessa är också de avtalsparter som avses i 1 mom. Bestämmelsen syftar till att säkerställa att vatten- och avloppssektorns beredskap för störningssituationer inom vattentjänsterna är adekvat med hänsyn till helheten av ledningsnätverk, oberoende av hur verksamhetskedjan för vattentjänster är organiserad.

Enligt 4 mom. får närmare bestämmelser om vattentjänstverkets beredskap för störningssituationer utfärdas genom förordning av statsrådet. Det kan finnas behov av att genom förordning precisera i synnerhet bestämmelserna i 2 mom. om vattentjänstverkets beredskapsplan, varvid man också ska ta hänsyn till samordningen av planer som det föreskrivs om i olika lagar.

17 a §. Ordnande av avloppshantering av dagvatten. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om att ordna avloppshantering av dagvatten med hjälp av vattentjänstverkets tjänster. När förutsättningarna enligt paragrafen uppfylls kan kommunen vid behov använda vattentjänstverkets system för avloppshantering av dagvatten som ingår i det ordnande av dagvattenhanteringen i detaljplaneområden som avses i det föreslagna 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen.

Paragrafen tillämpas på ordnandet av avloppshantering av dagvatten i vattentjänstverkets separata dagvattenavlopp. Bestämmelser om att leda in dagvatten i spillvattenavlopp i undantagsfall finns i det föreslagna 17 d § 2 mom.

Enligt 1 mom. kan kommunen efter förhandlingar med ett verk besluta att verket

inom det område som fastställs i kommunens beslut ska ha hand om avloppshantering av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. Verkets avloppsnät för dagvatten är då en del av dagvattenhanteringen enligt det föreslagna 13 a kap. i markanvändnings- och bygglagen. En processuell förutsättning för kommunens beslut är att kommunen förhandlar med vattentjänstverket innan beslutet fattas. Att verket enbart hörs räcker inte, utan kommunen och vattentjänstverket ska försöka avtala om avloppshantering av dagvatten.

Vattentjänstverkets skyldighet att sköta avloppshantering av dagvatten gäller de områden som fastställs enligt beslutet i 1 mom. och där verket har ett avloppsnät för dagvatten eller där avloppsnätet för dagvatten kommer att byggas. Skyldigheten är kopplad till kommunens beslut och samhällsutvecklingens behov på samma sätt som vid skötseln av vattentjänster enligt 9 §. Med samhällsutvecklingen hänvisas det till sådan faktisk samhällsutveckling till följd av vilken avloppshantering av dagvatten behövs. Skyldighetens innehåll kan preciseras i kommunens beslut.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om närmare förutsättningar för det beslut av kommunen som avses i 1 mom. Enligt momentet ska vattentjänstverket för det första klara av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta avloppshantering av dagvatten. För det andra ska de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för avloppshantering bli skäliga och rättvisa. Genom regleringen förhindras i linje med det nuvarande 8 § 2 mom. att verket får sådana skyldigheter i fråga om avloppshantering av dagvatten som det inte klarar av. Dessutom uppmärksammas i linje med det föreslagna 8 § 2 mom. att avgifterna för att täcka kostnaderna för dagvattnet fortsätter att vara förenliga med avgiftsbestämmelserna i lagen från fastighetsägarnas och fastighetsinnehavarnas synpunkt. Enstaka befrielser ska inte då heller riskera en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av avloppshantering av dagvatten så som avses i 17 c § 2 mom.

Vattentjänstverket har möjligheter att sköta avloppshantering av dagvatten på ett ekonomiskt sätt om det klarar av att täcka kost-

naderna fullt ut genom avgifter som tas ut hos kunderna. Avgifterna ska i enlighet med 18 § 2 mom. vara skäliga och rättvisa för kunderna. På basis av ändamålsenlighetskravet kan avloppshantering av dagvatten ges i uppdrag bara åt en anläggning som sedan tidigare skött den eller vars verksamhet är sådan att avloppshanteringen av dagvatten kan införlivas med den på ett naturligt sätt. Till exempel kan av vattenandelslag som bildats för vattenförsörjning inte i vanliga fall krävas att sköta avloppshanteringen av dagvatten.

Enligt 3 mom. är det dessutom en mera detaljerad förutsättning för kommunens beslut att kommunen och vattentjänstverket har avtalat om avloppshanteringen av dagvatten eller att om avloppshanteringen av dagvatten finns en med markanvändnings- och bygglagen förenlig plan.

Huvudregeln är att det är en förutsättning för fattandet av beslut om avloppshantering av dagvatten att kommunen och verket avtalar om den när man också tar hänsyn till skyldigheten att förhandla i 1 mom. Om kommunen och verket emellertid inte når en överenskommelse, ska kommunens beslut bygga på inte bara verkets kapacitet att sköta avloppshanteringen av dagvatten utan också på en sådan detaljplan, dagvattenplan, gatuplan eller plan för ett allmänt område enligt markanvändnings- och bygglagen där det anvisas att dagvattnet från området ska ledas in i avlopp.

I 4 mom. föreskrivs det om kommunens skyldighet att i en bilaga till det beslut som avses i 1 mom. ange på en karta de områden där vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten finns och de områden där nätet ska byggas. Kartan ger en så entydig uppfattning som möjligt om gränserna för de områden som avloppshanteringen av dagvatten kommer att omfatta.

Med stöd av 32 § 3 mom., som föreslås bli ändrat, får vattentjänstverket söka ändring i det beslut av kommunen i 17 a §. Också tillsynsmyndigheten föreslås ha besvärsmätt.

Enligt en föreslagen övergångsbestämmelse ska vattentjänstverket inom ett verksamhetsområde som godkänts med stöd av den nuvarande 8 § ha hand om avloppshanteringen av dagvatten i enlighet med beslutet om godkännande till dess att kommunen fattar ett

beslut om avloppshantering av dagvatten enligt 17 a §.

17 b §. Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp. Bestämmelser om anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp föreslås på motsvarande sätt som i den nuvarande 10 §. Bestämmelser om inledande av dagvatten från fastigheter i spillvattenavlopp i undantagsfall föreslås i 17 d §.

I 1 mom. nämns huvudregeln enligt vilken fastigheter inom det område som enligt kommunens beslut omfattas av vattentjänstverkets dagvattenavlopp ska anslutas till verkets dagvattenavlopp. Vattentjänstverket kan emellertid, när de grunder som anges i 2 mom. existerar, i undantagsfall vägra att ansluta en fastighet till sitt dagvattenavlopp.

Det finns inte behov av att i paragrafen på motsvarande sätt som föreslås i 10 § luckra upp anslutningsskyldigheten utanför tätorter när hänsyn tas till att vattentjänstverken sköter avloppshanteringen av dagvatten bara i de mest tätbebyggda områdena.

17 c §. Befrielse från anslutning till dagvattenavlopp. I paragrafen föreskrivs det på motsvarande sätt som i den nuvarande 11 § om befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheter till dagvattenavlopp. I paragrafen finns också bestämmelser om motsvarande ändringar som i 11 § föreslås beträffande befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheter till vattentjänstverkets vattenledning och spillvattenavlopp.

I 1 mom. understryks att befrielsen kan beviljas antingen tills vidare eller för en viss tid. Till skillnad från den nuvarande 11 § innehåller förslaget inget krav på att närings-, trafik- och miljöcentralen ges tillfälle att bli hörd.

I 2 mom. hänvisas det på samma sätt som i den föreslagna 11 § till kostnaderna för hantering av fastighetens dagvatten som en eventuell grund för att anslutningen skulle vara oskälig. På denna grund är det möjligt att vid prövningen av oskälighet beakta i synnerhet tidigare fastighetsvisa åtgärder för dagvattenhantering.

17 d §. Förbud att leda in dagvatten från fastigheter i spillvattenavlopp. I 1 mom. ingår huvudregeln som går ut på att dagvatten från fastigheter inte ska ledas tillsammans

med spillvatten. Enligt momentet får dagvatten eller dräneringsvatten från fastigheter inte ledas in i vattentjänstverkets spillvattenavlopp. I paragrafen används uttrycket spillvattenavlopp, medan det i den nuvarande lagen hänvisas till avsaknad av ett särskilt ledningsnät för bortledande av dagvatten och dräneringsvatten. Avlopp där både spillvatten och dagvatten leds utgör i fortsättningen spillvattenavlopp.

Inledandet av dagvatten i spillvattenavlopp, inbegripet s.k. blandavlopp som har dimensionerats för bortledande av också dagvatten, behöver förbjudas separat, eftersom dagvattnet kan medföra störningar och förbiledningar av obehandlat avloppsvatten vid avloppsreningsverken eller bräddning vid pumpstationer när anordningarnas kapacitet överskrids. Att spillvattenavlopp svämmar över kan leda till att spillvattnet svämmar över också på fastigheter. I miljötillstånden för avloppsreningsverk åläggs vattentjänstverken skyldigheter att minska mängden regn-, läck- och dräneringsvatten i ledningsnätet. Av dessa skäl finns det ofta skäl att ändra blandavloppen till separata avlopp eller att leda in dagvatten annanstans än i avlopp.

Inledandet av dagvatten i spillvattenavlopp har varit uppe också i Europeiska unionens domstol. Domstolen ansåg i mål C-301/10 att Förenade konungariket hade underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG) eftersom det i vissa tätorter hade förekommit att inledandet av dagvatten i ett gammalt avloppsnät ledde till bräddning.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från det förbud som anges i 1 mom. När alla förutsättningar i 2 mom. uppfylls, kan fastigheten anslutas till eller fortsätta att vara ansluten till vattentjänstverkets spillvattenavlopp. Jämfört med det i den nuvarande i 10 § 1 mom. föreskrivna undantaget från anslutningsskyldigheten när det gäller s.k. blandavlopp innehåller det föreslagna momentet ett antal förutsättningar, och om de uppfylls ska vattentjänstverket kunna tillåta att en fastighet undantagsvis ansluts till spillvattenavlopp som är dimensionerat också för bortledande av dagvatten. Fastigheten behöver dock på samma sätt som enligt den nuvarande 10 § 1 mom. inte anslutas till spillvattenavlopp,

även om förutsättningarna enligt 1 momentet uppfylls, om fastighetens dagvatten och dräneringsvatten bortleds från fastigheten på något annat sätt.

Den första förutsättningen för att en fastighet ska kunna anslutas till spillvattenavlopp för bortledande av dagvatten och dräneringsvatten är med stöd av 2 mom. 1 punkten att spillvattenavloppet har byggts före år 2015 och är dimensionerat också för bortledande av dagvatten. Det är meningen att byggande av nya s.k. blandavlopp inte längre ska vara möjligt från och med år 2015. Dagvatten och dräneringsvatten ska inte heller ledas in i avlopp som inte är dimensionerade att ta emot sådant vatten utöver spillvatten.

Den andra förutsättningen för undantag från förbudet mot att leda dagvatten in i spillvattenavloppet är med stöd av 2 mom. 2 punkten att det inom området inte finns ett avloppsnät för dagvatten som fastigheten kan anslutas till. Om det inom området finns separat avlopp för bortledande av dagvatten och dräneringsvatten, är det skäl att använda detta med avseende på en ändamålsenlig lösning på bortledande och behandling av spillvatten.

Med stöd av 2 mom. 3 punkten är den tredje förutsättningen för att dagvatten från en fastighet får ledas in i spillvattenavloppet att vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta det dagvatten som leds in i spillvattenavloppet. Verket ska klara av dagvattnet som ett led i den normala verksamheten utan något behov av stora investeringar. Kravet på ändamålsenlighet refererar särskilt till miljövärdssynpunkter, till exempel verkets möjlighet att behandla spillvattnet på lämpligt sätt utan en oändamålsenligt stor reningskapacitet och utan tidvis förbiledning. Också den övriga lagstiftningen om avloppsvatten från tätbebyggelse såsom miljöskyddslagen (86/2000) och statsrådets förordning om avloppsvatten från tätbebyggelse (888/2006) ska beaktas i sammanhanget.

17 e §. Övriga bestämmelser om skötsel av avloppshanteringen av dagvatten. I paragrafen hänvisas till 12, 13, 16 och 17 §. Det är meningen att bestämmelserna om förbindelsepunkter och skötsel av vattentjänsterna ska iakttas när vattentjänstverket har hand om av-

loppshantering av dagvatten. I dessa paragrafer föreskrivs det utöver om förbindelsepunkter också om bl.a. vattentjänstverkets respektive fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens ansvar för anordningarna, vattentjänstverkets rätt att inspektera fastighetens anordningar, informationsutbytet mellan vattentjänstverket och kunderna samt användningen av kundernas fastigheter.

I en del fall kan det finnas behov av att med avseende på bortledandet av dagvatten och dräneringsvatten bestämma mer än en förbindelsepunkt när det beaktas att fastighetens dagvatten kan ansamlas inom ett rentav mycket stort område och rinna i flera olika riktningar. Enligt paragrafen finns det inget hinder för detta.

18 §. Allmänna avgiftsgrunder. Det föreslås att 1 mom. preciseras så att de investeringar som ska täckas med avgifterna för vattentjänster avser både ny- och reparationsinvesteringar. I momentet anges därutöver separat avgifter för avloppshantering av dagvatten eftersom avloppshantering av dagvatten enligt förslaget till ändring av 3 § inte längre ska ingå i begreppet vattentjänster.

Hänvisningen till ny- och reparationsinvesteringar bidrar till att man fäster särskild vikt vid kostnaderna för att reparera vatten- och avloppsanordningar när avgifterna för vattentjänster bestäms.

Med nyinvesteringar avses t.ex. investeringar i att bygga eller bygga ut vattentjänstverkets ledningsnät eller förvärva anordningar. Reparationsinvesteringar är alla investeringar som gäller underhåll av vattentjänstverket, till exempel investeringar i sanering av ledningsnätet. Sådana sedvanliga underhållskostnader för vattentjänstverkets anordningar som ingår i vattentjänstverkets kostnader i 1 mom. ska inte hänföras till investeringar.

19 §. Avgifter. I 1 mom. preciseras att vattentjänstverket även i fortsättningen kan ta ut bruksavgift också för avloppshantering av dagvatten trots att avloppshantering av dagvatten enligt förslaget till ändring av 3 § inte längre ska ingå i definitionen av begreppet vattentjänster. Det är inte nödvändigt att göra motsvarande ändring i 2 mom. eftersom de av verket tillhandahållna tjänster som av-

ses i det inbegriper också avloppshantering av dagvatten.

Enligt förslaget ändras 2 mom. så att de avgifter som avses där är av en annan storlek än de nu kan vara om förutsättningarna i momentet uppfylls. På basis av ändringen ska vattentjänstverket för de tjänster som det tillhandahåller ta ut anslutningsavgift, grundavgift och andra avgifter som är av olika storlek i olika områden om detta är motiverat för att kostnaderna ska riktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar ska kunna genomföras eller av något annat motsvarande motiverat skäl.

I den finska texten i 2 mom. görs också en liten språklig ändring som inte inverkar på den svenska texten.

19 a §. Ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden. Det föreslås att vattentjänstverket hos kommunen ska ta ut ersättning för avloppshantering av dagvatten från kommunens allmänna områden. Till exempel gator, parker och torg är allmänna områden.

Med kostnads motsvarig ersättning avses en ersättning som inkluderar ny- och reparationsinvesteringar, underhållskostnader och övriga kostnader för avloppshantering av dagvatten. Avgifterna ska inte ge vinst för verket. Om överskott uppkommer, ska det beaktas när det följande årets ersättningar dimensioneras.

Om dagvatten från allmänna områden, när förutsättningarna i 17 d § 2 mom. uppfylls, undantagsvis ska ledas in i ett vattentjänstverks spillvattenavlopp, ska man då tillämpa bestämmelserna om spillvattenhanteringen. Då bestäms avgifterna enligt 19 §.

20 §. Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen. Det föreslås att paragrafen ändras så att i paragrafen tas in bestämmelser om att avskilja vattentjänsterna i bokföringen på ett heltäckande sätt medan det nuvarande kravet på avskiljande av bokföringen gäller bara kommunala vattentjänstverk. Med hjälp av paragrafen bidrar man till transparensen i vattentjänstverkets verksamhet oberoende av verksamhetsformen. Avskiljandet av bokföringen över vattentjänster och avloppshantering av dagvatten gör det möjligt att bedöma i vilken mån avgifterna för vattentjänster och ersättningarna för avloppshantering av dag-

vatten täcker kostnaderna för att producera tjänsterna på lång sikt och om de är skäligena.

Bestämmelserna i paragrafen inverkar på bokföringen framför allt vid sådana vattentjänstverk som ingår i s.k. flerbranschföretag som bedriver också annan verksamhet. Andra vattentjänstverks bokslut innehåller redan i sig uppgifter bara om vattentjänster och eventuellt om avloppshantering av dagvatten.

Med avskiljande avses enligt 1 mom. att en balans- och resultaträkning samt en finansieringsanalys upprättas för vattentjänsterna och att noter till dem anges.

Enligt 2 mom. utvidgas skyldigheterna att avskilja bokföringen till avloppshantering av dagvatten, till den del vattentjänstverket sköter avloppshantering utifrån ett beslut som kommunen har fattat med stöd av den föreslagna 17 a §. Avloppshantering av dagvatten kan ha stor inverkan på vattentjänstverkets ekonomi, och därför ska också den vara så transparent som möjlig.

Avskiljandet av vattentjänsterna och avloppshantering av dagvatten förutsätter inte separata bokföringsenheter. Balans- och resultaträkningen ska dock kunna härledas ur bokföringen enligt 1 mom. och bokföringslagen ska iakttas när de upprättas. På så sätt ser man till att principerna för värderings- och periodiseringsgrunderna i vattentjänstverkens kalkyler är enhetliga och att de kommunala verkens resultat- och balansräkning blir jämförbar med aktiebolagens bokslut.

Med noter avses i 1 mom. bl.a. uppgifter som handlar om fördelningen av kostnader som är gemensamma för internt avskilda funktioner samt om debiteringsgrunderna för tjänster och de låneräntor som använts. När resultat- och balansräkningar läggs fram för första gången, t.ex. vid omläggning av verksamhetsformen eller när vattentjänsterna avskiljs från de övriga verksamheterna, ska som ytterligare upplysningar till kalkylerna bifogas en redogörelse för enligt vilka principer de ingående balanserna har bildats.

Enligt 3 mom. gäller skyldigheten att avskilja vattentjänsterna i bokföringen också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar vattentjänstverkets spillvatten eller dagvatten. I verksamhetskedjan för vattentjänster kan verk som idkar partiförsäljning av vatten till vatten-

tjänstverken och avloppsreningsverk som behandlar verkens avloppsvatten beroende på verket ha en väsentlig betydelse, och prissättningen av dessa tjänster återspeglas i avgifterna för vattentjänster.

20 a §. Vattentjänstverkets verksamhetsberättelse. I paragrafen finns bestämmelser om upprättandet av vattentjänstverkets verksamhetsberättelse och dess innehåll. Verksamhetsberättelsen bidrar till transparensen i vattentjänstverkets verksamhet och ekonomi och ger en jämförlig bild av vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet, särskilt till vattentjänstverkens kunder.

Enligt 1 mom. ska vattentjänstverket följa bokföringslagen när det upprättar en verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen ska det i en för kunderna begriplig form anges de bokslutsuppgifter som avses i den föreslagna 20 § samt uppgifter om nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet. Vattentjänstverkens nyckeltal ska sammanställas på lika grunder. Vid sammanställandet ska det informationssystem för vattentjänster som avses i den föreslagna 20 d § användas.

Enligt 2 mom. ska verksamhetsberättelsen innehålla uppgifter enligt 1 mom. också om sådan avloppshantering av dagvatten som vattentjänstverket sköter i enlighet med ett beslut enligt 17 a § som kommunen har fattat. Dessa uppgifter om avloppshantering av dagvatten som anges i verksamhetsberättelsen kan vara något mer allmänt hållna än uppgifterna om vattentjänsterna.

Enligt 3 mom. får närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 b §. Granskning av bokslutsuppgifter och verksamhetsberättelse. Enligt paragrafen ska revisorerna granska vattentjänstverkets bokslutsuppgifter i den föreslagna 20 a § och verkets verksamhetsberättelse som ett led i kommunens eller vattentjänstverkets lagstadgade revision. Bestämmelsen innebär att den nuvarande revisionen utvidgas att gälla den avskilda vattentjänstverksamheten, inte att nya revisionsorgan eller revisionsförfaranden inrättas. Om det på basis av annan lagstiftning inte är obligatoriskt att anlita revisorer för granskning av vattentjänstverkets verk-

samhet, uppkommer utgående från denna paragraf ingen skyldighet att göra detta.

Revisorerna är förtrodda med kommunens eller företagets angelägenheter, varför granskning av bokslutet över vattentjänster och vattentjänstverkets verksamhetsberättelse kan höra till revisorernas uppgifter.

Kravet på granskning av bokslutsuppgifterna och verksamhetsberättelsen styr kommunerna och företagen så att vattentjänsterna avskiljs från de övriga verksamheterna på ett behörigt sätt.

20 c §. Publicering av bokslutsuppgifter, verksamhetsberättelse, leveransvillkor och nyckeltal. Enligt paragrafen ska vattentjänstverket publicera bokslutsuppgifterna i 20 § och verksamhetsberättelsen i 20 a § samt leveransvillkoren och prissättningsgrunderna för vattentjänster och nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet i ett datanät.

Utifrån publiceringen av de uppgifter som avses i paragrafen är det möjligt att bedöma t.ex. om den avkastning som inkluderats i de avgifter som verket tar ut är skälig och om avgifterna motsvarar kostnaderna. Publiceringen av varje verks leveransvillkor möjliggör tillgången till tillräcklig information om avtalsgrunderna. När nyckeltalen räknas ut utnyttjas informationssystemet för vattentjänster, vilket avses i den föreslagna 20 d §.

De uppgifter som offentliggörs ska vara allmänt tillgängliga i ett datanät. Uppgifterna ska vara lättillgängliga i synnerhet för vattentjänstverkens kunder så att dessa kan studera de uppgifter som avses i momentet. Uppgifterna kan publiceras t.ex. på verkets eller kommunens webbplats. Bokslutsuppgifterna för vattentjänstverksamheten kan publiceras också som en del av företagets, koncernens, andelslagets, kommunens, samkommunens eller kommunkoncernens officiella bokslut, varvid de är tillgängliga i handelsregistret.

20 d §. Informationssystem för vattentjänster. I paragrafen föreslås bestämmelser om förvaltningen av ett informationssystem för vattentjänster och om de uppgifter som ska lämnas till systemet. Avsikten är att med hjälp av informationssystemet organisera informationsförsörjningen i fråga om vattentjänster och bidra till transparensen i vattentjänstverkens verksamhet och ekonomi. Det

är meningen att informationssystemet ska betjäna vattentjänstverkets kunder, vattentjänstverken och myndigheterna. Transparensen i verksamheten, den omständigheten att informationssystemet är sammanvänt och möjligheten till jämförelser mellan verken sporrar å ena sidan vattentjänstverken att sköta vattentjänsterna kostnadseffektivt och möjliggör å andra sidan för olika parter att få tillgång till information och att följa, bedöma och ha uppsikt över vattentjänstverkets verksamhet och ekonomi.

Enligt 1 mom. ska Finlands miljöcentral förvalta informationssystemet i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna är också tillsynsmyndigheter enligt lagen om vattentjänster. Förutom med dem ska Finlands miljöcentral samarbeta med t.ex. Institutet för hälsa och välfärd, Finlands Kommunförbund och Finlands Vattenverksförening rf.

Enligt 1 mom. tar Finlands miljöcentral ut avgift hos vattentjänstverken för att täcka kostnaderna för informationssystemet. Det föreslås att avgiften ska tas ut hos verken eftersom informationssystemet för det första är till nytta för dem genom att det producerar t.ex. nyckeltal och jämförelseuppgifter. För det andra gör systemet det möjligt för kunderna, genom vilkas avgifter för vattentjänster kostnaderna för systemet kommer att täckas, att få information om verkets verksamhet. Avgiften kommer att vara liten i förhållande till verkets omsättning.

Enligt 2 mom. ska vattentjänstverket lämna till informationssystemet uppgifter om priserna på sina vattentjänster och grunderna för fastställande av dem samt de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltal för vattentjänsternas effektivitet, kvalitet och lönsamhet. Uppgifterna kommer till stor del att basera sig på verkets bokslutsuppgifter och sådana uppgifter som behövs för verksamhetsberättelsen. De kan gälla t.ex. mängden av hushållsvatten som verket har distribuerat eller mängden av avloppsvatten som verket har tagit emot, antalet kunder som anslutit sig och investeringar i anordningarna. De uppgifter som verken lämnar för att matas in i informationssystemet för vattentjänster ska vara entydiga.

Utgående från de uppgifter som vattentjänstverken lämnar in till informationssystemet ska det på enhetliga grunder räknas fram sådana nyckeltal för verkens effektivitet, kvalitet och lönsamhet som ska utnyttjas i den verksamhetsberättelse för vattentjänstverket som avses i den föreslagna 20 a §. Med hjälp av nyckeltalen är det möjligt för vattentjänstverkens kunder och ägare att bedöma t.ex. hur effektiv verkets verksamhet är och om verkets investeringar är tillräckliga.

I informationssystemet kan uppgifterna om vattentjänster samlas på ett sätt som är ändamålsenligt med avseende på utarbetandet och publiceringen av jämförelser och andra bedömningar. Det gör det möjligt att jämföra olika verks nyckeltal med jämförelseuppgifter för hela sektorn eller till exempel en grupp av vattentjänstverk. Jämförelseuppgifterna kan vid sidan av ekonomiska data handla om t.ex. kvaliteten på hushållsvatten, behandlingen av avloppsvatten, antalet invånare som är anslutna till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp, byggandet av nya vattenledningar och avlopp samt saneringsåtgärder. Jämförelseuppgifterna och nyckeltalen för tjänsternas prisnivå samt för vattentjänstverksamhetens tekniska prestanda och lönsamhet gagnar vattentjänstverket vid dess uppföljning av hur den egna verksamheten utvecklas. Det är meningen att de uppgifter som verken registrerar och de nyckeltal som informationssystemet producerar ska utnyttjas också i statistik över vattentjänsterna och i internationella rapporter och utredningar.

Enligt paragrafens 3 mom. gäller bestämmelserna om vattentjänstverk enligt 1 och 2 mom. också sådana anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten. De så kallade partianläggningar som inom vattentjänsternas verksamhetskedja levererar vatten till vattentjänstverk och de reningsverk som behandlar verkens avloppsvatten kan beroende på anläggningen ha en väsentlig betydelse. Prissättningen av dessa anläggningars tjänster återspeglar sig i vattentjänsternas verksamhet och avgifter.

I 4 mom. föreslås ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om informationssystemet och om de uppgifter som ska lämnas till det. Till

exempel kan uppgifter om kvaliteten på hushållsvatten vara uppgifter som inte avses i 2 mom. men som ska lämnas till informationssystemet. I förordningen är det möjligt att definiera närmare också de uppgifter som behövs t.ex. för rapporter som ska sändas till Europeiska unionen och för nationella sammanfattande rapporter.

22 §. Allmänna leveransvillkor för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten. Det föreslås att paragrafrubriken och 1 mom. kompletteras med ett omnämnande av allmänna leveransvillkor för avloppshantering av dagvatten eftersom avloppshantering av dagvatten i enlighet med den föreslagna ändringen av 3 § utgår ur begreppet vattentjänster. Avsikten med tillägget är inte att ändra det nuvarande rättsläget.

Det nuvarande 2 mom. ska slopas eftersom det i det föreslagna 4 § föreskrivs mera allmänt om konsumentombudsmannens tillsynsuppgifter beträffande 5 kap., vilka täcker också den nuvarande övervakningen av att de allmänna leveransvillkoren är lagenliga.

24 §. Uppsägning av avtal. Det föreslås att till paragrafen tas in ett 5 mom. som handlar om att ett vattentjänstverk trots det som bestäms i 1 och 3 mom. får säga upp avtal om anslutning till verkets ledningsnät samt om att tillhandahålla och anlita verkets tjänster när en kunds fastighet utgår ut verkets verksamhetsområde på grund av att kommunen i enlighet med 8 § inskränker verksamhetsområdet. Avtalsuppsägningen förutsätter att vattentjänstverket eller kommunen tryggar fastighetens vattentjänster på så sätt att extra kostnader inte föranleder kunden. Uppsägningen gör det möjligt att avbryta avtalsförhållandet mellan vattentjänstverket och kunden i samband med att verksamhetsområdet inskränks.

Avtal om vattentjänster som vattentjänstverket och kunden har ingått kan enligt förslaget sägas upp i det skede då vattentjänsterna för kundens fastighet har tryggats på det sätt som avses i momentet. Kundens vattentjänster ska vara oavbrutna.

När fastighetens vattentjänster tryggas ska tillgången till och kvaliteten på vattentjänsterna förbli god. Vattentjänstverkets ledningstjänster kan ersättas t.ex. med fastighetsvisa vatten- och avloppslösningar genom

att det på fastigheten anläggs en brunn och ett behandlingssystem för spillvatten som uppfyller de lagstadgade kraven. Det kan också bli fråga om andra slag av vatten- och avloppslösningar som betjänar en eller flera fastigheter.

Tryggandet av vattentjänsterna får inte medföra extra kostnader för vattentjänstverkets kunder. Byggandet och ibruktagandet av vatten- och avloppsanordningar får inte medföra kostnader för kunden. Inte heller får anordningarnas driftskostnader som kunden ska bära vara på en väsentligt högre nivå än de avgifter som tas ut för vattentjänstverkets tjänster.

Vattentjänstverket eller kommunen ska trygga fastighetens vattentjänster och svara för de bygg- och ibruktagningskostnader som detta medför. Kommunen ska svara för tryggandet av vattentjänsterna om den fortfarande är skyldig att ordna fastighetens vattentjänster med stöd av 6 § 2 mom. Om kommunen inte längre har denna skyldighet, ska vattentjänstverket trygga fastighetens vattentjänster. I samband med ett beslut att minska verksamhetsområdet fastställer kommunen enligt 8 a § hur tillgången till vattentjänster ska tryggas för fastigheterna i det område som inte kommer att ingå i det framtida verksamhetsområdet.

27 §. Fel och prisavdrag. Det föreslås att 1 mom. för det första preciseras så att bestämmelserna om fel utvidgas att i överensstämmelse med den nuvarande lagen gälla också avloppshantering av dagvatten. Preciseringsen behövs eftersom avloppshantering av dagvatten enligt den föreslagna ändringen av 3 § inte längre ska ingå i definitionen av begreppet vattentjänster.

Enligt en annan precisering av 1 mom. ska ett avbrott i vattentjänsterna som beror på normalt reparations- eller underhållsarbete som gäller vattentjänstverkets anordningar inte utgöra ett fel i vattentjänsterna. För att reparations- eller underhållsarbetet ska vara normalt ska det för det första pågå i en sammanhängande period som är kortare än 12 timmar. För det andra ska de kunder vars vattentjänster avbryts informeras i förväg om reparations- eller underhållsarbetet. Reparations- eller underhållsarbetet är inte normalt om det t.ex. orsakas av ett rörbrott som av-

brutit vattentjänsterna. För det tredje ska avbrottet i vattentjänsterna behövas på grund av reparations- eller underhållsarbetet. Ett avbrott behövs om kostnaderna för de åtgärder som behövs för att undgå eller förkorta det klart överstiger nyttan av dem. Vid behov kan kriterierna för när reparations- eller underhållsarbetet är normalt preciseras i de allmänna leveransvillkoren för vattentjänster.

Enligt det föreslagna nya 2 mom. ska som fel i vattentjänsterna inte betraktas en sådan störning eller ett sådant avbrott i vattentjänstverkets tjänster som orsakas av ett oöverstigligt hinder. Genom momentet preciseras det i hurdana situationer vattentjänstverket inte har ansvar för att betala prisavdrag eller skadestånd. Det hinder som befriar vattentjänstverket från ansvar ska uppfylla alla de tre förutsättningarna i momentet.

Den första förutsättningen är att det är fråga om ett hinder som vattentjänstverket inte kan påverka. Verket kan i flera fall undgå långvariga störningar eller avbrott i vattentjänsterna med hjälp av omsorgsfull planering, organisering och kontroll av verksamheten. Verket ansvarar också för att genomföra vattentjänståtgärder som det har delegerat till andra, och det kan återopå störningar i en underleverantörs prestation bara om störningen beror på ett oöverstigligt hinder. Hinder som vattentjänstverket inte kan påverka kan vara t.ex. arbetskonfliktsituationer, naturkatastrofer, hinder som föranleds av myndigheternas verksamhet eller undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011), liksom också hinder som orsakats genom kunders eller andra utomståendes verksamhet, till exempel skador på vatten- eller avloppsrör som uppstår vid schaktningsarbeten eller skadegörelse mot vatten- och avloppsanordningar.

Den andra förutsättningen för oöverstigligt hinder är att verket skäligen inte kan förutsättas beakta det i verksamheten. Verket ska förbereda sig tillräckligt också för hinder som det inte kan påverka. Förberedelsernas tillräcklighet är beroende av de rådande förhållandena, förberedelse teknikens utveckling och de skyldigheter att vidta förberedelser som åläggs i lagstiftningen. Vattentjänsterna är förknippade med typiska risker som verket ska beakta i sin verksamhet och vars negativa

effekter verket ska förebygga och vara berett att avhjälpa. Ett hinder står utanför vattentjänstverkets påverkningsmöjligheter om förberedelserna för det kräver att verket har en orimligt hög beredskapsnivå eller gör oskäligt stora investeringar i relation till hindrets exceptionella art eller sällsynthet. När det bedöms om nivån på förberedelserna är tillräcklig ska hänsyn tas till bl.a. verkets storlek och särdrag.

I typiska fall kan störningssituationer inom vattentjänsterna orsakas av ovanligt väder, såsom stormar, som kan föranleda t.ex. elavbrott. Det kan förutsättas att verket vidtar skäligen förberedelseåtgärder för att förebygga skador orsakade av vädret och avhjälpa följderna, till den del det inte är fråga om väder som är helt exceptionellt i Finland.

Den tredje förutsättningen för oöverstigligt hinder är att verket inte har kunnat undvika eller övervinna dess följder trots att all omsorgsfullhet iakttagits. Det kan vara möjligt att undvika följder med hjälp av åtgärder som vidtas antingen i förebyggande syfte eller medan störningssituationen pågår. Övervinandet av följder är kopplat till de åtgärder som verket vidtar när följderna framträder. Det kan inte förutsättas att verket gör en sådan satsning på att undvika eller övervinna följderna av ett hinder som är oskälig i förhållande till den nytta som kan uppnås. Det kan därmed inte förutsättas t.ex. att verket vidtar åtgärder som äventyrar arbetstagarnas säkerhet. Ett hinder kan vara oöverstigligt, om verket har iakttagit all omsorgsfullhet för att undgå eller övervinna följderna av det, även om ett förhindrande av följderna inte varit helt omöjligt.

I 3 mom. bibehålls bestämmelserna i det nuvarande 2 mom. om kundens rätt till prisavdrag som motsvarar fel och om yrkande på prisavdrag.

I 4 mom. preciseras bestämmelserna i det nuvarande 2 mom. om prisavdrag vid avbrott i vattentjänsterna för det första så att betalningen av ett fast minimiprisavdrag vid avbrott i vattentjänsterna binds till ett sammanhängande avbrott i vattentjänsterna som pågår i minst 12 timmar. Att ange en tidsgräns i samband med prisavdragets minimistorlek är ändamålsenligt när man beaktar den höjning av prisavdragets minimistorlek som föreslås i

momentet. Om felet i vattentjänsterna orsakas av ett kortvarigare avbrott, är kunden berättigad till ett prisavdrag som motsvarar felet.

För det andra ändras det fasta minimiprisavdraget vid avbrott i vattentjänsterna till två procent av kundens årliga grund- och bruksavgift. För närvarande är minimistorleken en sådan andel av den årliga grundavgiften som motsvarar två veckor. Ändringen är befogad när man tar hänsyn till variationen i vattentjänstverkens prissättningspraxis. Grundavgifternas andel av vattentjänstverkens avgifter är ofta liten, och det finns verk som inte tar ut någon grundavgift. Utöver grundavgifterna använder vattentjänstverken bruksavgifter för att täcka sina fasta kostnader. Eftersom bruksavgiften i regel är klart större än grundavgiften föreslås minimistorleken för prisavdrag i stället för nuvarande två veckor vara två procent av den årliga grund- och bruksavgiften, vilket motsvarar ungefär en veckas andel.

Ett prisavdrag som är bundet till grund- och bruksavgiften sporrar verken att undvika avbrott i vattentjänsterna. Dessutom ersätter det bättre än den nuvarande minimistorleken för prisavdrag den nedgång i boendekomforten som ett avbrott i vattentjänsterna medför för kunderna, och det är också rättvisare från kundernas synpunkt. På så sätt förbättrar det kundernas ställning vid avbrott i vattentjänsterna och främjar vattentjänsternas leveranssäkerhet.

Enligt 4 mom. ska vattentjänstverket göra prisavdraget från kundens faktura efter att ha fått kännedom om ett avbrott i vattentjänsterna. Ett prisavdrag på grund av ett över 12 timmar långt avbrott förutsätter inte att kunden framställer ett särskilt anspråk. Vanligtvis har vattentjänstverket jämförelsevis god kännedom om vilket område som omfattats av ett avbrott i vattentjänsterna. Vattentjänstverket gör prisavdraget i kundfakturan på eget initiativ utifrån denna kännedom och sina kunduppgifter.

Enligt 4 mom. får bestämmelserna i momentet inte åsidosättas genom avtal till nackdel för kunden när det är fråga om vattentjänster i samband med bosättning. Bestämmelsen utgör ett undantag från regleringen i 6 kap. som grundar sig på principen om av-

talsfrihet till den del det inte är fråga om förhållandet mellan vattentjänstverket och konsumentkunder. Genom momentet förhindras särskilt möjligheten att med stöd av avtal utesluta att bostadsaktiebolag får prisavdrag vid mer än 12 timmar långa avbrott i vattentjänsterna.

28 §. Skadestånd. Det föreslås att omnämnanden av avloppshantering av dagvatten fogas till 1 och 2 mom. eftersom avloppshanteringen av dagvatten på grund av förslaget till ändring av 3 § inte längre kommer att ingå i definitionen av begreppet vattentjänster. Det nuvarande rättsläget ändras inte genom tilläggen.

32 §. Andringssökande. Till 3 mom. fogas möjligheten att genom besvär söka ändring i beslut enligt den föreslagna 17 a §. Genom ett sådant beslut kan kommunen ge vattentjänstverket i uppdrag att sköta avloppshanteringen av dagvatten. I nuläget beslutar kommunen om avloppshantering av dagvatten i sitt beslut om verksamhetsområdet, i vilket ändring får sökas.

1.2 Markanvändnings- och bygglagen

103 a §. Tillämpningsområde. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om tillämpningsområdet för det nya 13 a kap.

Enligt 1 mom. ska bestämmelserna i kapitlet tillämpas på hantering av regn- eller smältvatten, alltså dagvatten, som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden.

I 2 mom. utvidgas bestämmelserna om dagvatten i kapitlet att gälla också dräneringsvatten. Dräneringsvatten leds i allmänhet in i fastighetens dagvattensystem eller någon annan utloppsplats. Därmed jämföras behoven i fråga om hantering av dräneringsvatten ofta med de behov som gäller dagvattenhantering.

103 b §. Definitioner. Enligt 1 punkten avses med dagvattenhantering åtgärder för infiltrering, fördröjning, avledande, avloppshantering och behandling av dagvatten som fastighetens ägare eller innehavare och kommunen samt andra kan vidta.

I 2 punkten definieras kommunens dagvattensystem som en helhet av områden och konstruktioner avsedda för dagvattenhanter-

ing. I begreppet ingår inte vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om vattentjänster.

Beroende på hydrologin, terrängen och markanvändningen kan kommunens dagvattensystem bestå av t.ex. öppna diken, konstruktioner för fördröjning, kvarhållande och infiltrering av dagvatten samt avrinningsvägar. Också kommunens röravlopp inräknas i kommunens dagvattensystem, om de inte är delar av vattentjänstverkets i den föreslagna 17 a § i lagen om vattentjänster avsedda avloppsnät för dagvatten. Fastighetsvisa dagvattensystem för att bortleda dagvatten, med tillhörande anordningar och konstruktioner, avses inte ingå i kommunens dagvattensystem.

Enligt 3 punkten är verkningsområdet för kommunens dagvattensystem ett område inom vilket fastigheterna betjänas av kommunens dagvattensystem. Dagvattensystemet kan betjäna fastigheterna i området t.ex. genom att möjliggöra inledande av dagvatten från en fastighet i kommunens dagvattensystem eller genom att hindra att dagvatten rinner in på fastigheten. Kommunens dagvattensystem kan också betjäna fastigheterna i området på så sätt att dagvatten från allmänna områden såsom parker och gatuområden hanteras med hjälp av det.

103 c §. Allmänna mål för dagvattenhanteringen. De allmänna mål för dagvattenhanteringen som föreslås i paragrafen kompletterar de allmänna syftena och målen för områdesplaneringen i 1 och 5 §.

Paragrafen innehåller allmänna mål för planmässig dagvattenhantering som det föreskrivs om i 13 a kap. och där naturenliga metoder såsom kvarhållande, fördröjning och infiltrering av dagvatten samt andra metoder utnyttjas.

Enligt 1 punkten är det ett mål att utveckla planmässig dagvattenhantering särskilt i detaljplaneområden. I detaljplaneområden finns det i allmänhet, på grund av byggnadstätheten och den stora förekomsten av belagda ytor, behov av att försöka förebygga av dagvatten orsakade olägenheter och skador genom naturenliga och tekniska lösningar. Med hjälp av välplanerad dagvattenhantering är det också möjligt att i stadsbilden införa trivselhöjande inslag med vattentema.

Målet i 2 punkten är att infiltrera och fördröja dagvattnet på den plats där det ansamlas. Med hjälp av målet vill man minska mängden dagvatten som rinner bort från ansamlingsplatsen. Infiltrering och fördröjning av dagvatten på fastigheterna i den mån det är möjligt minskar behovet av kommunens dagvattenkonstruktioner och anordningar samt kostnaderna för dem. Infiltrering och fördröjning av dagvattnet på den plats där det ansamlas är vanligen den bästa lösningen också när man tar hänsyn till miljön och att tillvarata dagvatten. Den hindrar tillsammans med förbudet som föreslås i 17 d § i lagen om vattentjänster att leda in dagvatten i spillvattenavlopp, bräddning i avloppsnätet och behovet av förbiledning vid anläggningar där avloppsvatten behandlas.

Enligt 3 punkten är det tredje målet för dagvattenhanteringen att förebygga av dagvatten orsakade olägenheter och skador, varvid hänsyn tas också till långsiktiga förändringar i klimatet. Klimatförändringen väntas öka extremt väder, bland dem störtregn, och därmed också den tidvisa förekomsten av stora mängder dagvatten.

I 4 punkten ställs det upp som mål att inte leda in dagvatten i spillvattenavlopp. Det är meningen att kommunen ska undersöka möjligheterna att avstå från att leda in dagvatten och spillvatten i kombinerade avlopp, t.ex. vid grundlig reparation av avlopp. Det föreslås att till lagen om vattentjänster tas in en ny 17 d § som innehåller bestämmelser om förbud att leda in dagvatten från fastigheter i spillvattenavlopp.

103 d §. Tillsyn. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om ett kommunalt kollegialt organs tillsynsuppgift. Paragrafen motsvarar regleringen i 21 § 1 och 4 mom., där det föreskrivs om bl.a. kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Enligt 1 mom. ska ett kommunalt kollegialt organ ha tillsyn över att bestämmelserna i 13 a kap. följs.

I första meningen i 2 mom. föreslås det bli bestämt att bestämmelserna i kommunallagen tillämpas på överföring av organets befogenheter. Enligt 16 § i kommunallagen fattar kommunen beslut om hur dess förvaltning ska organiseras. Fullmäktige godkänner behövliga instruktioner där det bestäms om

kommunens olika myndigheter och deras verksamhet, hur befogenheterna ska fördelas mellan kommunens olika myndigheter och om deras uppgifter. Med stöd av andra meningen i 2 mom. får dock ärenden som gäller förvaltningstvång och rättelseyrkande inte överföras till en tjänsteinnehavare för att avgränsas.

103 e §. Dagvattenhantering på fastigheter.

Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om fastighetsägarens eller fastighetsinnehavarens ansvar för dagvattenhanteringen. Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren föreslås i likhet med nu ansvara för hanteringen av fastighetens dagvatten. Dagvattenhanteringen omfattar alla åtgärder som är avsedda för ändamålet, i synnerhet byggande och underhåll av fastighetens dagvattensystem med beaktande av de allmänna mål för dagvattenhanteringen som anges i den föreslagna nya 103 c §. Enligt paragrafen får fastighetens ägare eller innehavare inte fler skyldigheter än de nu har.

Enligt paragrafen ansvarar fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren för hanteringen av fastighetens dagvatten. Ägaren eller innehavaren har det primära ansvaret för fastighetens dagvatten. Ansvaret bygger för sin del på lagens 165 § enligt vilken fastighetens ägare eller innehavare, inbegripet den som äger en gata, ett trafikområde eller något annat allmänt område, är skyldig att se till att en ändring av det naturliga vattenflödet på en fastighet inte medför betydande olägenhet för grannarna.

De fastighetsvisa lösningar som hänför sig till dagvattenhanteringen genomförs i regel i samband med att fastigheten byggs. Vid byggande iakttas det som bestäms i 117, 117 a och 117 c §. Också den som äger ett allmänt område eller någon annan registerenhet ansvarar för fastighetens dagvattenhantering. Torrlägningsarrangemang som hänför sig till trafikleder som staten upprätthåller planeras vid förfaranden och genom planer som är förenliga med speciallagar (landsväglagen, banlagen).

Bestämmelser om dagvattenhanteringen på byggsplatser finns i miljöministeriets förordning om tillsyn över byggande och teknisk granskning (Finlands byggbestämmelsesam-

ling A1, avsnitt 9.1.2). I praktiken ska dagvattenhanteringen på byggplatsen ordnas så att dagvattnet inte störande eller skadligt rinner in på grannfastighetens sida eller på gatuumråde eller annat allmänt område. På byggplatsen kan man använda t.ex. motlut, terrassering eller stödmurar.

I nuläget har fastighetens ägare eller innehavare enligt 6 § i lagen om vattentjänster det primära ansvaret för vattenförsörjning och avloppshantering på sin fastighet, inbegripet bortledning och behandling av dagvatten och dräneringsvatten. I vattenlagen finns bestämmelser om bortledning av vatten som hindrar användningen av en fastighet genom dikning och om därtill hörande tillvägagångssätt.

103 f §. *Bortledning av dagvatten från fastigheter.* Paragrafen innehåller bestämmelser om att leda in dagvatten från fastigheter i kommunens dagvattensystem och om befrielse från denna skyldighet.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om att dagvattnet från fastigheter ska ledas in i kommunens dagvattensystem om det inte kan infiltreras på fastigheterna eller om det inte leds in i vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om vattentjänster. Dagvattnet från en fastighet kan ledas in i konstruktioner som ingår i kommunens dagvattensystem såsom sänkor, infiltrationsfält och diken samt i dagvattenavlopp som utgör en del av kommunens dagvattensystem.

Bestämmelserna i momentet om att leda in dagvatten från fastigheter i kommunens dagvattensystem är aningen mindre strikta än bestämmelserna i den föreslagna 17 b § i lagen om vattentjänster om anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp. Om dagvattnet från fastigheten ordnas genom fastighetsvisa åtgärder eller om det leds in i vattentjänstverkets dagvattenavlopp, finns det inget behov av att leda in det i kommunens system.

Bestämmelser om möjligheten att undantagsvis leda in dagvatten i vattentjänstverkets spillvattenavlopp föreslås i 17 d § i lagen om vattentjänster.

Enligt 2 mom. kan en av kommunen utsedd myndighet på ansökan bevilja befrielse från skyldigheten att leda in dagvattnet från fas-

tigheten i kommunens dagvattensystem enligt 1 mom. Beviljandet av befrielse förutsätter att fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ordnar dagvattenhanteringen på lämpligt sätt genom andra åtgärder. Bestämmelserna i momentet täcker olika konstruktioner som ingår i kommunens dagvattensystem.

Förutsättningarna för befrielse är enligt 2 mom. relativt allmänt utformade, och myndigheten har prövningsrätt i fråga om befrielser. Den myndighet som kommunen utser behöver inte bevilja befrielse från skyldigheten att leda in dagvatten från fastigheten i kommunens dagvattensystem, även om fastighetens dagvatten ordnas på ett lämpligt sätt genom andra åtgärder. Vanligtvis är det svårt att helt och hållet hindra dagvatten från att rinna bort från fastigheten och att ens förutse dagvattnets rörelser under olika omständigheter. Betydelsen av att befria en fastighet från avledningsskyldigheten är inte heller nödvändigtvis särskilt stor ekonomiskt sett eftersom den inte inverkar på de årliga dagvattenavgifter som med stöd av den föreslagna 103 n § tas ut hos ägarna eller innehavarna av fastigheter inom verkningssområdet för kommunens dagvattensystem.

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren kan enligt förslaget sköta dagvattenhanteringen på lämpligt sätt t.ex. genom att leda bort det till ett vattendrag eller till någon annan plats som inte är en del av kommunens eller en annan fastighets dagvattensystem.

103 g §. *Gränspunkt mellan fastighetens dagvattensystem och kommunens dagvattensystem.* En myndighet som kommunen utser föreslås anvisa de gränspunkter i fastighetens omedelbara närhet som behövs för att foga ihop fastighetens dagvattensystem med kommunens dagvattensystem. Gränspunkterna ligger i allmänhet utanför fastighetens gränser. Det väsentliga är att gränspunktens läge inte får orsaka ägaren eller innehavaren av fastigheten oskäligen kostnader för byggande av fastighetens dagvattenanordningar som eventuellt placeras utanför fastigheten.

Vid gränspunkten leds dagvattnet från fastigheten in i kommunens dagvattensystem. Gränspunkterna kan vara en eller flera. Deras antal och läge bestäms till en del utifrån de lösningar som valts för kommunens dagvat-

tensystem. Om dagvattnet från en fastighet t.ex. leds in i ett dike, kan dikets placering anvisa gränsen mellan ansvaret för fastighetens respektive kommunens dagvattensystem, och andra egentliga förbindelsepunkter behövs inte nödvändigtvis.

Den myndighet som kommunen utser får meddela förelägganden om att bortleda fastighetens dagvatten. Föreläggandena kan vara t.ex. av tekniskt slag och gälla anslutningen av fastighetens dagvattensystem till kommunens dagvattensystem.

103 h §. Fastighetens dagvattensystem. Enligt 1 mom. ansvarar fastighetens ägare eller innehavare fram till gränspunkten mellan fastighetens respektive kommunens dagvattensystem för fastighetens dagvattensystem samt för de anordningar och konstruktioner som hör till det. Ansvaret omfattar planering, byggande, användning och underhåll av anordningarna. Vidare föreskrivs det i momentet att systemet, anordningarna och konstruktionerna ska lämpa sig för ändamålet och upprätthålla sunda och säkra förhållanden.

I 2 mom. föreskrivs det att dagvattensystemet på fastigheter ska genomföras så att det passar ihop med kommunens dagvattensystem. Om fastigheten ansluts till vattentjänstverkets dagvattenavlopp, eller undantagsvis till verkets spillvattenavlopp, för att dagvattnet ska ledas bort, blir bestämmelserna i lagen om vattentjänster tillämpliga.

I 3 mom. föreslås ett bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om fastighetens dagvattensystem samt om de anordningar och konstruktioner som hör till systemet får utfärdas genom förordning av miljöministeriet. Vid byggandet av fastighetens dagvattensystem ska bl.a. de tekniska kraven i 117, 117 a och 117 c § följas. Också i de förordningar av miljöministeriet som utgör delarna D1 och C2 i Finlands byggbestämmelsesamling finns det bestämmelser om sådant som anknyter till dagvattenhantering. I samband med en översyn av delarna D1 och C2 är det möjligt att utfärda mer detaljerade tekniska bestämmelser om fastighetens dagvattensystem.

103 i §. Ordnande av dagvattenhanteringen i detaljplaneområden. Paragrafen innehåller bestämmelser om kommunens uppgifter i samband med ordnande av dagvattenhanter-

ingen. Kommunen ska enligt förslaget ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden. Kommunen föreslås kunna åta sig att ordna dagvattenhanteringen också i andra områden. Med detaljplaneområden avses inte områden som omfattas av en stranddetaljplan.

Bestämmelserna i paragrafen motsvarar till stor del det nuvarande rättsläget, enligt vilket kommunen med stöd av 20 § 1 mom. har det allmänna ansvaret för områdesplaneringen och styrningen av byggandet. Här ingår enligt miljöutskottets betänkande (MiUB 22/2010 rd – RP 277/2009 rd) också frågor i anknytning till hantering av dag- och dräneringsvatten i tätorter. Med stöd av 6 § 2 mom. i lagen om vattentjänster ska kommunen ordna dagvattenhanteringen, när de förutsättningar som nämns i momentet uppfylls.

Enligt den första meningen i 1 mom. ska kommunen ansvara för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden, och den kan åta sig att ordna dagvattenhanteringen också i andra områden.

I detaljplaneområden brukar det finnas gott om täckta ytor och belagda områden såsom tak, gator och parkeringsområden. För förebyggande av olägenheter och skador orsakade av dagvatten behövs det i detaljplaneområden därmed planmässig helhetshantering av dagvattnet utöver de fastighetsvisa lösningar som det föreskrivs om i den föreslagna 103 e §.

Avgränsningen av kommunens ansvar för ordnandet till detaljplaneområden ändrar det nuvarande rättsläget på så sätt att kommunen inte längre är skyldig att ordna centraliserat bortledande och centraliserad behandling av dagvattnet utanför detaljplaneområdena. I praktiken är ändringen emellertid av ringa betydelse, eftersom det utanför detaljplaneområden vanligen inte finns behov av dagvattenhantering i form av stora helheter vid sidan av de fastighetsvisa åtgärderna. I sådana områden kan det dessutom bli aktuellt att tillämpa vattenlagens bestämmelser om tillståndsplikt för dikning och om dikningsförrättning.

Med stöd av den andra meningen i 1 mom. kan kommunen ta på sig ansvaret också för dagvattenhanteringen utanför detaljplaneområden. Det kan vara fråga om andra tätbe-

byggda områden. Kommunen kan också meddela föreskrifter enligt 103 j § om dagvattenhanteringen och förordnanden enligt 103 k § om undanröjande av olägenheter som orsakas av dagvatten, när det gäller områden utanför detaljplaneområden.

Ordnandet av dagvattenhanteringen syftar till att dagvattnet under normala förhållanden inte ska föranleda olägenhet för hälsa, säkerhet, miljö eller egendom och att de olägenheter och skador som dagvattnet orsakar i störningssituationer ska bli så små som möjligt.

I 2 mom. föreskrivs det att kommunen ska se till att åtgärder vid behov vidtas för att genomföra kommunens dagvattensystem och vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten eller för att hantera dagvattnet på annat sätt. Till sitt innehåll är momentet likartat som 6 § 2 mom. i lagen om vattentjänster, där det bl.a. bestäms om ordnande av dagvattenhanteringen.

Kommunen kan delegera genomförandet av åtgärder till andra. I den föreslagna 17 a § i lagen om vattentjänster föreskrivs det separat om delegering av avloppshanteringen av dagvatten till vattentjänstverket.

När kommunen ser till att åtgärder som avser dagvattenhantering vidtas ska den t.ex. fästa vikt vid att sådana konstruktioner som tjänar dagvattenhanteringen och underhållet av dem genomförs som sig bör och vid att det skapas förutsättningar för att dagvattnet avleds och behandlas separat från spillvattennätet.

103 j §. Föreskrifter om dagvattenhantering. Enligt 1 mom. får det kollegiala organ som kommunen utser meddela sådana närmare föreskrifter om dagvattenhantering som gäller kommunen eller någon del av den. När föreskrifterna meddelas är det möjligt att beakta särdragen hos kommunen och de olika kommundelarna. Föreskrifterna får inte vara oskäligen för fastighetens ägare eller innehavare.

Föreskrifternas tillämpningsområde jämföras med tillämpningsområdet för byggnadsordningen som det föreskrivs om i lagens 14 §. Kommunernas byggnadsordningar kan redan för närvarande innehålla föreskrifter som hänför sig till dagvattenhanteringen. Det är meningen att föreskrifterna ska vara allmänna och gälla hela kommunen eller nå-

gon del av den. Vid behov kan de preciseras genom fastighetsspecifika förelägganden enligt den föreslagna 103 k § i avsikt att undanröja olägenheter orsakade av dagvatten.

Enligt 2 mom. ska det som i 15 § föreskrivs om byggnadsordningen iakttas när föreskrifterna bereds och utarbetas. Därmed ska man när föreskrifterna bereds iakttä det som i 62 § bestäms om växelverkan och i 65 § om offentligt framläggande av planförslag och det som i markanvändnings- och byggförordningen föreskrivs om utarbetande av byggnadsordningen.

I 3 mom. finns en förteckning över vad föreskrifterna föreslås kunna gälla. Kommunen kan t.ex. bestämma att ägarna till och innehavarna av fastigheter i kommunen eller i någon del av den ska vidta åtgärder för att begränsa mängden av dagvatten som leds in i kommunens dagvattensystem från fastigheterna. De andra omständigheter som avses i 3 punkten kan vara t.ex. tekniska lösningar som ska tillämpas i vissa områden. Likaså kan föreskrifter meddelas om att leda in dagvatten i bäckar, sjöar, vattendrag eller havet eller på allmänna områden.

I 4 mom. finns bestämmelser om förhållandet mellan föreskrifterna, generalplaner med rättsverkan och detaljplaner på motsvarande sätt som det i 14 § föreskrivs om förhållandet mellan föreskrifterna i byggnadsordningen och dessa planer. I momentet visas det att bestämmelserna i en generalplan med rättsverkningar eller i en detaljplan är primära i förhållande till föreskrifterna om dagvattenhantering.

103 k §. Föreläggande att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten. Med stöd av den föreslagna paragrafen är det möjligt att meddela fastighetsvisa förelägganden att undanröja en olägenhet som orsakas av dagvatten. Föreläggandena får inte vara oskäligen för fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren. De fastighetsvisa föreläggandena kan gälla bl.a. infiltrering, fördröjning och behandling av dagvatten på fastigheten på motsvarande sätt som de områdesvisa föreskrifterna om dagvattenhantering i den föreslagna 103 j §.

Enligt 1 mom. kan det kollegiala kommunala organet meddela fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ett föreläggande att

undandröja en olägenhet som orsakas av dagvatten. Om undandröjandet av den olägenhet som orsakas av dagvatten kräver regleringar som är gemensamma för flera fastigheter, kan organet enligt 2 mom. på en fastighetsägares initiativ och efter att ha hört de andra fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna meddela förelägganden om bortledandet av dagvatten från fastigheten eller fastigheterna.

Förelägganden enligt 1 och 2 mom. kan behövas t.ex. om det på fastigheterna finns höjdskillnader eller särskilda ytformationer, jordarter eller beläggningar som dagvattnet inte kan tränga igenom. Det kan också finnas behov av att behandla dagvattnet på fastigheten, t.ex. på grund av en stor mängd suspenderade ämnen eller av någon annan orsak som inverkar på dagvattnets kvalitet innan dagvattnet leds in i kommunens dagvattensystem. Åtgärder som vidtas på endast en fastighet är inte alltid tillräckliga för att undandröja olägenheter som orsakas av dagvatten, därför föreslås det i paragrafen vara möjligt att meddela föreläggande om samreglering för fastigheter.

Vid samreglering ska det enligt 2 mom. iakttas bestämmelserna i 164 § 2–4 mom. Därmed ska ett beslut om samreglering som syftar till att undandröja en olägenhet som orsakas av dagvatten innehålla en regleringsplan. Ett föreläggande om samreglering får meddelas om regleringen på ett bestående sätt bidrar till att använda flera fastigheter och inte orsakar någon fastighet oskälig belastning. Vid registreringen av rättigheter som stiftats genom ett beslut om samreglering iakttas med stöd av bemyndigandet i 164 § 4 mom. de bestämmelser om görande av anteckningar i fastighetsregistret som finns i 81 § i markanvändnings- och byggförordningen.

I 3 mom. hänvisas det till 165 § som tillämpas på ändring av det naturliga vattenflödet och till dikningsbestämmelserna i 5 kap. i vattenlagen. I detaljplaneområden kan såväl markanvändnings- och bygglagen som vattenlagen bli tillämplig bl.a. i ärenden om anläggande av diken.

103 1 §. Dagvattenplan. Enligt paragrafen ska det med avseende på kommunens dagvattensystem utarbetas en dagvattenplan som kommunen godkänner. Dagvattenplanen är

ett nytt lagstadgat instrument för teknisk planering av dagvattenhanteringen. Dagvattenplanen avses vara en liknande teknisk plan som gatuplanen.

Dagvattenplanen kan basera sig på kommunens strategi för dagvattenhantering. De utredningar som görs med avseende på strategin, planläggningen och dagvattenplanen bör utgå från sjöarnas och vattendragens avrinningsområden och lokala terrängförhållanden samt beaktandet av vattenhushållningen som helhet. När helheten betraktas man också fästa vikt vid hanteringen av översvämningrisker och miljötillståndspliktiga verksamheter.

Planering av dagvattenhanteringen är en del av markanvändningsplaneringen och hänför sig till det främjande av en sund och trygg livsmiljö som planläggningen har som mål. I praktiken ska behovet av att planera kommunens dagvattensystem identifieras och utarbetandet av en plan inledas redan när generalplanen utarbetas för att planeringen ska vara tillräckligt heltäckande och övergripande. Då utgör också reserveringen av områden för fördröjning och bortledande av dagvatten ett led i planeberedningen. Dessutom planeras torrlägningsarrangemang som hänför sig till trafikleder som staten upprätthåller vid förfaranden och genom planer som är förenliga med speciallagar (landsvägslagen, banlagen).

Enligt 1 mom. ska kommunen godkänna en dagvattenplan vid behov. I praktiken kan dagvattenplanen vara en del av en gatuplan eller av en plan för allmänna områden, exempelvis en plan för parker och rekreationsområden. Ofta har planeringen av dagvattensystemet en nära koppling till planeringen av gator och andra allmänna områden. Vid behov ska dagvattenplanen utarbetas också för områden som redan är bebyggda. Då bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att utveckla de befintliga konstruktionerna för dagvattenhantering och t.ex. möjligheterna att ersätta blandavlopp med andra lösningar som gäller dagvattenhanteringen. I bebyggda områden gäller det att överväga också möjligheten att komplettera konstruktioner för separata avlopp med andra lösningar som gäller dagvattenhanteringen.

Enligt 2 mom. ska infiltrationsområden, våtmarker, diken, avrinningsvägar, rör och pumpstationer anges i planen efter behov. Planen ska också uppta andra lösningar och konstruktioner för dagvattenhantering. Avrinningsvägarna kan vara t.ex. åar, bäckar och rännilar. Vid planeringen av lösningar och konstruktioner för dagvattenhanteringen bör man fästa vikt också vid de översvämningssvägar för dagvatten som är i bruk vid störtregn och som behövs utöver t.ex. infiltrationsområden, fördröjningsmagasin och fördröjningssystem samt dagvattenavlopp.

I 3 mom. föreskrivs det att detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden ska beaktas när dagvattenplanen utarbetas. Om dagvattenplanen utarbetas på så sätt att den också gäller områden utanför detaljplaneområdet, ska man i planen också fästa vikt vid t.ex. en generalplan med rättsverkan. Planen ska också fylla de krav på funktion, säkerhet och trivsel som beaktas när planen utarbetas. Kraven ska grunda sig på t.ex. utgångsdata om området, planeringsmålen och de valda lösningarna för dagvattenhantering samt på växelverkan med intressenterna. Åtgärderna i planen ska vara tillräckliga för att trygga dagvattenhanteringen och säkerheten inom systemets verkningsområde under olika förhållanden, däribland extraordinära väder- och vattensituationer såsom stormar och störtregn, och dagvattenkonstruktionerna bör i möjligaste mån förbättra miljöns trivsamhet. När planen utarbetas ska man iakttä bestämmelserna i 62 § om växelverkan när planer bereds. Intressenterna ska därmed ges möjlighet att delta i beredningen av dagvattenplanen, bedöma planens verkningar och uttala sin åsikt om saken. Intressenter när planen utarbetas är åtminstone ägarna till och innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem samt vattentjänstverket om planen inverkar på verkets avloppshantering av dagvatten.

103 m §. Genomförande av kommunens dagvattensystem. Enligt paragrafen ska kommunen se till att de åtgärder som behövs för att genomföra kommunens dagvattensystem vidtas i överensstämmelse med de behov som föranleds av den markanvändning som anges i detaljplanen om de kostnader som genomförandet av dagvattensystemet or-

sakar kommunen, fastighetens ägare eller innehavare inte är oskäligen. Andra sätt att hantera dagvattnet är t.ex. föreskrifter om dagvattenhantering enligt den föreslagna 103 j §. Kommunen föreslås ansvara för att kommunens dagvattensystem genomförs när båda de förutsättningar som anges i momentet uppfylls.

Kostnaderna för dagvattensystemet är oskäligen åtminstone om de avgifter som med stöd av den föreslagna 103 n § tas ut hos fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna blir oskäligen. I allmänhet kan kostnadernas skälighet säkerställas genom att de lösningar och konstruktioner som hänför sig till dagvattenhanteringen inom vart och ett område dimensioneras lämpligt med avseende på vattenhushållningen.

Kommunen kan genomföra kommunens dagvattensystem själv eller i samarbete med vattentjänstverket eller andra. Andra metoder för dagvattenhanteringen är till exempel tillämpning av bestämmelserna om dagvattenhanteringen i den föreslagna 103 j §.

103 n §. Avgift som kommunen tar ut för dagvattenhantering. Kommunen kan med stöd av paragrafen ta ut offentligrättslig avgift för den dagvattenhantering som sker med hjälp av kommunens dagvattensystem.

Enligt 1 mom. kan kommunen hos ägarna till eller innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem ta ut årlig avgift för att täcka de kostnader som systemet föranlett kommunen. Genom dagvattenavgiften är det möjligt att täcka kostnaderna för såväl användning och underhåll av dagvattensystemet som byggande av det, men avgifterna bör inte inbegripa avkastning på kapitalet. Avgifterna ska vara skäligen och rättvisa med avseende på olika användare. När avgifterna bestäms ska hänsyn tas särskilt till den förvaltningsrättsliga jämlikhetsprincipen.

Det är meningen att avgifter ska kunna tas ut inom verkningsområdet, oberoende av om en fastighet är ansluten till systemet eller inte. Kommunens dagvattensystem betjänar hela verkningsområdet, och därför föreslås det i 2 mom. vara en grund för dagvattenavgiften att fastigheten ligger inom verkningsområdet. Till exempel hanteringen av dagvat-

ten från allmänna områden tjänar också övriga fastigheter inom området.

I 1 mom. föreslås det att kommunen ska anta en taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgiften. Också fastigheterna inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem avses bli definierade i taxan. Bestämmelser om möjligheter till inflytande vid behandlingen av ett ärende som gäller antagande av taxa finns i 41 § i förvaltningslagen (434/2003).

I 2 mom. föreslås det bli bestämt att grunderna för avgiften är de lösningar som gäller kommunens dagvattenhantering och fastighetens läge inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem. Med lösningar som gäller dagvattenhanteringen avses bl.a. fördröjnings- och infiltreringssystem samt dagvattenavlopp.

De lösningar som gäller kommunens dagvattensystem inom olika områden ska baseras på områdenas särdrag, jordmånens beskaffenhet, fastigheternas användningsändamål och andra motsvarande faktorer. Dagvattenlösningarna kan variera när det gäller bostads- och industrifastighetsområden, grönområden och trafikområden. Så kan t.ex. ytmaterial på fastighetens markområde spela en avgörande roll för kvantiteten eller kvaliteten på det dagvatten som uppkommer på fastigheten. I det avgiftssystem som grundar sig på taxan är det möjligt att beakta principen att förorenaren betalar, men systemet bör inte göras onödigt komplicerat eller dyrt av den anledningen.

Om fastighetens dagvatten leds in i vattentjänstverkets avlopp i enlighet med de bestämmelser som föreslås i lagen om vattentjänster, bestäms kundavgifterna för detta utgående från lagen om vattentjänster. Om kommunen har behov av sådana lösningar beträffande dagvattenhanteringen som kompletterar avloppshanteringen enligt lagen om vattentjänster, kan hos ägarna till och innehavarna av fastigheterna inom området tas ut både vattentjänstverkets kundavgifter för avloppshantering av dagvatten och årlig dagvattenavgift till kommunen.

103 o §. Uttag av dagvattenavgift. Enligt 1 mom. ska kommunen för betalning av avgiften enligt 103 n § sända en faktura till fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren. Av

fakturan ska framgå avgiftsgrunden tillräckligt noggrant specificerad, anvisningar för framställande av anmärkning och den för faktureringen ansvariga kommunala myndighetens samt fakturerarens kontaktinformation så att den avgiftsskyldige kan ta kontakt.

Enligt 2 mom. är den avgift som avses i 1 mom. direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgiften finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Det föreslås att i 3 mom. bestäms att fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren har rätt att inom 14 dagar från att ha mottagit fakturan enligt 1 mom. framställa anmärkning hos den myndighet som framgår av fakturan. Myndigheten ska fatta ett beslut med anledning av anmärkningen och sända en ny faktura till den avgiftsskyldige om avgiften ändras.

182 §. Vite och hot om tvångsutförande. Det föreslås att 1 mom. ändras så att i momentet tas in en bestämmelse om behörig myndighet i ärenden enligt det föreslagna 13 a kap. Dessutom föreslås Säkerhets- och kemikalieverket vara marknadstillsynsmyndighet i ärenden som gäller förvaltnings tvång, vilket bestäms i 181 § 1 mom. Det kommunala kollegiala organ som kommunen utsett är behörigt att utöva förvaltnings tvång i ärenden enligt 13 a kap.

183 §. Inspektionsrätt. Det föreslås att i paragrafen tas in ett nytt 3 mom. då det nuvarande 3 mom. blir 4 mom.

I det nya 3 mom. ingår bestämmelser om inspektionsrätt för det kollegiala organ som kommunen utser när organet sköter sina uppgifter enligt det föreslagna 13 a kap. i syfte att utreda funktionen hos fastighetens dagvattensystem. Inspektioner som gäller dagvattenärenden utförs inte i utrymmen som används för boende av permanent natur utan t.ex. till byggnaders gårdsplaner och tekniska lokaler. Kommunen kan besluta vilket kollegialt organ som ska ha denna befogenhet.

190 §. Sökande av ändring i andra beslut av en myndighet. Det föreslås att ett nytt 4 mom. fogas till paragrafen, varvid de nuvarande 4 och 5 mom. blir 5 och 6 mom.

I det nya 4 mom. bestäms det att 3 mom. ska tillämpas på beslut enligt 103 j, 103 k och 103 l § av en myndighet som kommunen har utsett.

Förteckningen i det nuvarande 4 mom. utökas med ett omnämnande av att ändring i ett beslut som gäller dagvattenplan inte får sökas genom besvär till den del ärendet har avgjorts i en lagakraftvunnen detaljplan.

204 a §. *Utförande av arbeten som orsakas av planläggning, tomtindelning och dagvattenplan.* Paragrafrubriken föreslås bli ändrad i överensstämmelse med paragrafens innehåll genom att ett omnämnande av en dagvattenplan fogas till den.

Det föreslås att dagvattenplanen nämns i själva paragrafen. Också arbeten som anknyter till kommunens dagvattenplan ska kunna utföras på fastigheten. Åtgärderna avser inte utrymmen som används för boende av permanent natur utan i allmänhet fastighetens gräns och dess närhet. Enligt förslaget ska ägare till och innehavare av fastigheter vara skyldiga att tillåta att arbeten utförs på deras område.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Lagen om vattentjänster

Närmare bestämmelser om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och om verkets kontrollskyldighet, om beredskapen för störningssituationer inom vattentjänsterna, om verksamhetsberättelsen för vattentjänster samt om informationssystemet för vattentjänster och de uppgifter som ska lämnas till systemet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Markanvändnings- och bygglagen

Närmare tekniska bestämmelser om fastighetens dagvattensystem föreslås kunna bli utfärdade i samband med en översyn av delarna D1 och C2 i Finlands byggbestämelse-samling. Miljöministeriet föreslås bli myndigat att utfärda förordning om detta.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 september 2014.

Det föreslås att den föreslagna 20 d § i lagen om vattentjänster emellertid ska träda i

kraft vid en tidpunkt som bestäms separat genom förordning av statsrådet. Avsikten är att 20 d § sätts i kraft vid ingången av år 2016 om arbetet med att utveckla ett informationssystem för vattentjänster blir klart enligt den planerade tidsplanen. Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts innan den föreslagna lagen om ändring av lagen om vattentjänster trätt i kraft föreslås vattentjänstverket till dess att kommunen fattar beslut om avloppshantering av dagvatten enligt den föreslagna 17 a § i lagen om vattentjänster ha hand om avloppshanteringen av dagvatten i enlighet med ett beslut om godkännande av verksamhetsområdet som är förenligt med 8 § i den nuvarande lagen om vattentjänster.

Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts innan den föreslagna lagen om ändring av lagen om vattentjänster trätt i kraft och där verket har vidtagit åtgärder för att ha hand om vattentjänsterna bestäms fram till den 31 december 2018 fastigheternas skyldighet att ansluta sig till vattentjänstverkets vattenledning och avlopp i enlighet med 10 § i den nuvarande lagen om vattentjänster. Med åtgärder avses åtgärder för byggande av ledningsnät eller aktiv planering eller aktivt förberedande av sådana,

Kommunen ska senast den 31 december 2016 på det sätt som avses i det föreslagna 8 § 4 mom. i lagen om vattentjänster ange på en karta de verksamhetsområden för vattentjänstverk som godkänts innan den föreslagna lagen om ändring av lagen om vattentjänster trätt i kraft, tätorterna inom dem samt de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvattennätet.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 omvandla uppgifterna om ledningsnätens placering till elektronisk form på det sätt som anges i det föreslagna 15 § 1 mom. i lagen om vattentjänster.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 ha en beredskapsplan för störningssituationer enligt det föreslagna 15 a § 2 mom. i lagen om vattentjänster.

4 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

De bemyndiganden att utfärda förordning som anknyter till propositionen ska granskas med avseende på 80 § i grundlagen. De centrala grundläggande fri- och rättigheter som hänför sig till de föreslagna bestämmelserna är jämlikhetsprincipen enligt 6 § i grundlagen, egendomsskyddet enligt 15 § i grundlagen, ansvaret för miljön enligt 20 § 1 mom. i grundlagen och rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen.

Bemyndiganden att utfärda förordning

Enligt förslaget ska i 80 § i grundlagen avsedda exakt avgränsade bemyndiganden för statsrådet och miljöministeriet att utfärda förordning införlivas med lagen om vattentjänster och med markanvändnings- och bygglagen.

Jämlikhet

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. I de bestämmelser om dagvatten som föreslås i markanvändnings- och bygglagen ingår en skyldighet att ansluta fastigheterna till kommunens dagvattensystem. Från anslutningen får beviljas befrielse. Dessutom föreslås kommunen kunna besluta att ta ut årlig dagvattenavgift. Den årliga dagvattenavgiften riktar sig till ägarna och innehavarna av fastigheter inom verkningområdet för kommunens dagvattensystem.

Verkningsområdet ska anges i en taxa som innehåller grunderna för dagvattenavgift och som kommunen har godkänt. I denna får sökas ändring.

De föreslagna avgifterna för dagvattenhantering baserar sig på en kommunal taxa, och de är godtagbara och förenliga med ett samhälleligt behov. I tätbebyggda områden ger dagvattnet på grund av de belagda ytorna upphov till mer kostnader än i glesbefolkade områden. Ägarna och innehavarna av fastigheter inom verkningområdet för kommunens dagvattensystem är därmed i sinsemellan jämlik ställning. Avgiften kan variera i de olika delarna av verkningområdet för kom-

munens dagvattensystem beroende på typen av dagvattensystemet i respektive del.

Kommunen kan också besluta att täcka kostnaderna för dagvattenhanteringen genom kommunalskatten. Då riktas kostnaderna till alla som betalar kommunalskatt.

Egendomsskydd

Egendomsskyddet enligt 15 § 1 mom. i grundlagen innebär i princip bl.a. frihet för ägaren att använda sin egendom. Ägarens rättigheter kan dock begränsas genom en lag som uppfyller de krav som ställs på en lag som inskränker de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 49/2002).

I propositionen föreslås en uppluckring av skyldigheten att ansluta fastigheter inom vattentjänstverkets verksamhetsområde till verkets vattenlednings- och avloppsnät. Detta befäster egendomsskyddet i 15 § i grundlagen.

Av de föreslagna bestämmelserna om dagvatten hänför sig 103 e, 103 f, 103 j och 103 k § till det egendomsskydd som tryggas i 15 § i grundlagen. Bestämmelserna om dagvattenhantering på fastigheten kan anses begränsa ägarens frihet att använda sin egendom på önskat sätt. Det är emellertid fråga om smärre inskränkningar i användningen av egendom, och till sina faktiska verkningar kan de inte till någon som helst del jämföras med expropriation. Inte heller utsträcker de sig till kärnan i egendomsskyddet. De föreslagna bestämmelserna är också exakt avgränsade, vilket gör att de inte står i strid med egendomsskyddet.

Ansvar för miljön

Den grundläggande rättigheten i 20 § 1 mom. i grundlagen som gäller miljön syftar bl.a. till att bevara den byggda miljön och kulturarvet (RP 309/1993). Målet med de bestämmelser om dagvatten som föreslås bli fogade till markanvändnings- och bygglagen och lagen om vattentjänster är att tillgodose denna grundläggande rättighet.

Rättsskydd

I markanvändnings- och bygglagen föreslås vissa preciseringar som följer av förslaget så att det blir möjligt att överklaga beslut om dagvattenhantering på det sätt som förutsätts i 21 § 1 mom. i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av lagen om vattentjänster**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vattentjänster (119/2001) 2—5, 7, 8, 10—12 och 15 §, rubriken för 4 kap., 18 § 1 mom., 19 och 20 §, rubriken för 5 kap., 22 och 27 §, 28 § 1 och 2 mom. och 32 § 3 mom.,
av dem 4 och 11 § sådana de lyder i lag 1488/2009, samt
fogas till lagen nya 8 a och 15 a §, ett nytt 3 a kap. och nya 20 a—20 d § samt till 24 § ett nytt 5 mom. som följer:

2 §*Tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning samt, om inte något annat föreskrivs, på vattentjänster i samband med sådan närings- och fritidsverksamhet som ur vattentjänstsynpunkt kan jämföras med bosättning.

Denna lag tillämpas också på avloppshantering av regn- eller smältvatten (*dagvatten*) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden, till den del vattentjänstverket sköter avloppshanteringen. Det som i denna lag föreskrivs om dagvatten gäller också dräneringsvatten.

3 §*Definitioner*

I denna lag avses med

1) *vattentjänster* ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hushållsvatten samt bortledande och behandling av spillvatten,

2) *hushållsvatten* vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt vad som föreskrivs i hälsoskyddslagen (763/1994),

3) *vattentjänstverk* en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster inom ett verksamhetsområde som kommunen har godkänt,

4) *kund* ägaren till eller innehavaren av en fastighet eller någon annan som ingår avtal med vattentjänstverket om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

5) *konsument* en person som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978) och som ingår avtal enligt denna lag med vattentjänstverket,

6) *allmänna leveransvillkor* de allmänna villkor som fogas till avtal om anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

7) *avloppshantering av dagvatten* bortledande av dagvatten och dräneringsvatten i vattentjänstverkets dagvattenavlopp och behandling av detta vatten,

8) *tätort* ett område där det bor åtminstone 200 personer i byggnader som finns nära varandra.

4 §

Myndigheter

Den allmänna styrningen och uppföljningen av verkställigheten av denna lag hör till jord- och skogsbruksministeriets uppgifter.

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är närings-, trafik- och miljöcentralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, var och en av dem inom sitt ansvarsområde.

Konsumentombudsmannen övervakar att villkoren i avtal som avses i 5 kap. är lagenliga med avseende på konsumentskyddet.

5 §

Allmän utveckling av vattentjänster

Kommunen ska, i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område och med dem som levererar vatten till verken och behandlar verkens spillvatten och i samarbete med andra kommuner, utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för att uppfylla denna lags syften samt delta i den regionala övervakningsplaneringen av vattentjänsterna.

7 §

Vattentjänstverkens verksamhetsområden

Verksamhetsområdena för vattentjänstverken inom en kommuns område ska omfatta de områden där det på grund av den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen är nödvändigt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller spillvattnet.

8 §

Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde

Kommunen godkänner verksamhetsområdet för ett vattentjänstverk och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av en anläggning som lämpar

sig för att sköta vattentjänsterna eller, om anläggningen inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört anläggningen. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras ska information om saken ges i tillräcklig utsträckning och tillsynsmyndigheterna ges tillfälle att ge utlåtande samt ägarna till och innehavarna av fastigheter i området ges tillfälle att bli hörda.

Verksamhetsområdet ska vara sådant att

1) vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för, och

2) de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa.

När kommunen godkänner verksamhetsområdet ska den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar bestämma vilka områden som ska omfattas av vattentjänstverkets vattenledningsnät och vilka områden som ska omfattas av verkets spillvattennät. I samband med beslutet om godkännande ska det också ställas upp en målinriktad, med samhällsutvecklingens behov överensstämmande tidsplan för när ledningsnäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.

Verksamhetsområdet, tätorterna inom det och de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvattennätet ska anges på en karta som ska vara allmänt tillgänglig i ett datanät. Information om godkännande av verksamhetsområdet ska ges i tillräcklig utsträckning.

8 a §

Tryggande av vattentjänster vid inskränkning av ett verksamhetsområde

Om kommunen beslutar att inskränka ett vattentjänstverks verksamhetsområde, ska den samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät, men kommer att ligga utanför verksamhetsområdet.

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

Fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp.

En fastighet utanför tätortsbebyggelse behöver dock inte anslutas till vattentjänstverkets vattenledning om

1) fastighetens vattenanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes, och

2) fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven enligt hälsoskyddslagen.

En fastighet utanför tätortsbebyggelse behöver inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om

1) fastighetens avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och bestämmelserna i miljöskyddslagen (86/2000) iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten, eller

2) fastigheten inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledning och behandling av spillvatten från fastigheten.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till vattenledningen eller spillvattenavloppet ansluta en fastighet som på grund av vattenförbrukningen eller på grund av kvaliteten på eller kvantiteten det spillvatten som ska ledas in i spillvattenavloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

11 §

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala miljövårdsmyndigheten beviljar på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för en viss tid, från anslutningsskyldigheten för fastigheter enligt 10 § på de grunder som anges i denna paragraf. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och

ägaren till eller innehavaren av fastigheten ges tillfälle att bli hörda. Den kommunala miljövårdsmyndigheten ska dessutom inhämta utlåtande om befrielsen hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten ska beviljas om

1) anslutningen till ledningsnätet blir oskälig för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak, och

2) befrielsen inte riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna inom vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Utöver det som föreskrivs i 2 mom. förutsätter befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till vattenledning att fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kraven. Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till spillvattenavlopp förutsätter utöver det som föreskrivs i 2 mom. att bortledandet och behandlingen av fastighetens spillvatten kan ordnas i enlighet med kraven i miljöskyddslagen.

12 §

Förbindelsepunkter

Ett vattentjänstverk ska för varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät bestämma förbindelsepunkter som ska finnas i fastighetens omedelbara närhet. Förbindelsepunkternas läge får inte orsaka ägaren till eller innehavaren av fastigheten oskäliga kostnader för anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät.

15 §

Vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet

Vattentjänstverket ska hålla sig informerat om dels de risker som hänför sig till kvantiteten eller kvaliteten på det råvatten som det använder, dels i vilket skick verkets anord-

ningar är. I detta syfte ska verket kontrollera kvantiteten och kvaliteten på det råvatten som det använder, anordningarnas skick och mängden läckvatten i verkets vattenlednings- och avloppsnät. Uppgifterna om ledningsnätets placering ska omvandlas till elektronisk form.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och om kontrollskyldigheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 a §

Tryggande av vattentjänstverkets tjänster i störningssituationer

Vattentjänstverket svarar för att vattentjänsterna för de till verkets ledningsnät anslutna fastigheterna är tillgängliga i störningssituationer. För att trygga tjänsterna ska verket samarbeta med andra vattentjänstverk som är anslutna till samma ledningsnät samt med kommunen, de kommunala tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheterna, avtalsparterna och kunderna.

Vattentjänstverket ska utarbeta och uppdatera en plan för beredskap för störningssituationer och vidta de åtgärder som behövs enligt planen. Verket ska ge in planen till tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheten och kommunen.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om vattentjänstverkets beredskap för störningssituationer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 a kap.

Ordnande och skötsel av avloppshantering av dagvatten

17 a §

Ordnande av avloppshantering av dagvatten

Kommunen kan efter förhandlingar med vattentjänstverket besluta att verket inom det område som fastställs i ett beslut ska ha hand om avloppshantering av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. Avloppshantering är en del av den dagvattenhantering som avses i 103 b § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999).

Det beslut som avses i 1 mom. förutsätter att

1) vattentjänstverket klarar av att sköta avloppshantering av dagvatten på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt, och att

2) de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för avloppshantering blir skäliga och rättvisa.

Beslutet i 1 mom. förutsätter också att kommunen och verket har avtalat om avloppshantering av dagvatten, eller, om det inte finns ett sådant avtal, att avloppshantering av dagvatten inom det område som avses i beslutet sker i enlighet med en detaljplan, dagvattenplan, gatuplan eller plan för ett allmänt område enligt markanvändnings- och bygglagen.

Till beslutet ska fogas en karta som visar de områden där vattentjänstverket har avloppsnät för dagvatten och de områden där nät ska byggas.

17 b §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp

Fastigheter inom det område som enligt kommunens beslut ska omfattas av sådan avloppshantering av dagvatten som vattentjänstverket sköter ska anslutas till verkets dagvattenavlopp.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till dagvattenavloppet ansluta en fastighet som på grund av kvaliteten på eller kvantiteten det dagvatten som ska ledas in i avloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta avloppshanteringen av andra fastigheters dagvatten.

17 c §

Befrielse från anslutning till dagvattenavlopp

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten beviljar fastigheter på ansökan befrielse, aningen tills vidare eller för en viss tid, från skyldigheten att ansluta sig till dagvattenavlopp enligt 17 b §. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och fastighetens ägare eller innehavare ges tillfälle att bli hörda.

Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till dagvattenavlopp ska beviljas om

1) anslutningen till dagvattenavlopp blir oskälig för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för hantering av fastighetens dagvatten, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av sådan avloppshantering av dagvatten som vattentjänstverket sköter eller någon annan motsvarande särskild orsak,

2) befrielsen inte riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av avloppshanteringen av dagvatten inom området i 17 a § där vattentjänstverket ska sköta avloppshanteringen av dagvatten, och

3) dagvattnet från den fastighet som befrias från anslutning kan bortledas på något annat ändamålsenligt sätt.

17 d §

Förbud att leda in dagvatten från fastigheter i spillvattenavlopp

Dagvatten från fastigheter får inte ledas in i vattentjänstverkets spillvattenavlopp.

Om dagvattnet från en fastighet inte bortleds från fastigheten på något annat sätt, kan fastigheten dock anslutas till spillvattenavloppet för bortledning av dagvatten om

1) spillvattenavloppet har byggts före år 2015 och är dimensionerat också för bortledning av dagvatten,

2) det inom området inte finns ett avloppsnät för dagvatten som fastigheten kan anslutas till, och

3) vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt ha hand om det dagvatten som leds in i spillvattenavloppet.

17 e §

Övriga bestämmelser om skötsel av avloppshanteringen av dagvatten

Vid vattentjänstverkets skötsel av avloppshanteringen av dagvatten ska det dessutom iakttas 12, 13, 16 och 17 §.

4 kap.

Vattentjänstverkets ekonomiförvaltning

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska vara sådana att det på lång sikt är möjligt att täcka vattentjänstverkets ny- och reparationsinvesteringar och kostnader. I avgifterna får ingå högst en skälig avkastning på kapitalet.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket ska ta ut bruksavgift för vattentjänsterna. Bruksavgift tas ut enligt kvantiteten vatten som fastigheten använder samt kvantiteten och kvaliteten på det spillvatten som leds bort från fastigheten. Vattentjänstverket kan ta ut bruksavgift också för avloppshantering av dagvatten.

Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och grundavgift samt andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller. Dessa avgifter är av olika storlek i olika områden om detta behövs för att kostnaderna ska rik-

tas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar ska kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta också fastighetens användningsändamål.

19 a §

Ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden

Vattentjänstverket tar hos kommunen ut kostnadmotsvarig ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden som leds in i vattentjänstverkets dagvattenavlopp.

20 §

Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen

I kommunens eller företagets bokföring ska vattentjänsterna avskiljas från de övriga verksamheterna. För vattentjänsterna ska det för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys samt uppges noter till dem. Balansräkningen och resultaträkningen ska upprättas i enlighet med bokföringslagen (1336/1997).

Det som i 1 mom. föreskrivs om avskiljande av vattentjänsterna tillämpas också på avloppshantering av dagvatten i 17 a §.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets spillvatten eller dagvatten.

20 a §

Vattentjänstverkets verksamhetsberättelse

Vattentjänstverket ska upprätta en verksamhetsberättelse i enlighet med bestämmelserna i bokföringslagen. I verksamhetsberättelsen ska i begriplig form återges de bokslutsuppgifter som avses i 20 § samt lämnas uppgifter om nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla uppgifter enligt 1 mom. också när det gäller avloppshantering av dagvatten enligt 17 a §.

Närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 b §

Granskning av bokslutsuppgifter och verksamhetsberättelse

Revisorerna ska granska bokslutsuppgifterna i 20 § och verksamhetsberättelsen i 20 a § som ett led i kommunens eller vattentjänstverkets lagstadgade revision.

20 c §

Publicering av bokslutsuppgifter, verksamhetsberättelse, leveransvillkor och nyckeltal

Vattentjänstverket ska publicera bokslutsuppgifterna i 20 § och verksamhetsberättelsen i 20 a § i ett datanät. Ytterligare ska verket publicera leveransvillkoren och prissättningsgrunderna för vattentjänster samt nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet i datanätet.

20 d §

Informationssystem för vattentjänster

Finlands miljöcentral ska förvalta ett informationssystem för vattentjänster i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna. Finlands miljöcentral tar ut avgift hos vattentjänstverken för att täcka kostnaderna för informationssystemet.

Vattentjänstverket ska till informationssystemet för vattentjänster lämna uppgifter om priserna på sina vattentjänster och grunderna för fastställande av dem samt de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltal för vattentjänsternas effektivitet, kvalitet och lönsamhet.

Bestämmelserna i 1 och 2 om vattentjänstverk gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar vattentjänstverkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om informationssystemet för vattentjänster och de uppgifter som ska lämnas till det får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Avtal om vattentjänster och om avloppshantering av dagvatten

22 §

Allmänna leveransvillkor för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten

De allmänna leveransvillkoren för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska utarbetas så att de är skäliga och rättvisa.

24 §

Uppsägning av avtal

Trots det som bestäms i 1 och 3 mom. får vattentjänstverket säga upp ett i 21 § avsett avtal om anslutning till ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster också när en kunds fastighet utgår ur verkets verksamhetsområde på grund av att detta minskas. Uppsägningen förutsätter att vattentjänstverket eller kommunen tryggar fastighetens vattentjänster så att de inte förleder kunden extra kostnader.

27 §

Fel och prisavdrag

En vattentjänst eller avloppshantering av dagvatten är behäftad med ett fel när vattenkvaliteten eller vattenleveranssättet eller vattentjänstverkets tjänster inte motsvarar det som kan förutsättas utgående från avtalet eller gällande lagstiftning. Vattentjänsten eller avloppshantering av dagvatten är behäftad med ett fel också när den under en sammanhängande period eller upprepade gånger är avbruten, om inte avbrottet beror på sådant normalt reparations- eller underhållsarbete av vattentjänstverkets anordningar som pågår i en sammanhängande, mindre än 12 timmar lång period och som kunden har informerats om i förväg, eller om inte avbrottet annars kan anses vara obetydligt med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet.

Som fel betraktas inte en sådan störning eller ett sådant avbrott i vattentjänstverkets tjänster som orsakas av ett hinder som står utanför vattentjänstverkets påverkningsmöjligheter, som verket skäligen inte kan förutsättas beakta i verksamheten och vars följder verket inte har kunnat undvika eller övervinna trots att det iakttagit all omsorgsfullhet.

Kunden har rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. Yrkandet på prisavdrag ska framställas till vattentjänstverket inom en rimlig tid från det att kunden observerade eller borde ha observerat felet.

Om felet beror på ett över 12 timmar långt sammanhängande avbrott i vattentjänsterna, utgör prisavdraget minst två procent av kundens årliga grund- och bruksavgift. Vattentjänstverket gör prisavdraget från kundens faktura efter att ha konstaterat ett sammanhängande avbrott i vattentjänsterna. Bestämmelserna i detta moment får inte åsidosättas genom avtal till nackdel för kunden när det är fråga om vattentjänster i samband med bosättning.

28 §

Skadestånd

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta skada som genom fel som en vattentjänst eller avloppshantering av dagvatten är behäftad med har förorsakats en person eller egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål. Ett villkor i ett avtal som ingåtts innan skadan visat sig och som begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd med stöd av detta moment är utan verkan.

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta ekonomisk skada som förorsakats en kund genom fel som en vattentjänst eller avloppshantering av dagvatten är behäftad med. Indirekta skador är vattentjänstverket skyldigt att ersätta endast om felet eller skadan beror på vårdslöshet från verkets sida.

32 §

Ändringssökande

— — — — —
Ändring i beslut som en kommunal myndighet har meddelat med stöd av 8 eller 17 a § får sökas genom besvär så som anges i kommunallagen (365/1995). Också tillsynsmyndigheten har besvärsrätt.

— — — — —
Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 20 d § börjar dock gälla vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Inom ett verksamhetsområde som godkänts i enlighet med 8 § i den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har vattentjänstverket hand om avloppshanteringen av dagvatten i enlighet med beslutet om godkännande till dess att kommunen fattar ett beslut enligt 17 a § om avloppshantering av dagvatten.

Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts före ikraftträdandet av denna lag och där verket har vidtagit åtgärder för att sköta vattentjänsterna bestäms fram till den 31 december 2018 fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets vattenledning och avlopp i enlighet med 10 § i den lag som gällde vid ikraftträdandet.

Kommunen ska senast den 31 december 2016 enligt 8 § 4 mom. ange på en karta de verksamhetsområden för vattentjänstverk som godkänts före denna lags ikraftträdande, tätorterna inom dem samt de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvattennätet.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 omvandla uppgifterna om ledningsnätets placering till elektronisk form i enlighet vad som föreskrivs i 15 § 1 mom.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 ha en plan för beredskap för störningssituationer enligt 15 a § 2 mom.

2.

Lag**om ändring av markanvändnings- och bygglagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 182 § 1 mom., 190 § 4 mom. och 204 a §,
 av dem 190 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1441/2006 och 204 a § sådan den lyder i lag 476/2004, samt
fogas till lagen ett nytt 13 a kap., till 183 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. och till 190 §, sådan den delvis lyder delvis ändrad i lagarna 1441/2006, 1129/2008 och 1589/2009, ett nytt 4 mom., varvid det ändrade 4 mom. blir 5 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

13 a kap.

Särskilda bestämmelser om dagvatten

103 a §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på hantering av regn- eller smältvatten (*dagvatten*) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden.

Det som i detta kapitel föreskrivs om dagvatten gäller också dräneringsvatten.

103 b §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *dagvattenhantering* åtgärder för infiltrering, fördröjning, avledande, avloppshantering och behandling av dagvatten,

2) *kommunens dagvattensystem* en helhet av områden och konstruktioner som är avsedda för dagvattenhantering, med undantag för vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om vattentjänster (119/2001), och

3) *verkningsområdet för kommunens dagvattensystem* ett område inom vilket fastigheterna betjänas av kommunens dagvattensystem.

103 c §

Allmänna mål för dagvattenhanteringen

Allmänna mål när det gäller dagvattenhantering är att

1) planmässigt utveckla dagvattenhanteringen särskilt i detaljplaneområden,

2) infiltrera och fördröja dagvattnet på den plats där det ansamlas,

3) förebygga olägenheter och skador som dagvatten orsakar miljön och fastigheter, varvid hänsyn också tas till långsiktiga förändringar i klimatet, och

4) bidra till att dagvatten inte leds in i spillvattenavlopp.

103 d §

Tillsyn

Ett kommunalt kollegialt organ har tillsyn över att bestämmelserna i detta kapitel följs.

På överföring av organets befogenheter tillämpas kommunallagen. Ärenden som gäller

förvaltningstvång och rättelseyrkande får dock inte överföras till en tjänsteinnehavare för att avgöras.

103 e §

Dagvattenhantering på fastigheter

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet ansvarar för hanteringen av fastighetens dagvatten.

103 f §

Bortledande av dagvatten från fastigheter

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet ska leda in fastighetens dagvatten i kommunens dagvattensystem om dagvattnet inte kan infiltreras på fastigheten eller om det inte leds in i vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om vattentjänster.

En av kommunen utsedd myndighet kan på ansökan bevilja befrielse från skyldigheten enligt 1 mom. att leda in dagvattnet från fastigheten i kommunens dagvattensystem om fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ordnar dagvattenhanteringen på lämpligt sätt genom andra åtgärder.

103 g §

Gränspunkt mellan fastighetens dagvattensystem och kommunens dagvattensystem

En av kommunen utsedd myndighet anvisar i fastighetens omedelbara närhet gränspunkter som behövs för att foga ihop fastighetens dagvattensystem med kommunens dagvattensystem och meddelar förelägganden om bortledandet av dagvatten.

103 h §

Fastighetens dagvattensystem

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ansvarar fram till den gränspunkt som avses i 103 g § för fastighetens dagvattensystem samt för de anordningar och konstruktioner som hör till det. Systemet, anordning-

arna och konstruktionerna ska lämpa sig för ändamålet och upprätthålla sunda och säkra förhållanden.

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ska genomföra dagvattenhanteringen på fastigheten så att den passar ihop med kommunens dagvattensystem.

Närmare bestämmelser om fastighetens dagvattensystem och om de anordningar och konstruktioner som hör till dagvattensystemet får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

103 i §

Ordnanande av dagvattenhanteringen i detaljplaneområden

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden. Kommunen kan åta sig att ordna dagvattenhanteringen också i andra områden.

Kommunen ska vid behov vidta åtgärder för att genomföra kommunens dagvattensystem och vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten eller för att hantera dagvattnet på annat sätt.

103 j §

Föreskrifter om dagvattenhantering

Det av kommunen utsedda kollegiala organet får meddela sådana närmare föreskrifter om dagvattenhantering som gäller kommunen eller någon del av den.

När föreskrifterna bereds och utarbetas ska det som i 15 § föreskrivs om beredning och utarbetande av byggnadsordningen iakttas.

Föreskrifterna kan gälla

1) dagvattnets kvantitet och kvalitet, infiltrering, fördröjning och kontroll av dagvattnet samt behandlingen av dagvatten på fastigheterna,

2) anslutningen av fastigheternas dagvattensystem till kommunens dagvattensystem, och

3) andra med dessa jämförbara omständigheter som hänför sig till dagvattenhantering.

Föreskrifterna tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan med rättsverkningar eller i en detaljplan.

103 k §

Föreläggande att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten

Det kollegiala kommunala organet kan meddela en fastighetsägare eller fastighetsinnehavare ett föreläggande att undanröja en olägenhet som orsakas av dagvatten.

Om undanröjandet av en olägenhet som orsakas av dagvatten kräver regleringar som är gemensamma för flera fastigheter, kan det kollegiala kommunala organet på en fastighetsägares initiativ och efter att ha hört de andra fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna meddela föreläggande om bortledandet av dagvatten från fastigheten eller fastigheterna eller om andra åtgärder för dagvattenhantering. Vid samreglering för fastigheter iakttas 164 § 2–4 mom.

Bestämmelser om ändring av det naturliga vattenflödet finns i 165 §, och bestämmelser om dikning finns i 5 kap. i vattenlagen (587/2011).

103 l §

Dagvattenplan

Kommunen godkänner en dagvattenplan vid behov.

I planen anges efter behov infiltrationsområden, våtmarker, diken, avrinningsvägar, rör och pumpstationer samt övriga lösningar och konstruktioner för dagvattenhantering som ingår i kommunens dagvattensystem.

Dagvattenplanen ska utarbetas så att den tar hänsyn till detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden och fyller kraven på funktion, säkerhet och trivsel också vid ökade nederbörds mängder och ökade störtregn. Bestämmelserna i 62 § om växelverkan när planer bereds ska iakttas när dagvattenplanen utarbetas.

103 m §

Genomförande av kommunens dagvattensystem

Kommunen ska se till att kommunens dagvattensystem genomförs i överensstämmelse

med de behov som föranleds av den markanvändning som anges i detaljplanen om kostnaderna för genomförande av dagvattensystemet inte är oskäligen för kommunen eller för fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren.

103 n §

Avgift som kommunen tar ut för dagvattenhantering

Kommunen kan hos ägarna eller innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem ta ut årlig avgift för att täcka de kostnader som dagvattensystemet medfört för kommunen. Kommunen ska anta en taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgiften.

Grunderna för dagvattenavgiften utgörs av kommunens dagvattenhanteringslösningar och fastighetens läge inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem.

103 o §

Uttag av dagvattenavgift

Kommunen ska för betalning av den avgift som avses i 103 n § sända fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren en faktura som upptar avgiftsgrunden, anvisningar för framställande av anmärkning och den för faktureringen ansvariga kommunala myndighetens samt fakturerarens kontaktinformation.

Den avgift som avses i 1 mom. är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren har rätt att inom 14 dagar från det att den faktura som avses i 1 mom. togs emot framställa anmärkning hos den myndighet som framgår av fakturan. Myndigheten ska fatta ett beslut med anledning av anmärkningen och sända en ny faktura till den avgiftsskyldige om avgiften ändras.

182 §

Vite och hot om tvångsutförande

Vidtar någon åtgärder som strider mot bestämmelser som ingår i denna lag eller som utfärdats eller meddelats med stöd av den eller försummar en skyldighet som baserar sig på dem, kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet, i ärenden enligt 13 a kap. det kollegiala organ som kommunen utsett eller Sakerhets- och kemikalieverket i egenskap av marknadstillsynsmyndighet genom sitt beslut ålägga den som tredsas att inom utsatt tid rätta till det som gjorts eller försumrats.

183 §

Inspektionsrätt

I dagvattenärenden enligt 13 a kap. tillkommer de i 1 och 2 mom. avsedda befogenheterna det kollegiala organ som kommunen utsett.

190 §

Sökande av ändring i andra beslut av en myndighet

Helsingfors den 16 januari 2014

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPILAINEN

Det som bestäms i 3 mom. iakttas också i ärenden som gäller beslut som en av kommunal myndighet har fattat med stöd av 103 j, 103 k och 103 l §.

I beslut av förvaltningsdomstolen som gäller bygglov, gatuplan eller dagvattenplan får ändring inte sökas genom besvär till den del ärendet har avgjorts i en lagakraftvunnen detaljplan.

204 a §

Utförande av arbeten som orsakas av planläggning, tomtindelning och dagvattenplan

Ägare till och innehavare av tomter eller andra fastigheter är skyldiga att tillåta att arbeten som orsakas av planläggning, tomtindelning eller utarbetande av en dagvattenplan utförs på deras område. Märken som placerats ut vid förrättningen får inte utan tillstånd avlägsnas, flyttas eller skadas. Om inte märkena avses bli utplacerade endast för en kortare tid, ska de i mån av möjlighet placeras på en byggnad eller ett stängsel eller på marken så att de inte medför olägenhet för det normala nyttjandet av fastigheten och inte heller förfular miljön på ett sätt som kan undvikas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Jord- och skogsbruksminister *Jari Koskinen*

*Bilagor
Parallelltext*

1.

Lag

om ändring av lagen om vattentjänster

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om vattentjänster (119/2001) 2—5, 7, 8, 10—12 och 15 §, rubriken för 4 kap., 18 § 1 mom., 19 och 20 §, rubriken för 5 kap., 22 och 27 §, 28 § 1 och 2 mom. och 32 § 3 mom.,
av dem 4 och 11 § sådana de lyder i lag 1488/2009, samt
fogas till lagen nya 8 a och 15 a §, ett nytt 3 a kap. och nya 20 a—20 d § samt till 24 § ett nytt 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning samt, om inte något annat bestäms, på *sådana* vattentjänster i samband med närings- och fritidsverksamhet som kan jämföras med *vattentjänster i samband* med bosättning.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) vattentjänster *vattenförsörjning*, dvs. ledande, behandling och leverans av vatten för

Föreslagen lydelse

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på vattentjänster i samband med bosättning samt, om inte något annat *föreskrivs*, på vattentjänster i samband med *sådan* närings- och fritidsverksamhet som *ur vattentjänstsynpunkt* kan jämföras med bosättning.

*Denna lag tillämpas också på avloppshantering av regn- eller smältvatten (**dagvatten**) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden, till den del vattentjänstverket sköter avloppshanteringen. Det som i denna lag föreskrivs om dagvatten gäller också dräneringsvatten.*

3 §

Definitioner

I denna lag avses med
1) **vattentjänster** ledande, behandling och leverans av vatten för användning som hus-

användning som hushållsvatten, samt *avloppshantering, dvs. avledande* och behandling av avloppsvatten, *dagvatten och dräneringsvatten,*

2) hushållsvatten vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt vad som bestäms i hälsoskyddslagen (763/1994),

3) vattentjänstverk en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster,

4) *vattentjänstverkets verksamhetsområde* det område där ett vattentjänstverk sköter vattentjänsterna i enlighet med vad som bestäms i denna lag,

5) kund ägaren eller innehavaren av en fastighet eller någon annan som ingår avtal med vattentjänstverket om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

6) konsument en person som avses i 1 kap. 4 § konsumentskyddslagen (38/1978) och som ingår avtal enligt denna lag med vattentjänstverket,

7) allmänna leveransvillkor de allmänna villkor som fogas till avtal om anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster.

4 § (22.12.2009/1488)

Tillsynsmyndigheter

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är närings-, trafik- och miljöcentralen *samt* den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

hållsvatten samt *bortledande* och behandling av *spillvatten,*

2) ***hushållsvatten*** vatten som är avsett för mänsklig konsumtion enligt vad som *föreskrivs* i hälsoskyddslagen (763/1994),

3) ***vattentjänstverk*** en inrättning som sköter ett samhälles vattentjänster *inom ett verksamhetsområde som kommunen har godkänt,*

4) ***kund*** ägaren *till* eller innehavaren av en fastighet eller någon annan som ingår avtal med vattentjänstverket om anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät eller om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

5) ***konsument*** en person som avses i 1 kap. 4 § i konsumentskyddslagen (38/1978) och som ingår avtal enligt denna lag med vattentjänstverket,

6) ***allmänna leveransvillkor*** de allmänna villkor som fogas till avtal om anslutning till vattentjänstverkets ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster,

7) ***avloppshantering av dagvatten*** *bortledande av dagvatten och dräneringsvatten i vattentjänstverkets dagvattenavlopp och behandling av detta vatten,*

8) ***tätort*** ett område där det bor åtminstone 200 personer i byggnader som finns nära varandra.

4 §

Myndigheter

Den allmänna styrningen och uppföljningen av verkställigheten av denna lag hör till jord- och skogsbruksministeriets uppgifter.

Tillsynsmyndigheter enligt denna lag är närings-, trafik- och miljöcentralen, den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten, *var och en av dem inom sitt ansvarsområde.*

Konsumentombudsmannen övervakar att villkoren i avtal som avses i 5 kap. är lagenliga med avseende på konsumentskyddet.

5 §

Allmän utveckling av vattentjänster

Kommunen skall utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen för uppfyllande av denna lags syften samt delta i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna.

Kommunen skall i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område utarbeta och uppdatera sådana planer för utvecklande av vattentjänsterna som täcker dess område. När kommunen utarbetar utvecklingsplaner skall den samarbeta med andra kommuner i tillräcklig utsträckning.

I utvecklingsplanen skall särskild uppmärksamhet ägnas ordnandet av vattentjänsterna i områden för vilka finns en gällande general- eller detaljplan enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999) eller för vilka det är aktuellt att utarbeta en general- eller detaljplan samt i områden som omfattas av miljöskyddsföreskrifter som har utfärdats med stöd av 19 § miljöskyddslagen (86/2000).

7 §

Vattentjänstverkens verksamhetsområden

Verksamhetsområdena för vattentjänstverken inom en kommuns område skall omfatta de områden där det är nödvändigt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller avlopp *på grund av storleken eller beskaffenheten av bosättningen eller av närings- och fritidsverksamhet som beträffande vattentjänster kan jämföras med bosättning.*

8 §

Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde

Kommunen godkänner verksamhetsområ-

5 §

Allmän utveckling av vattentjänster

Kommunen *ska, i samarbete med vattentjänstverken inom sitt område och med dem som levererar vatten till verken och behandlar verkens spillvatten och i samarbete med andra kommuner,* utveckla vattentjänsterna inom sitt område i överensstämmelse med samhällsutvecklingen *för att uppfylla* denna lags syften samt delta i den regionala översiktsplaneringen av vattentjänsterna.

7 §

Vattentjänstverkens verksamhetsområden

Verksamhetsområdena för vattentjänstverken inom en kommuns område *ska* omfatta de områden där det *på grund av den faktiska eller den planerade samhällsutvecklingen* är nödvändigt att ansluta fastigheterna till vattentjänstverkets vattenledning eller *spillvattenavlopp.*

8 §

Godkännande av ett vattentjänstverks verksamhetsområde

Kommunen godkänner verksamhetsområ-

det för ett vattentjänstverk *inom sitt område* och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av vattentjänstverket eller, om verket inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört verket. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras skall utlåtande inhämtas hos tillsynsmyndigheten, och ägarna och innehavarna av fastigheter i området skall ges tillfälle att bli hörda.

Verksamhetsområdet skall vara sådant att verket kan anses vara kapabelt att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för.

När kommunen godkänner verksamhetsområdet skall den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar fastställa de områden som skall omfattas av vattentjänstverkets vattenledningsnät samt de områden som skall omfattas av verkets avloppsnät. I samband med beslutet om godkännande skall också fastställas en målinriktad tidtabell för när ledningsnäten skall anläggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.

det för ett vattentjänstverk och ändrar vid behov det godkända verksamhetsområdet på framställning av *en anläggning som lämpar sig för att sköta vattentjänsterna* eller, om *anläggningen* inte har gjort en sådan framställning, efter att ha hört *anläggningen*. Innan verksamhetsområdet godkänns eller ändras *ska information om saken ges i tillräcklig utsträckning och tillsynsmyndigheterna ges tillfälle att ge utlåtande samt ägarna till och innehavarna av fastigheter i området ges tillfälle att bli hörda.*

Verksamhetsområdet *ska* vara sådant att

1) *vattentjänstverket klarar av att på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt sköta de vattentjänster som det ansvarar för, och*

2) *de avgifter för vattentjänster som tas ut för att täcka kostnaderna för vattentjänsterna blir skäliga och rättvisa.*

När kommunen godkänner verksamhetsområdet *ska* den med beaktande av behoven av vattentjänster i verksamhetsområdets olika delar *bestämma vilka* områden som *ska* omfattas av vattentjänstverkets vattenledningsnät *och vilka* områden som *ska* omfattas av verkets *spillvattennät*. I samband med beslutet om godkännande *ska det också ställas upp en målinriktad, med samhällsutvecklingens behov överensstämmande tidsplan för när ledningsnäten ska byggas i de olika delarna av verksamhetsområdet.*

Verksamhetsområdet, tätorterna inom det och de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvattennätet ska anges på en karta som ska vara allmänt tillgänglig i ett datanät. Information om godkännande av verksamhetsområdet ska ges i tillräcklig utsträckning.

8 a §

Tryggande av vattentjänster vid inskränkning av verksamhetsområde

Om kommunen beslutar att inskränka ett vattentjänstverks verksamhetsområde, ska den samtidigt besluta hur vattentjänsterna ska tryggas för de fastigheter som är anslutna till verkets ledningsnät, men kommer att ligga utanför verksamhetsområdet.

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

En fastighet som är belägen inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde skall anslutas till verkets vattenledning och avlopp. *Fastigheten behöver dock inte anslutas till avlopp för avledande av dagvatten och dräneringsvatten, om området saknar ett särskilt ledningsnät för ändamålet och dagvatten och dräneringsvatten i övrigt kan avlägsnas från fastigheten på ett ändamålsenligt sätt.*

Utan hinder av 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till sin vattenledning eller sitt avlopp ansluta en fastighet som på grund av sin vattenförbrukning eller beskaffenheten eller mängden av det avloppsvatten som skall ledas in i avloppet skulle försvåra verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

11 § (22.12.2009/1488)

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala miljövårdsmyndigheten

10 §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets ledningsnät

Fastigheterna inom ett vattentjänstverks verksamhetsområde ska anslutas till verkets vattenledning och spillvattenavlopp.

En fastighet utanför tätortsbebyggelse behöver dock inte anslutas till vattentjänstverkets vattenledning om

1) fastighetens vattenanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes, och

2) fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kvalitetskraven enligt hälsoskyddslagen.

En fastighet utanför tätortsbebyggelse behöver inte anslutas till vattentjänstverkets spillvattenavlopp om

1) fastighetens avloppsanordningar har byggts innan vattentjänstverkets verksamhetsområde godkändes och bestämmelserna i miljöskyddslagen (86/2000) iakttas vid bortledande och behandling av spillvatten från fastigheten, eller

2) fastigheten inte har någon vattenklosett och bestämmelserna i miljöskyddslagen iakttas vid bortledande och behandling av spillvatten från fastigheten.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till vattenledningen eller spillvattenavloppet ansluta en fastighet som på grund av vattenförbrukningen eller på grund av kvaliteten på eller kvantiteten det spillvatten som ska ledas in i spillvattenavloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta vattentjänsterna för andra fastigheter.

11 §

Befrielse från anslutningsskyldigheten

Den kommunala miljövårdsmyndigheten

beviljar på ansökan *fastigheter* befrielse från anslutningsskyldigheten enligt 10 § på de grunder som bestäms i denna paragraf. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och ägaren eller innehavaren av fastigheten *samt närings-, trafik- och miljöcentralen* ges tillfälle att bli hörda. Den kommunala miljö- och hälsoskyddsmyndigheten ska dessutom inhämta utlåtande om befrielsen hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten ska beviljas, om

1) anslutningen till ledningsnätet skulle bli oskälig för ägaren eller innehavaren av fastigheten med beaktande av kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak,

2) befrielsen inte äventyrar ekonomiska och ändamålsenliga vattentjänster inom vattentjänstverkets verksamhetsområde,

3) och dessutom

a) en fastighet som befrias från anslutning till vattenledning förfogar över tillräckligt med hushållsvatten som uppfyller kraven, eller

b) det på en fastighet som befrias från anslutning till avlopp är möjligt att ordna uppsamlingen och behandlingen av avloppsvatten så att varken sanitär olägenhet eller förorening av miljön uppkommer, eller

c) det på en fastighet som befrias från anslutning till ett avlopp för avledande av dagvatten och dräneringsvatten är möjligt att avlägsna dagvatten och dräneringsvatten från fastigheten på något annat ändamålsenligt sätt.

beviljar på ansökan befrielse, *antingen tills vidare eller för en viss tid*, från anslutningsskyldigheten *för fastigheter* enligt 10 § på de grunder som *anges* i denna paragraf. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och ägaren *till* eller innehavaren *av* fastigheten ges tillfälle att bli hörda. Den kommunala miljö- och hälsoskyddsmyndigheten ska dessutom inhämta utlåtande om befrielsen hos den kommunala hälsoskyddsmyndigheten.

Befrielse från anslutningsskyldigheten ska beviljas om

1) anslutningen till ledningsnätet *blir* oskälig för *fastighetens ägare eller innehavare* med beaktande av *kostnaderna för byggande av fastighetens vatten- och avloppsanordningar*, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av vattentjänstverkets tjänster eller någon annan motsvarande särskild orsak, *och*

2) befrielsen inte *riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av vattentjänsterna* inom vattentjänstverkets verksamhetsområde.

Utöver det som föreskrivs i 2 mom. förutsätter befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till vattenledning att fastigheten har tillgång till en tillräcklig mängd hushållsvatten som uppfyller kraven. Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till spillvattenavlopp förutsätter utöver det som föreskrivs i 2 mom. att bortledandet och behandlingen av fastighetens spillvatten kan ordnas i enlighet med kraven i miljöskyddslagen.

12 §

Förbindelsepunkter

Ett vattentjänstverk skall för varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät bestämma förbindelsepunkter som skall vara belägna i fastighetens omedelbara närhet.

15 §

Vattentjänstverkets kontrollskyldigheter

Vattentjänstverket skall kontrollera mängden av och kvaliteten på det råvatten som det använder samt vattensvinnet i verkets ledningsnät.

Vad som bestäms i 1 mom. gäller också den som levererar vatten till ett vattentjänstverk.

12 §

Förbindelsepunkter

Ett vattentjänstverk *ska* för varje fastighet som ansluts till verkets ledningsnät bestämma förbindelsepunkter som *ska finnas* i fastighetens omedelbara närhet. *Förbindelsepunkternas läge får inte orsaka ägaren till eller innehavaren av fastigheten oskäliga kostnader för anslutning av fastigheten till verkets ledningsnät.*

15 §

*Vattentjänstverkets **skyldighet att hålla sig informerat och kontrollskyldighet***

Vattentjänstverket ska hålla sig informerat om dels de risker som hänför sig till kvantiteten eller kvaliteten på det råvatten som det använder, dels i vilket skick verkets anordningar är. I detta syfte ska verket kontrollera kvantiteten och kvaliteten på det råvatten som det använder, anordningarnas skick och mängden läckvatten i verkets vattenlednings- och avloppsnät. Uppgifterna om ledningsnätens placering ska omvandlas till elektronisk form.

Bestämmelserna i 1 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om vattentjänstverkets skyldighet att hålla sig informerat och om kontrollskyldigheten får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 a §

Tryggande av vattentjänstverkets tjänster i störningssituationer

Vattentjänstverket svarar för att vattentjänsterna för de till verkets ledningsnät anslutna fastigheterna är tillgängliga i störningssituationer. För att trygga tjänsterna ska verket samarbeta med andra vattentjänstverk som är anslutna till samma ledningsnät samt med kommunen, de kommunala tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheterna, avtalsparterna och kunderna.

Vattentjänstverket ska utarbeta och uppdatera en plan för beredskap för störningssituationer och vidta de åtgärder som behövs enligt planen. Verket ska ge in planen till tillsynsmyndigheterna, räddningsmyndigheten och kommunen.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar verkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om vattentjänstverkets beredskap för störningssituationer får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 a kap.

Ordnande och skötsel av avloppshantering av dagvatten

17 a §

Ordnande av avloppshantering av dagvatten

Kommunen kan efter förhandlingar med vattentjänstverket besluta att verket inom det område som fastställs i ett beslut ska ha hand om avloppshanteringen av dagvatten i överensstämmelse med samhällsutvecklingens behov. Avloppshanteringen är en del av den dagvattenhantering som avses i 103 b § i markanvändnings- och bygglagen (132/1999).

Det beslut som avses i 1 mom. förutsätter att

1) vattentjänstverket klarar av att sköta avloppshanteringen av dagvatten på ett ekonomiskt och ändamålsenligt sätt, och att

2) de avgifter som tas ut för att täcka kostnaderna för avloppshanteringen blir skäliga och rättvisa.

Beslutet i 1 mom. förutsätter också att kommunen och verket har avtalat om avloppshanteringen av dagvatten, eller, om det inte finns ett sådant avtal, att avloppshanteringen av dagvatten inom det område som avses i beslutet sker i enlighet med en detaljplan, dagvattenplan, gatuplan eller plan för ett allmänt område enligt markanvändnings- och bygglagen.

Till beslutet ska fogas en karta som visar de områden där vattentjänstverket har av-

loppsnät för dagvatten och de områden där nät ska byggas.

17 b §

Anslutning av fastigheter till vattentjänstverkets dagvattenavlopp

Fastigheter inom det område som enligt kommunens beslut ska omfattas av sådan avloppshantering av dagvatten som vattentjänstverket sköter ska anslutas till verkets dagvattenavlopp.

Trots det som föreskrivs i 1 mom. får vattentjänstverket vägra att till dagvattenavloppet ansluta en fastighet som på grund av kvaliteten på eller kvantiteten det dagvatten som ska ledas in i avloppet försvårar verkets verksamhet eller dess förutsättningar att på ett tillfredsställande sätt sköta avloppshanteringen av andra fastigheters dagvatten.

17 c §

Befrielse från anslutning till dagvattenavlopp

Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten beviljar fastigheter på ansökan befrielse, antingen tills vidare eller för en viss tid, från skyldigheten att ansluta sig till dagvattenavlopp enligt 17 b §. Innan befrielse beviljas ska vattentjänstverket och fastighetens ägare eller innehavare ges tillfälle att bli hörda.

Befrielse från skyldigheten att ansluta fastigheten till dagvattenavlopp ska beviljas om

1) anslutningen till dagvattenavlopp blir oskälig för fastighetens ägare eller innehavare med beaktande av kostnaderna för hantering av fastighetens dagvatten, kostnaderna för anslutningen, det obetydliga behovet av sådan avloppshantering av dagvatten som vattentjänstverket sköter eller någon annan motsvarande särskild orsak,

2) befrielsen inte riskerar en ekonomisk och ändamålsenlig skötsel av avloppshanteringen av dagvatten inom området i 17 a § där vattentjänstverket ska sköta avloppshanteringen av dagvatten, och

3) dagvattnet från den fastighet som befrias från anslutning kan bortledas på något annat ändamålsenligt sätt.

17 d §

*Förbud att leda in dagvatten från fastigheter
i spillvattenavlopp*

*Dagvatten från fastigheter får inte ledas in
i vattentjänstverkets spillvattenavlopp.*

*Om dagvattnet från en fastighet inte bort-
leds från fastigheten på något annat sätt, kan
fastigheten dock anslutas till spillvattenav-
loppet för bortledning av dagvatten om*

*1) spillvattenavloppet har byggts före år
2015 och är dimensionerat också för bortle-
dande av dagvatten,*

*2) det inom området inte finns ett avlopps-
nät för dagvatten som fastigheten kan anslu-
tas till, och*

*3) vattentjänstverket klarar av att på ett
ekonomiskt och ändamålsenligt sätt ha hand
om det dagvatten som leds in i spillvattenav-
loppet.*

17 e §

*Övriga bestämmelser om skötsel av avlopps-
hanteringen av dagvatten*

*Vid vattentjänstverkets skötsel av avlopps-
hanteringen av dagvatten ska det dessutom
iaktta 12, 13, 16 och 17 §.*

4 kap.

Avgifter och kostnader för vattentjänster

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster skall vara så-
dana att det på lång sikt är möjligt att täcka
vattentjänstverkets investeringar och kostna-
der. I avgifterna får ingå högst en skälig av-
kastning på kapitalet.

4 kap.

Vattentjänstverkets ekonomiförvaltning

18 §

Allmänna avgiftsgrunder

Avgifterna för vattentjänster och avlopps-
hantering av dagvatten ska vara sådana att
det på lång sikt är möjligt att täcka vatten-
tjänstverkets ny- och reparationsinvestering-
ar och kostnader. I avgifterna får ingå högst
en skälig avkastning på kapitalet.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket skall ta ut bruksavgift för vattentjänsterna. Bruksavgift tas ut på grundval av mängden vatten som fastigheten använder och mängden och beskaffenheten av det avloppsvatten som avleds från fastigheten.

Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och grundavgift samt andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller. Dessa avgifter kan vara av olika storlek i olika områden, om det behövs för att kostnaderna skall inriktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar skall kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta också fastighetens användningsändamål.

19 §

Avgifter

Vattentjänstverket *ska* ta ut bruksavgift för vattentjänsterna. Bruksavgift tas ut *enligt kvantiteten* vatten som fastigheten använder *samt kvantiteten och kvaliteten på det spillvatten som leds bort från fastigheten. Vattentjänstverket kan ta ut bruksavgift också för avloppshantering av dagvatten.*

Dessutom kan verket ta ut anslutningsavgift och grundavgift samt andra avgifter för de tjänster som verket tillhandahåller. Dessa avgifter *är* av olika storlek i olika områden om *detta* behövs för att kostnaderna *ska* riktas rätt eller för att principen om förorenarens ansvar *ska* kunna genomföras eller av något annat motsvarande skäl. I storleken av anslutningsavgiften är det möjligt att beakta också fastighetens användningsändamål.

19 a §

Ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden

Vattentjänstverket tar hos kommunen ut kostnads motsvarig ersättning för avloppshantering av dagvatten från allmänna områden som leds in i vattentjänstverkets dagvattenavlopp.

20 §

Kommunala vattentjänstverks bokföring

Ett kommunalt vattentjänstverks bokföring skall vara åtskild i kommunens bokföring, och verket skall upprätta ett separat bokslut för varje räkenskapsperiod.

20 §

Avskiljande av vattentjänsterna i bokföringen

I kommunens eller företagets bokföring ska vattentjänsterna avskiljas från de övriga verksamheterna. För vattentjänsterna ska det för varje räkenskapsperiod upprättas balansräkning, resultaträkning och finansieringsanalys samt uppges noter till dem. Balansräkningen och resultaträkningen ska upprättas i enlighet med bokföringslagen (1336/1997).

Det som i 1 mom. föreskrivs om avskiljande av vattentjänsterna tillämpas också på avloppshanteringen av dagvatten i 17 a §.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller också anläggningar som levererar vatten till ett

vattentjänstverk eller behandlar verkets spillvatten eller dagvatten.

20 a §

Vattentjänstverkets verksamhetsberättelse

Vattentjänstverket ska upprätta en verksamhetsberättelse i enlighet med bestämmelserna i bokföringslagen. I verksamhetsberättelsen ska i begriplig form återges de bokslutsuppgifter som avses i 20 § samt lämnas uppgifter om nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet.

Verksamhetsberättelsen ska innehålla uppgifter enligt 1 mom. också när det gäller avloppshantering av dagvatten enligt 17 a §.

Närmare bestämmelser om verksamhetsberättelsens innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

20 b §

Granskning av bokslutsuppgifter och verksamhetsberättelse

Revisorerna ska granska bokslutsuppgifterna i 20 § och verksamhetsberättelsen i 20 a § som ett led i kommunens eller vattentjänstverkets lagstadgade revision.

20 c §

Publicering av bokslutsuppgifter, verksamhetsberättelse, leveransvillkor och nyckeltal

Vattentjänstverket ska publicera bokslutsuppgifterna i 20 § och verksamhetsberättelsen i 20 a § i ett datanät. Ytterligare ska verket publicera leveransvillkoren och prissättningsgrunderna för vattentjänster samt nyckeltal för vattentjänsternas prisnivå, effektivitet, kvalitet och lönsamhet i datanätet.

20 d §

Informationssystem för vattentjänster

Finlands miljöcentral ska förvalta ett informationssystem för vattentjänster i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna. Finlands miljöcentral tar ut avgift hos

vattentjänstverken för att täcka kostnaderna för informationssystemet.

Vattentjänstverket ska till informationssystemet för vattentjänster lämna uppgifter om priserna på sina vattentjänster och grunderna för fastställande av dem samt de uppgifter som behövs för uträkning av nyckeltal för vattentjänsternas effektivitet, kvalitet och lönsamhet.

Bestämmelserna i 1 och 2 om vattentjänstverk gäller också anläggningar som levererar vatten till ett vattentjänstverk eller behandlar vattentjänstverkets avloppsvatten.

Närmare bestämmelser om informationssystemet för vattentjänster och de uppgifter som ska lämnas till det får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Avtal om vattentjänster

22 §

Allmänna leveransvillkor för vattentjänster

De allmänna leveransvillkoren för vattentjänster skall utarbetas så att de är skäliga och rättvisa.

Konsumentombudsmannen övervakar att de allmänna leveransvillkoren för vattentjänster är lagenliga med avseende på konsumentskyddet.

24 §

Uppsägning av avtal

5 kap.

Avtal om vattentjänster och om avloppshantering av dagvatten

22 §

Allmänna leveransvillkor för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten

De allmänna leveransvillkoren för vattentjänster och avloppshantering av dagvatten ska utarbetas så att de är skäliga och rättvisa.

24 §

Uppsägning av avtal

Trots det som bestäms i 1 och 3 mom. får vattentjänstverket säga upp ett i 21 § avsett avtal om anslutning till ledningsnät samt om tillhandahållande och anlitande av verkets tjänster också när en kunds fastighet utgår ur verkets verksamhetsområde på grund av att detta minskas. Uppsägningen förutsätter att vattentjänstverket eller kommunen tryggar fastighetens vattentjänster så att de inte förleder kunden extra kostnader.

27 §

Fel och prisavdrag

Vattentjänsten är behäftad med ett fel, när vattenkvaliteten eller vattenleveranssättet eller vattentjänstverkets tjänster inte motsvarar det som kan förutsättas utgående från avtalet eller gällande lagstiftning. Vattentjänsten är behäftad med ett fel också när den kontinuerligt eller upprepade gånger är avbruten, om inte avbrottet kan anses vara ringa med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet.

Kunden har rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. *Om felet beror på ett avbrott i vattentjänsten, utgör prisavdraget en sådan andel av den årliga grundavgiften som motsvarar minst två veckor.* Yrkandet på prisavdrag skall framställas till vattentjänstverket inom en rimlig tid från det att kunden observerade eller borde ha observerat felet.

27 §

Fel och prisavdrag

En vattentjänst eller avloppshanteringen av dagvatten är behäftad med ett fel när vattenkvaliteten eller vattenleveranssättet eller vattentjänstverkets tjänster inte motsvarar det som kan förutsättas utgående från avtalet eller gällande lagstiftning. Vattentjänsten eller avloppshanteringen av dagvatten är behäftad med ett fel också när den under en sammanhängande period eller upprepade gånger är avbruten, om inte avbrottet beror på sådant normalt reparations- eller underhållsarbete av vattentjänstverkets anordningar som pågår i en sammanhängande, mindre än 12 timmar lång period och som kunden har informerats om i förväg, eller om inte avbrottet annars kan anses vara obetydligt med beaktande av skälen till och förhållandena under avbrottet.

Som fel betraktas inte en sådan störning eller ett sådant avbrott i vattentjänstverkets tjänster som orsakas av ett hinder som står utanför vattentjänstverkets påverkningsmöjligheter, som verket skäligen inte kan förutsättas beakta i verksamheten och vars följderna verket inte har kunnat undvika eller övervinna trots att det iakttagit all omsorgsfullhet.

Kunden har rätt till ett prisavdrag som motsvarar felet. Yrkandet på prisavdrag ska framställas till vattentjänstverket inom en rimlig tid från det att kunden observerade eller borde ha observerat felet.

Om felet beror på ett över 12 timmar långt sammanhängande avbrott i vattentjänsterna, utgör prisavdraget minst två procent av kundens årliga grund- och bruksavgift. Vattentjänstverket gör prisavdraget från kundens faktura efter att ha konstaterat ett sammanhängande avbrott i vattentjänsterna. Bestämmelserna i detta moment får inte åsidosättas genom avtal till nackdel för kunden när det är fråga om vattentjänster i samband med bosättning.

28 §

Skadestånd

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta skada som genom fel som vattentjänsterna är behäftade med har åsamkats en person eller egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål. Ett villkor i ett avtal som ingåtts innan skadan visat sig och som begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd med stöd av detta moment är utan verkan.

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta ekonomisk skada som åsamkas en kund genom fel som vattentjänsterna är behäftade med. Indirekta skador är vattentjänstverket skyldigt att ersätta endast om felet eller skadan beror på vårdslöshet från verkets sida.

32 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som en kommunal myndighet har meddelat med stöd av 8 § får sökas genom besvär så som anges i kommunallagen (365/1995). Också tillsynsmyndigheten har besvärsrätt.

28 §

Skadestånd

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta skada som genom fel som en vattentjänst *eller avloppshanteringen av dagvatten* är behäftad med har *förorsakats* en person eller egendom som är avsedd för enskild användning eller konsumtion och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål. Ett villkor i ett avtal som ingåtts innan skadan visat sig och som begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd med stöd av detta moment är utan verkan.

Vattentjänstverket är skyldigt att ersätta ekonomisk skada som *förorsakas* en kund genom fel som *en vattentjänst eller avloppshanteringen av dagvatten* är behäftad med. Indirekta skador är vattentjänstverket skyldigt att ersätta endast om felet eller skadan beror på vårdslöshet från verkets sida.

32 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som en kommunal myndighet har meddelat med stöd av 8 *eller 17 a* § får sökas genom besvär så som anges i kommunallagen (365/1995). Också tillsynsmyndigheten har besvärsrätt.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 20 d § börjar dock gälla vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

Inom ett verksamhetsområde som godkänts i enlighet med 8 § i den lag som gällde vid ikraftträdandet av denna lag har vattentjänstverket hand om avloppshanteringen av dagvatten i enlighet med beslutet om godkännande till dess att kommunen fattar ett beslut enligt 17 a § om avloppshantering av dagvatten.

Inom ett sådant verksamhetsområde för ett vattentjänstverk som godkänts före ikraftträdandet av denna lag och där verket har vidtagit åtgärder för att sköta vattentjänsterna

bestäms fram till den 31 december 2018 fastigheternas skyldighet att ansluta sig till verkets vattenledning och avlopp i enlighet med 10 § i den lag som gällde vid ikraftträdandet.

Kommunen ska senast den 31 december 2016 enligt 8 § 4 mom. ange på en karta de verksamhetsområden för vattentjänstverk som godkänts före denna lags ikraftträdande, tätorterna inom dem samt de områden som ska omfattas av vattenledningsnätet respektive spillvattennätet.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 omvandla uppgifterna om ledningsnätens placering till elektronisk form i enlighet vad som föreskrivs i 15 § 1 mom.

Vattentjänstverken ska senast den 31 december 2016 ha en plan för beredskap för störningssituationer enligt 15 a § 2 mom.

2.

Lag

om ändring av markanvändnings- och bygglagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 182 § 1 mom., 190 § 4 mom. och 204 a §,
av dem 190 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1441/2006 och 204 a § sådan den lyder i lag 476/2004, samt
fogas till lagen ett nytt 13 a kap., till 183 § ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. och till 190 §, sådan den delvis lyder delvis ändrad i lagarna 1441/2006, 1129/2008 och 1589/2009, ett nytt 4 mom., varvid det ändrade 4 mom. blir 5 mom. och det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

13 a kap.

Särskilda bestämmelser om dagvatten

103 a §

Tillämpningsområde

*Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på hantering av regn- eller smältvatten (**dagvatten**) som ansamlas på markytan och på byggnadstak eller andra ytor i bebyggda områden.*

Det som i detta kapitel föreskrivs om dagvatten gäller också dräneringsvatten.

103 b §

Definitioner

I denna lag avses med

1) **dagvattenhantering** åtgärder för infiltrering, fördröjning, avledande, avloppshantering och behandling av dagvatten,

2) **kommunens dagvattensystem** en helhet av områden och konstruktioner som är avsedda för dagvattenhantering, med undantag för vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om vattentjänster (119/2001), och

3) *verkningsområdet för kommunens dagvattensystem* ett område inom vilket fastigheterna betjänas av kommunens dagvattensystem.

103 c §

Allmänna mål för dagvattenhanteringen

Allmänna mål när det gäller dagvattenhantering är att

1) *planmässigt utveckla dagvattenhanteringen särskilt i detaljplaneområden,*

2) *infiltrera och fördröja dagvattnet på den plats där det ansamlas,*

3) *förebygga olägenheter och skador som dagvatten orsakar miljön och fastigheter, varvid hänsyn också tas till långsiktiga förändringar i klimatet, och*

4) *bidra till att dagvatten inte leds in i spillvattenavlopp.*

103 d §

Tillsyn

Ett kommunalt kollegialt organ har tillsyn över att bestämmelserna i detta kapitel följs.

På överföring av organets befogenheter tillämpas kommunallagen. Ärenden som gäller förvaltnings tvång och rättelseyrkande får dock inte överföras till en tjänsteinnehavare för att avgöras.

103 e §

Dagvattenhantering på fastigheter

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet ansvarar för hanteringen av fastighetens dagvatten.

103 f §

Bortledande av dagvatten från fastigheter

Ägaren till eller innehavaren av en fastighet ska leda in fastighetens dagvatten i kommunens dagvattensystem om dagvattnet inte kan infiltreras på fastigheten eller om det inte leds in i vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten som avses i 17 a § i lagen om

vattentjänster.

En av kommunen utsedd myndighet kan på ansökan bevilja befrielse från skyldigheten enligt 1 mom. att leda in dagvattnet från fastigheten i kommunens dagvattensystem om fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ordnar dagvattenhanteringen på lämpligt sätt genom andra åtgärder.

103 g §

Gränspunkt mellan fastighetens dagvattensystem och kommunens dagvattensystem

En av kommunen utsedd myndighet anvisar i fastighetens omedelbara närhet gränspunkter som behövs för att foga ihop fastighetens dagvattensystem med kommunens dagvattensystem och meddelar förelägganden om bortledandet av dagvatten.

103 h §

Fastighetens dagvattensystem

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ansvarar fram till den gränspunkt som avses i 103 g § för fastighetens dagvattensystem samt för de anordningar och konstruktioner som hör till det. Systemet, anordningarna och konstruktionerna ska lämpa sig för ändamålet och upprätthålla sunda och säkra förhållanden.

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren ska genomföra dagvattenhanteringen på fastigheten så att den passar ihop med kommunens dagvattensystem.

Närmare bestämmelser om fastighetens dagvattensystem och om de anordningar och konstruktioner som hör till dagvattensystemet får utfärdas genom förordning av miljöministeriet.

103 i §

Ordnande av dagvattenhanteringen i detaljplaneområden

Kommunen ansvarar för att ordna dagvattenhanteringen i detaljplaneområden. Kommunen kan åta sig att ordna dagvattenhanteringen också i andra områden.

Kommunen ska vid behov vidta åtgärder för att genomföra kommunens dagvattenssystem och vattentjänstverkets avloppsnät för dagvatten eller för att hantera dagvattnet på annat sätt.

103 j §

Föreskrifter om dagvattenhantering

Det av kommunen utsedda kollegiala organet får meddela sådana närmare föreskrifter om dagvattenhantering som gäller kommunen eller någon del av den.

När föreskrifterna bereds och utarbetas ska det som i 15 § föreskrivs om beredning och utarbetande av byggnadsordningen iakttas.

Föreskrifterna kan gälla

1) dagvattnets kvantitet och kvalitet, infiltrering, fördröjning och kontroll av dagvattnet samt behandlingen av dagvatten på fastigheterna,

2) anslutningen av fastigheternas dagvattenssystem till kommunens dagvattenssystem, och

3) andra med dessa jämförbara omständigheter som hänför sig till dagvattenhantering.

Föreskrifterna tillämpas inte om något annat bestäms om saken i en generalplan med rättsverkningar eller i en detaljplan.

103 k §

Föreläggande att undanröja olägenhet som orsakas av dagvatten

Det kollegiala kommunala organet kan meddela en fastighetsägare eller fastighetsinnehavare ett föreläggande att undanröja en olägenhet som orsakas av dagvatten.

Om undanröjandet av en olägenhet som orsakas av dagvatten kräver regleringar som är gemensamma för flera fastigheter, kan det kollegiala kommunala organet på en fastighetsägares initiativ och efter att ha hört de andra fastighetsägarna eller fastighetsinnehavarna meddela föreläggande om bortledning av dagvatten från fastigheten eller fastigheterna eller om andra åtgärder för dagvattenhantering. Vid samreglering för fastigheter iakttas 164 § 2–4 mom.

Bestämmelser om ändring av det naturliga vattenflödet finns i 165 §, och bestämmelser om dikning finns i 5 kap. i vattenlagen (587/2011).

103 l §

Dagvattenplan

Kommunen godkänner en dagvattenplan vid behov.

I planen anges efter behov infiltrationsområden, våtmarker, diken, avrinningsvägar, rör och pumpstationer samt övriga lösningar och konstruktioner för dagvattenhantering som ingår i kommunens dagvattensystem.

Dagvattenplanen ska utarbetas så att den tar hänsyn till detaljplanen, gatuplanen och planen för allmänna områden och fyller kraven på funktion, säkerhet och trivsel också vid ökade nederbörds mängder och ökade störtregn. Bestämmelserna i 62 § om växelverkan när planer bereds ska iakttas när dagvattenplanen utarbetas.

103 m §

Genomförande av kommunens dagvattensystem

Kommunen ska se till att kommunens dagvattensystem genomförs i överensstämmelse med de behov som föranleds av den markanvändning som anges i detaljplanen om kostnaderna för genomförande av dagvattensystemet inte är oskäligen för kommunen eller för fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren.

103 n §

Avgift som kommunen tar ut för dagvattenhantering

Kommunen kan hos ägarna eller innehavarna av fastigheter inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem ta ut årlig avgift för att täcka de kostnader som dagvattensystemet medfört för kommunen. Kommunen ska anta en taxa som innefattar grunderna för beräkning av avgiften.

Grunderna för dagvattenavgiften utgörs av

kommunens dagvattenhanteringslösningar och fastighetens läge inom verkningsområdet för kommunens dagvattensystem.

103 o §

Uttag av dagvattenavgift

Kommunen ska för betalning av den avgift som avses i 103 n § sända fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren en faktura som upptar avgiftsgrunden, anvisningar för framställande av anmärkning och den för faktureringen ansvariga kommunala myndighetens samt fakturerarens kontaktinformation.

Den avgift som avses i 1 mom. är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Fastighetsägaren eller fastighetsinnehavaren har rätt att inom 14 dagar från det att den faktura som avses i 1 mom. togs emot framställa anmärkning hos den myndighet som framgår av fakturan. Myndigheten ska fatta ett beslut med anledning av anmärkningen och sända en ny faktura till den avgiftsskyldige om avgiften ändras.

182 §

Vite och hot om tvångsutförande

Vidtar någon åtgärder som strider mot bestämmelser som ingår i denna lag eller som utfärdats med stöd av den eller försummar en skyldighet som baserar sig på dem, kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet *samt vederbörande ministerium* i egenskap av marknadstillsynsmyndighet genom sitt beslut ålägga den som tredska att inom utsatt tid rätta till *vad* som gjorts eller försummats.

183 §

Inspektionsrätt

182 §

Vite och hot om tvångsutförande

Vidtar någon åtgärder som strider mot bestämmelser som ingår i denna lag eller som utfärdats *eller meddelats* med stöd av den eller försummar en skyldighet som baserar sig på dem, kan kommunens byggnadstillsynsmyndighet, *i ärenden enligt 13 a kap. det kollegiala organ som kommunen utsett eller Säkerhets- och kemikalieverket* i egenskap av marknadstillsynsmyndighet genom sitt beslut ålägga den som tredska att inom utsatt tid rätta till *det* som gjorts eller försummats.

183 §

Inspektionsrätt

I dagvattenärenden enligt 13 a kap. till-

kommer de i 1 och 2 mom. avsedda befogenheterna det kollegiala organ som kommunen utsett.

190 §

Sökande av ändring i andra beslut av en myndighet

I beslut av förvaltningsdomstolen som gäller bygglov *eller* gatuplan får ändring inte sökas genom besvär till den del ärendet har avgjorts i en lagakraftvunnen detaljplan. (29.12.2006/1441)

190 §

Sökande av ändring i andra beslut av en myndighet

Det som bestäms i 3 mom. iakttas också i ärenden som gäller beslut som en av kommunal myndighet har fattat med stöd av 103 j, 103 k och 103 l §.

I beslut av förvaltningsdomstolen som gäller bygglov, gatuplan *eller dagvattenplan* får ändring inte sökas genom besvär till den del ärendet har avgjorts i en lagakraftvunnen detaljplan.

204 a §

Utförande av arbeten som orsakas av planläggning eller tomtindelning

Ägaren och innehavaren av en tomt eller en annan fastighet är skyldig att tillåta att arbeten som orsakas av planläggning *eller* tomtindelning utförs på hans område. Märken som placerats ut vid förrättningen får inte utan tillstånd avlägsnas, flyttas eller skadas. Är inte märkena utplacerade endast för en kortare tid, skall de i mån av möjlighet placeras på en byggnad eller ett stängsel eller på marken så att de inte medför olägenhet för det normala nyttjandet av fastigheten och inte heller förfular miljön på ett sätt som kan undvikas.

204 a §

Utförande av arbeten som orsakas av planläggning, tomtindelning och dagvattenplan

Ägare till och innehavare av tomter eller andra fastigheter är skyldiga att tillåta att arbeten som orsakas av planläggning, tomtindelning *eller utarbetande av en dagvattenplan* utförs på deras område. Märken som placerats ut vid förrättningen får inte utan tillstånd avlägsnas, flyttas eller skadas. *Om inte märkena avses bli utplacerade* endast för en kortare tid, ska de i mån av möjlighet placeras på en byggnad eller ett stängsel eller på marken så att de inte medför olägenhet för det normala nyttjandet av fastigheten och inte heller förfular miljön på ett sätt som kan undvikas.